REGD. NO. A. 40

★ ★ ★ ★ ★ ★

వికారి ఉగాది కానుక

9-4-59

24 పేజీలు 3 అణాలు

జగజ్జ్యోతి

★ మాతవ సంవత్సరం ఉగాది సందర్భమున ★

★ ★ ★

గత సంవత్సరమంతా మాకు ప్రోత్సాహమిచ్చిన మా
అభిమానులకు – మిత్రులకు నూతన వత్సర
ఉగాది శుభోదయవేళ

మా శుభాకాంక్షలు

* * * *

సరిక్రొత్త మాదిరిలకు-పని నిపుణతకు - వెండి -
బంగారు నమ్మకమునకు మా ప్రత్యేకత.

* * * *

గత సంవత్సరం మీరు మాయందు చూపించిన అపరిమితమైన అభిమానంకే
యీ సంవత్సరము అభ్యుదయాభిమానమును చూపి మమ్మల్ని
ప్రోత్సహింపచేయగలరని విజ్ఞప్తి చేయుచున్నాము.

* * * *

జైఁ జ్యూయలరీ

ఫోఁ నెం. 133

నెల్లూరు

Consult us before going elsewhere

Trial once Solicited.

ది కో-ఆపరేటివ్ సెంట్రలు బ్యాంకు

లిమిటెడ్ - నె 2523 రు.

ఎఎఎ నెల్లూరు ఎఎఎ

Telephone - 44. (Estd :: 1918) Grams - NelBank.

గవర్నమెంటు ఆడిటుకు లోబడి వ్యవహరించుచున్నది:

వసూలైన షేరుధనం	రూ. 14,10,831 లు.
క్షేమనిధి	రూ 4,05,543 లు.
యితర నిధులు	రూ. 3,16,170 లు.
	రూ. 21,32,544 లు.

ఈ బ్యాంకు అన్నిరకముల బ్యాంకింగు పనులు చేయును:

మద్రాసు - బొంబాయి - కలకత్తా - ఢిల్లి - అంధ్ర రాష్ట్రము లలో పెక్కుచోట్ల బ్యాంకులతో లావాదేవీలు జరుపుచున్నాము.

రూ. 200/- లు అంతకు పైబడిన ఫిక్సెడు డిపాజిట్లమీద ఈ క్రింది వడ్డి రేట్లకు యివ్వబడును.

6 నెలలకు సంవత్సరము 1-8	రూ. 3 %
6 నెలల నుండి 24 నెలలవరకు సంగరం 1-8	రూ. 3½%
3 సంవత్సరములు అంతకుపైన సంగరం 1-8	రూ. 4 %
3 సంవత్సరముల డిపాజిట్లు రూ. 20,000/- లకు పైబడినచో సంవత్సరము 1-8	రూ. 4½%

అధికలాభాపేక్ష లేక ప్రజాసేవయే ప్రధాన ఆశయముగా గలిగి కర్షక కార్మిక సేవకయును వారికి కావలసిన ఆస్వలను - ధాన్యపు ఫీమా అప్పులను - ప్రభుత్వ ఆదేశానుసారముగ మిక్కిలి సరసమగు వడ్డీకి అనగా రూ. 100-కి సంవత్సరము 1-కి రూ. 6-50 న. పై. పరిశ్రమము సహకార సంఘములకు ఇచ్చుచున్నాము. కావున యీ లోకపంగ్రహకార్య పరాయణతను గ్రహించి తగు భద్రతలతో వ్యవహరించు మా బ్యాంకులోనే, తమ దగ్గిర్యమును భద్రపరుప గోరుచున్నాము.

—రేగాల దశరథరామరెడ్డి, B. A (Hons) LL. B.,
అధ్యక్షులు.

ది నెల్లూరు కో-ఆపరేటివ్ అర్బన్ బ్యాంకి

లిమిటెడ్ - నె 2319 రు.

51/17, తిప్పరాజువారివీధి—నెల్లూరు

పనిచేయుకాలము:- ఉ॥ 9-30 గం॥ మొ॥ సా॥ 4 గం॥ వరకు

—— నో టి సు ——

రూ. 100/- లకు తక్కువకాని మొత్తములు పిక్సెడు డిపాజిట్టుగా పుచ్చుకొనును. యీ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారం వడ్డి కట్టియివ్వబడును. రూ. 5000/- లు అంతకుపైబడు మొత్తములు వుంచిన వారలకు యీ క్రింద పేర్కొనబడిన రేట్లపై ½% అధనముగ వడ్డి కట్టియివ్వబడును.

6	నెలలు మొదలు	12	నెలల కాలమునకు లోబడిన వాటికి	3½%
12	,,	24	,,	4 %
24	,,	36	,,	4½%
36	,,	48	,,	4¾%
48	,,	60	,,	5 %
60	నెలలు అంతకు పైబడిన కాలమునకు			5½%
సేవింగ్సు డిపాజిట్లపై వడ్డి			—	2½% P. A.
కరెంటు డిపాజిట్లపై వడ్డి			—	1 % P. A.
ప్రావిడెంటు డిపాజిట్లపైన			—	6½% P. A.

యీ స్కీము క్రింద నెల 1-కి రూ. 1 చొప్పున 7 సం॥ కాలము కట్టిన 7 సం॥లు అయిన తరవాత రూ. 104 – 39 న. పై. వచ్చును. ఇదరు మొత్తమును 30 సంవత్సరములవరకు పాడిగించి కట్టిన 30 సంవత్సరములు అయినతర్వాత రూ. 1019 – 74 న. పై. యివ్వబడును.

అన్నిరకముల బ్యాంకింగు వ్యాపారము జరుపబడుచున్నది.

వివరములు కార్యదర్శిగారికి ప్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

—క. వరదాచార్యులు, కార్యదర్శి.

జమీన్‌రైతు

సంస్థాపకులు: నెల్లూరు వెంకట్రామానాయుడు

సంపుటి 31 § 9-4-59 గురువారం § సంచిక 15

ఉగాది సందేశం

ఈనాడు మనం 'వికారి' నూతన సంవత్సరంలో అడుగు పెడుతున్నాం.

ఉగాది, తెలుగువారికి మహా పర్వదినం. కాలగమనంలో తెలుగుప్రజలకు దేవుడు ప్రసాదించిన నవజీవనానికి నాంది చిహ్నమే ఈ ఉగాది. అది ప్రకృతి ప్రసాదించిన కానుక కూడ.

మన ఉగాది వసంత కల్యాణిగా వచ్చడం గొప్ప విశేషం. రంగురంగుల వింతపూవులతో వాసనలతో కొత్తచిగుళ్ల తెమ్మెరవనములు, కోకిలమ్మల నవరాగమాలలు, నవదంపతుల ఆనందకేళి, తెలుగు ఉగాది ప్రత్యేకతలు. ఇంతేల తెలుగుజాతి భాగ్యరేఖ, నవజీవనజ్యోతియే ఉగాది. తెలుగు ఉగాదిలోని విశిష్టతే అది.

ఉగాది కేవలం వసంత కళ్యాణియే కాదు, నవయుగోదయం కూడ. ఆంధ్రుడు తన ప్రస్థాన యాత్రలో యీనాడు మరో మజిలీ చేరుకుంటున్నాడు. ఈ ఉగాదిలో నిండుదనం నిండి నిత్యనూతనత్వం నిబిడీకృతమై వుంది కాబట్టే, ఉజ్జ్వల భవిష్యత్తుకు మన ఊహల్ని పురికొలుపుతుంది కావుననే, తెలుగువారికి ఉగాది అంత ప్రాముఖ్యమైనది.

ఈ ఉగాది ఊహలచాటున మనలో నిరాశాపూరిత జీవనపరిస్థితులలో నిట్టూర్చే హృదయాలు లేవని చెప్పడంలేదు. నిత్యజీవితంలో మానవుడు సుఖదుఃఖాలకు, నిస్పృహలకు ఆలవాలం కావడం సహజం. అట్టి భగ్న హృదయులను ప్రసన్నచిత్తులుగా మార్చి మధురానుభూతులు కల్గిస్తున్నది కాబట్టే తెలుగు ప్రజలకు ఉగాది అపూర్వమహా పర్వదినం అయింది.

గతదిపోయిన 'విళంబి' లో అనుకున్నట్లుగా మన సమస్యలు తీరలేదు. వివిధ సమస్యల్లోను 'విలంబనమే' యెదురైంది. ఆ ఏడాదిలో సాధించలేని కార్యాలు, తీరని కష్టాలు, ఫలించని ఆశయాలు, చిక్కులు, సమస్యలు యీనాటికీ ఉండనేవున్నాయి. ప్రపంచ శాంతికి జరిగిన రాయబారాలు సాగలేదు; సమాలోచనలు ఫలించలేదు. ఇక స్వదేశంలో అన్నీ చిక్కుసమస్యలే. నాగపూర్ కాంగ్రెస్ సభ రూపొందించిన సహకార సమష్టి సేద్యంవంటి విప్లవోపేతమైన కార్యక్రమం, భారతరైతాంగం మనస్సులను కలవరపెట్టుచున్నది. యిరుగుపొరుగు రాజ్యాలైన పాకిస్థాన్‌తో విరోధం హెచ్చుతున్నది. చైనాతోగల సౌహార్ద్రభావం చెడింది. టిబెట్, బర్మాలలో రాజకీయ కల్లోలం విహారం చేస్తున్నది. ఇక ఆంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెసు సంస్థలో సమైక్యత చెడింది; ప్రజాస్వామ్య వర్గాలలో చీలిక ఏర్పడింది. ఆంధ్ర నాయక శిఖామణులు ఒక్కరొక్కరుగా మనకు కరవైపోతున్నారు. సామాన్యుని బ్రతుకే మహాసమస్య అయింది. ఈ నిరాశాపూరిత వాతావరణం, మరెన్ని కలవరపరుస్తూనేవుంది.

కాని ఈ చిక్కులను, సమస్యలను ధైర్యంతో భరించి, సమైక్యతతో, ఉత్సాహంతో జాతిని ముందుకునడిపించే పవిత్ర భారమును, కార్యదీక్షను స్వీకరించడానికి, మనలో క్రొత్తశక్తిని పూరించుకోడానికి 'వికారి' ఆవిర్భవించింది. ప్రపంచశాంతిని ప్రసాదింపచేయగలదని, జాతీయ సమస్యల పరిష్కారంలో మన నాయకులకు ప్రభుత్వాధినేతలకు విజ్ఞత యొసగూర్చగలదని, ఆంధ్రదేశపు ప్రజాస్వామ్య శక్తులలో సమైక్యత సాధించగలదని 'వికారి'నుండి ఆశించుదాం.

నిరాశా నిస్పృహలను, దారిద్ర్యాన్ని పారద్రోలుటకు ప్రధాని శ్రీ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ నాయకత్వాన, దేశంలో భగీరథ ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. మోడువారిన మనస్సులను చిగిరింపచేయుటకు, సామాన్య ప్రజల జీవన ప్రమాణమును హెచ్చింపచేయుటకు, మన ప్రజలను ఉజ్జ్వల భవిష్యత్తువైపుకు గొంపోవుటకు దేశంలో ప్రణాళికాగత పురోభివృద్ధి కార్యక్రమం అమలు జరుగుతున్నది. స్వాతంత్ర్యఫలితం, కోటానుకోట్ల ప్రజలందరి జీవితాల్లో ప్రతిబింబింపచేయుటకు; బీడుభూములు పంటపొల్లాలయి, మన ప్రజలు ధనధాన్యాలతో, సిరిసంపదలతో తులతూగుటకు, మన ప్రభుత్వాలు సమతాధర్మ సిద్ధాంత ప్రాతిపదికపై, 'సర్వేజనా స్సుఖినోభవంతు' అనే ఆశయంతో సోషలిస్టు సామాజిక వ్యవస్థను నిర్మించుటకు నడుంబిగించి పనిచేస్తున్నవి. మంచిరోజులు వస్తాయనే దృఢవిశ్వాసం ఒక్కటే, ఉగాదినాడు మనలో ఉత్సాహాన్ని జనింపచేస్తున్నది. ప్రజలతోడ్పాటు వుంటే ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించుకోవడం ఏమంత కష్టతరం గాదు.

అనేక రంగాలలో వెనుకబడివున్న మనప్రజల ఆర్థిక అవసరాలకు, సాంస్కృతిక లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా ప్రజలు సౌభాగ్యం పొందుటకు, 'వికారి' తెలుగుప్రజల భాగ్యరేఖగా, నవజీవనజ్యోతిగా వెలుగొందాలి. క్రొత్తసంవత్సరంలో మరింత ముందుకుపోగలమని ఆశించుదాం. వికారి మన పురోగమనానికి వెలుగుబాట కావాలి. వికారిని శుభకరం చేసుకుందాం. క్రొత్తజీవితాన్ని ప్రారంభించడానికి యీ ఉగాది పరిపూర్ణ విశ్వాసం కల్గించుగాక. ఇదే వికారి ఉగాదినుండి ఆశించదగిన సందేశం.

వికారి ఉగాది సమయంలో, ఆశేష ఆంధ్ర ప్రజకు, మా పాఠకులకు, మా అభిమానులకు శుభాకాంక్ష లందజేస్తున్నాము.

చిత్రగుప్తుని పంచాంగం

చైనా, బౌద్ధుల కొంపగోడి దోయడం, స్వాతంత్ర్యమును మ్రింగడం,
టిబ్బెట్‌దేశము సర్వనాశమవడం, ధర్మమ్ము లోపించడం,
దలైలామకు యిండ్య వెళ్ళిపోవడం, కామ్రేడ్లు ద్వేషించడం,
నెహ్రూవండితు గౌరవంపెరగడం, సత్కీర్తి చేపట్టడం-

సహకారసేద్యము నెత్తినెచ్చివడడం, సర్వత్రఘోషించడం,
రైతాంగమ్ము యొకింత కించపడడం, వుత్పత్తికీణించడం,
మంత్రులోకొందరు ప్రక్కతాళమెయడం, పండిట్జి కానించడం,
కాంగ్రెస్ పాలకులెల్ల తిట్లుతినడం, గగ్గోలుబుట్టించడం-

దేశవ్యాపముగాను నాయకులలో ద్వేషాగ్ని రేకెత్తడం,
ఛిన్నాభిన్నముగావడం పెనగడం ఫికొట్టడం మొట్టడం,
నానాజాతులు చేతులంగలపడం స్వార్థమ్ము పెంపొందడం
ఢిల్లీకాంగ్రెసు కళ్లుమూసుకొనడం యీ నూతనాబ్దం ఫలం.

పండితుండు నెహ్రూ పర్మనెంటౌగాక!
తిండిబట్ట కరువు తీరుగాక!
మస్తా యుద్ధదండు మటుమాయమౌగాక!
యీ 'వికారి' శుభము లిచ్చుగాక!

రాజు గురువు

మనరాష్ట్రపతి రాజేంద్రప్రసాద్ వలె ఈ బ్రాహ్మడు పెద్దమనిషి. అందరిసుఖాన్ని కోరుతాడు. దేశాభివృద్ధిని వాంఛించుతాడు. కాని ప్రజాస్వామ్యంలో రాజులదేమున్నది లెండి!

విద్యంటే యీయనకు ప్రత్యేకాభిమానం. కాబట్టే అరాజకంగావున్న విద్యాశాఖను దేశముఖ్ లాంటి సమర్థుని చేతిలో పెట్టుటకు ప్రయత్నించవచ్చు. ఆప్రభావం అప్పుడే కనబడుతున్నదిగాదా. కాని పట్టాభిరామారావువంటి యీ దేవగురువు చూస్తాడో చూడదో మరి!

కాంగ్రెస్ రాష్ట్ర ఇందిరమ్మగారుగూడా ఏవేవో ప్రకటనలు చేస్తుంటారు. కాని వినేవారు, ఆచరించేవారుమాత్రం వుండవలసిన అవసరం లేకపోవచ్చు.

మంత్రి కుజుడు

ఈయన మన ప్రధాని నెహ్రూవలె శాంతిమూర్తి గాదు; శాంతి సంధానకర్త గాదు. యుద్ధోన్మాది. పాకిస్థాన్‌తో ఎక్కడ యుద్ధం తెచ్చిపెడతాడో! దేశంలో తారాసింగు, రామస్వామినాయకరు, ఎర్రి పంచమాంగదళంతో నైనా యుద్ధం తప్పకపోవచ్చు.

ఇతను మంటలరాయుడు. కడుపుమంటలు, ఆకలి మంటలు, అగ్నిమంటలు - అన్నీ మంటలే. యీయన మంత్రిత్వం నిత్య లేకుండా వెలిగిపోతుంది. అగ్నిమాపకదళం వారికి చేతినిండాపని. నిప్పుపెట్టెల వ్యాపారులకు గిరాకీతక్కువ. యీ మంటలకుతగినట్లు చినుకు పడదంగూడా యితడికిష్టంలేదు!

ఈయన జాతకాన్నిబట్టిచూస్తే, ముఖ్యమంత్రి సంజీవరెడ్డిగారిని ప్రతిపక్షులు, పార్టీలోని వ్యతిరేకులు ఒకవూపు వూపేట్టున్నారు.

సేనాధిపతి చంద్రుడు

చల్లనిప్రభువు యీయన. కలాని మంత్రాంగంలో యీయనకు డిఫెన్సు పోర్టుఫోలియో దొరకడం మనఅదృష్టం. కైలాస్‌నాథ్‌కట్జూకు రక్షణశాఖయిచ్చినట్లు, మందుముల నరసింగరావుకు పోలీస్‌శాఖ అప్పగించినట్లుంటుందంటారు మీరు - చంద్రునికి సేనాధిపతిత్వమివ్వడం. కాని అద్దనుడ్డ, లాఠీ, చేతపట్టుకునే బలరామ కృష్ణమీనన్‌వలె యీయనూ సమర్థుడని మరచిపోగూడదు.

సస్యాధిపతి శుక్రుడు

ఈయన గ్రుడ్డివాడైనా, కేంద్రవ్యవసాయ మంత్రి పంజాబురావు దేశముఖ్‌వలె చైనాలో ఎకరాకు 400 పుట్లు పండుతుందని గ్రుడ్డిగా ప్రకటించడు. అజిత్ ప్రసాద్‌జైన్‌వలె పాశ్చాత్య దృష్టివుండదు. రైతుశ్రేయోభిలాషి. పైర్లు బాగుంటవి. అయితే ధాన్యానికి కరువు తప్పదేమో!

ధాన్యాధిపతి బుధుడు

ఆహారశాఖమీద ఈ మార్వాడీఆధిపత్యం వ్యాపారస్తులకు లాభదాయకం. రైతులకు మంచిధరముట్టాలని తిమ్మారెడ్డి ఎంతమొత్తుకున్నా, జైన్‌వలె యీయన పెడచెవిని పెడుతాడు. వుత్పత్తి తగ్గుతుంది. చీకటివ్యాపారం పెరుగుతుంది. తిండిగింజలకు కృత్రిమకరువు ఏర్పడుతుంది. ఈయనకు సస్యాధిపతితో సయోధ్య యిష్టమున్నట్లులేదు.

అర్థాధిపతి చంద్రుడు

చంద్రునికి ధరల నిర్ణయాధికారం కలుగడం, తిమ్మారెడ్డి చేతిలో వ్యవసాయ ఆహారమంత్రిత్వం వున్నంత సంతోషం రైతాంగానికి. కాని యీయనమాత్రం ఒక పక్షపాతికాడు. రైతులకు గిట్టుబాటుధర, వినియోగదార్లకు అందుబాటుధర వుండాలంటాడు. నోటికంత

—10 D పేజీలో

నెల్లూరులో

1-వ క్లాస్ కాఫీ-భోజన వసతిగృహము

హోటల్ గోకుల బృందావన్

* * * *

ఆధునిక సౌకర్యాలతో గదులు - కారులు - బండ్లు నిలుపుటకు చోటు - వెన్నెల విందులకు మిద్దెపైతోట - మా ప్రత్యేకత.

ఈ వసతులు నెల్లూరులో మరెచ్చటనూ కానరావు.

— ఒకసారి దర్శిస్తే మీకే తెలుస్తుంది —

వికారి పంచాంగం

శ్రీ విమ్మగడ్డ వెంకటేశ్వర శాస్త్రి

సామ్రాయకఫలమ్

ఈసంవత్సరమున రాజా దేవమంత్రియైన గురువు, సేనాధిపతి ఆవృతికిగ్రహంబైన చంద్రుడు, సస్యాధిపతులు శుక్ర బుధులు, ధాన్యాధిపతి బుధుడు, సుసంచార సుఫలము వలన ప్రజలు మంచికార్యములు ఆచరించుచూ క్షేమారోగ్యములతోనుండి, ధన ధాన్యసంపదలతో, పుష్పఫలాది కామభోగ ఆనందభరితులైయుందురు. గురు నక్ష రాశి త్రయ సంచారము, శనిచారము క్రూరముపలన దేశపాలకులు మరమాత్సర్యములచేత కలహ ప్రజలగుదురు.

జగల్లగ్న వర్షలగ్నఫలమ్

వర్షము, పంటలు, క్షేమము, ఆరోగ్యము కలిగి దేశము సుభిక్షముగాయుండును. దేశ మున రుణములెక్కి ధనముచేయూరును. ప్రజలు సుఖసంతులై ఆనందముగయుందురు. వనము పశ్చిమదేశమున ప్రజలు అన్యోన్యవైరాదుల చేత వాహవిధ భిద్రములుకలిగి పీడింపబడుదురు. మనదేశము, శత్రుదేశములు సర్వవిధ ముల సమానముగాయుండినను శత్రువులు మర్మాన్వేషణపరులై శత్రుదేశములు పీడింప బడుచుండును. దేశమున ఉత్పత్తిధాన్య సమృద్ధి యెక్కువగును. అంతఃకలహములుయుండి నను ప్రభుత్వపరిపాలన గౌరవనీయమై ప్రజా సంరంజనముగ సువృష్టి సుఫలాదులచేత ఆనంద ముగాయుండును.

వర్షాలు

వైశాఖ వైశాఖ మాసములు తొలకరివాన లాంధ్రం. వైశాఖ శుద్ధ మాసములు విపరీత గాలిచేత ఖండ ఖండ వానలు. శ్రావణభాద్రప మాసములు, పైర్లకనుకూల వానలు, ఆశ్వీజ కార్తీక మాసములు అనుకూలముగ వానలు కురిసి పనులు కటాక్షములు చక్కగా పశ్చిమములు కలుగును. 4 తూముల వర్షము 2 తూముల గాలికలిగి వస్య సమృద్ధియై కంటలు 12 పనుల కెక్కువగా ఫలించును.

పంటలు

ఆరిక, కొర్ర, రాగి, వరి, గోధుమ, శనగ, పెసర, కంది, పత్తి పర్వ ధాన్యములు మెట్ట మాగాణి నల్ల చెల్ల భూములు అధికముగా ఫలించును.

ధరలు

ధాన్యములు, వస్త్రాదులు ధర పరిసము. బంగారు, వెండి లోహాదులు గిరాకీ. చింత పండు, బెల్లం, చక్కెర, మూపు వస్తాదులు హెచ్చు తగ్గులతో మందముగయుండును.

రవ్యాది నవనాయకుల ఫలమ్

1. రాజు గురువు

రాజు జీవసమవు-ఫలితం. బ్రాహ్మణులు కర్మాచరస్తులై వేదశాస్త్రోక్త కర్మలు ఆచరింపు. ప్రభుత్వ పరిపాలకులు నీతివిధులై ప్రజలమధ్య మాగా పాలించుదురు. ప్రజలు క్షేమారోగ్యములతో, మిక్కుటమైన వర్ష ముల సమృద్ధియైన పంటలతో సుఖసంతులై యుందురు.

2 మంత్రి కుజుడు

అంగారకుడు మంత్రియైనందున పట్టణ ములు, పల్లెలు, అరణ్యాదులు అగ్నిచే దహింపబడును. దేశపాలకులకు విపరీతప్రభావములు కలుగచుందును.

3. సేనాధిపతి చంద్రుడు

అధిక వర్షములు, ఎక్కువ ధరలు, రోగ రహితులై ప్రజలకు సుఖము. ప్రజలానంద వంతులనందురు. పశువులు సమృద్ధియైన పాడి సొసంగును.

4. సస్యాధిపతి శుక్రుడు

మాగాణి, మెట్టపైరులు, యర్రి వల్ల మిశ్రమ భూములు బాగా ఫలించును.

5. ధాన్యాధిపతి బుధుడు

కొన్ని ప్రదేశముల మిక్కుటమైన గాలిచే మేఘము ఖండముకై సువృష్టికి కొంత భంగము కలిగి మధ్యమపంట. దేశపాలకులు భయపడు చుందురు.

6. అర్ఘాధిపతి చంద్రుడు

వర్షములు కురిసి పస్యములు పంపూర్ణముగ ఫలించి ధరలు కలిగియుండును.

7. మేఘాధిపతి చంద్రుడు

వర్షములు బాగా కురిసి ధాన్యములు చక్కగా ఫలించి పశువులు ఆరోగ్యము కలిగి క్షీరమిచ్చుచుండును.

8. రసాధిపతి సూర్యుడు

వాయువులు, శీతశవగ, కొబ్బెర, చెరుకు మొదలగు రసవస్తువులు పంటలు తగ్గి ధరలు శోభించును.

9 నీరసాధిపతి గురువు

ధాన్యములు, పత్తి, పళ్ళు, పసుపు, చందనం, పెండి, బంగారు మొదలగు లోహములు, ప్రవాళాది రత్నములు, క్రిమిసంహారము, పుష్పములు మొదలగు సుగంధ ద్రవ్యములు, సమృద్ధియైనధరలు కలిగియుండును. బ్రాహ్మణాది ద్విజాతులు సుఖసంతులైయుందురు.

10 పశుపాలకుడు శ్రీ కృష్ణుడు

పైర్లు అభివృద్ధినిలిచి, పంటలు బాగా పండును. పశువుల పుష్టి కలిగి అధిక క్షీరము లిచ్చుచూ ధరలయుండి సుఖసంతముగాయుండును.

11. స్థాన రక్షకుడు గోపాలుడు

పై శుభములు విశేషించియుండును.

మేఘ ఫలమ్

మేఘము మేరువునకు పశ్చిమమున ఉత్పన్నమై పర్వదేశములు వ్యాపించి తీవ్రమైన పుంజములు మెరుపులతో అంతటను వర్షించును.

మేష సంక్రాంతి

శే 13-4-1959 ది రాత్రి గం 3-50 ని లకు రవి మేష ప్రవేశమ్. ఫలమ్ సువృష్టి పస్యాభివృద్ధి క్షేమము సుభిక్షము.

ఆర్ద్రా ప్రవేశమ్

శే 22-6-1959 ది ఉదయం గం 1-13 లకు రవి ఆర్ద్రా ప్రవేశమ్. కర్కాటం తిథి సుఖమ్, వారం సుభిక్షం, నక్షత్రం సువృష్టి యోగం హాని, కరణం సుభిక్షం, లగ్నం ఆశుభమ్, కాలం అల్పవృష్టి.

మకర సంక్రాంతి

శే 14-1-60 ది సాయంత్రం గం 6-43 ని లకు సూర్యుడు మకర రాశి ప్రవేశమ్. సంక్రాంతి ప్రయోజనఫలమ్:— మందహాసధేయమ్. మూడుతలలు, రెండుముఖములు, మూడు కన్నులు, చేట చెవులు, పెద్ద కనుబొ

—కొరవ 18 వ పేజీలో

నెల్లూరు జిల్లా

కో-ఆపరేటివ్ హోల్‌సేల్ స్టోర్స్ Ltd.,

ఆఫీసు: బ్రోడిహవున్‌పేట
టెలిగ్రామ్స్: 'NELSTORES'
ఫోన్: 73

* నెల్లూరు *

వర్క్‌షాపు:
ఏ. సి. సుబ్బారెడ్డిరోడ్డు
ఫోన్: 173

సహకార సంస్థలకు వినియోగదారులకు

ఆహారధాన్యములు - వ్యవసాయ పరికరములు -
రసాయనపుటెరువులు

టోకుగాను, చిల్లరగాను విక్రయించబడును

★ ★ ★

ఇంపీరియల్ కెమికల్ ఇండస్ట్రీస్ (I. C. I.) కంపెనీవారి

గమాక్సిన్, పైటోలాక్స్, వగైరా క్రిమిసంహార తెగుళ్ల మందులు

సోడా-బై-కార్బ్ వగైరా లవణ రసాయనములు

★ ★ ★

ప్యారీ కంపెనీ (Parry & Co.,) వారి సూపర్‌ఫాస్ఫేటువగైరా రసాయనఎరువులు

యీ స్టోర్సు ద్వారా సరపరాయగును

★ ★ ★

○ G. E. C. కంపెనీ Silver Exide బ్యాటరీలు
○ క్రాంప్టన్ ఇంజనీరింగు కంపెనీ మోటారు పంపుసెట్లు
○ అన్నిరకములైన - ట్రాక్టరు, లారీ, కార్ల టైర్లు ట్యూబులు

స్టోర్సు వర్క్‌షాపులో దొరకును

కల్తీలేని మొదటిరకం బియ్యం మావద్ద దొరకును

వివరములు పై చిరునామాలలో తెలియదగును.

ఏ. శ్రీరామమూర్తి
కో-ఆపరేటివ్ పబ్లిసిటీ ఆఫీసరు
కార్యదర్శి

ఏ. సి. సుబ్బారెడ్డి ఎం. ఎల్. ఏ.
అధ్యక్షుడు

తిక్కన ....

తిక్కన నెల్లూరు వాడు. మీరు నెల్లూరు నివాసులు. నేను ఓరుగల్లు మండలం వాణ్ణి. నాకు మీకు సాన్నిహిత్యం ఏర్పరచినది ఆంధ్రకవితామతల్లియే గాక అట్టి కవితకు ఆలవాలమైన తిక్కనగూడ. తిక్కన Poet-Statesman. ఆయన ఎంత మహాకవియో అంత మహామంత్రి. ఎంత వేదాంతియో అంత లౌకికుడు. ఆయన సంపూర్ణ మానవుడు. ఆంధ్రసాహిత్య చరిత్రలో తిక్కనవంటి బహుముఖప్రజ్ఞాధురీణులు లేరంటే అతిశయోక్తి కాబోదు. తన రాజైన మనుమసిద్ధి రాజ్యము కోల్పోగా కాకతి గణపతి సహాయాన్ని అర్థించడానికి మా ఓరుగల్లు వచ్చినాడు. ఆయన రాకవిని గణపతిదేవ చక్రవర్తి పొంగిపోయినాడు. మంత్రిత్వము మహాకవిత్వము కలగలసిన మూర్తికి గణపతి ఎదురేగి స్వాగతం చెప్పినాడు. అర్ధాసనంమీద కూర్చుండబెట్టినాడు. తాంబూలాదులిచ్చినాడు. వింతవస్త్రాలు, వివిధ భూషణాలు ఎంతో భక్తితో ఇచ్చినాడు. తిక్కనచేత భారతపురాణ రహస్యాలన్నీ విన్నాడు. కోరినవన్నీ ఇస్తాను అడగమన్నాడు. తిక్కన నిర్మలుడు. ఆయనకు భూషణాంబరాలు కాదు కావలసినది, మనుమసిద్ధికి మరల సింహాసనం లభించడమే. కనుక అతని దాయాదుల నోడించడానికి సైనికసహాయం అర్థించినాడు. గణపతి స్వయంగా సేనాపతిత్వం వహించి చతురంగ బలసమేతుడై నెల్లూరు వచ్చినాడు. మనుమసిద్ధిని సింహాసనమున పునరభిషిక్తు చేసినాడు. ఆనాడు నెల్లూరుప్రజ తిక్కనను దేవునికంటె ఎక్కువగా సత్కరించింది. తిక్కన పాదస్పర్శతో ఓరుగల్లు నేల పవిత్ర అంకురం పరిమళించింది. మనుమసిద్ధి రాజ్యభ్రష్టుడు కావడం, తిక్కన అనుమకొండకు సహాయార్థియై రావడం, గణపతి సహాయం వంటివన్నీ తిక్కనకు రాజకీయ రంగంలోని ప్రత్యక్షానుభవాలు. ఇవన్నీ భారత రచనలో ఆయనకు ఎంతగానో ఉపయోగించినవి. తిక్కన కృతిభర్త, కృతికర్త, దాత, యజ్వ.

★ ****** శ్రీ దాశరథి ****** ★

అట్టి మహానుభావుడు మనుమసిద్ధికి 'మామ' యైనాడు.

ఏనిన్ను మామ యనియెడి
దీనికి తగ నిమ్మ భారతీ కన్యక నా
కీన గ్రుడవగుడు.

అన్నాడు మనుమసిద్ధి. అట్టి తిక్కన తన నిర్వచనోత్తర రామాయణం మనుమసిద్ధికి అంకితం చేసినాడు. నిర్వచనోత్తర రామాయణంలోని అయోధ్య నెల్లూరే కావచ్చును. మరో తెలుగు పట్టణం కావచ్చును. ఉత్తర రామాయణంలోని యుద్ధకాండీకులు తిక్కన కాలంలో తాను స్వయంగా చూచిన తెలుగు కాండీకులే. రామభూవిభుని కొలువు తాను రోజూ చూస్తున్న మనుమసిద్ధి కొలువే.

కావ్యగత పాత్రలతో సానుభూతిని ప్రదర్శిస్తున్నట్టు ప్రకృతిని వర్ణించడం తిక్కనకు వెన్నతో పెట్టిన విద్య. ద్రౌపది తన వేదనను భీమునితో చెప్పుకోవడం, అతడు కీచకున్ని వధించడానికి ఒడంబడడం, దానితో ద్రౌపదికి కొంత మనశ్శాంతి కలగడం, సరిగా అప్పటికి తెల్లవారుతుండడం ప్రకృతికి కథాపాత్రల పట్లగల సానుభూతిని చెబుతున్నవి. సూర్యుడు ద్రౌపదికి తోడునీడగా వున్నాడు. అట్టివాడు ఆమెను ఆదుకోడానికి వచ్చినాడా అన్నట్టు సూర్యోదయం అయింది.

ప్రకృతిలోని పరిణామాలను మానవమనః పరిణామాలతోను, జీవిత పరిణామాలతోనూ సమన్వయించడం కవి దర్శనశక్తికి తార్కాణం:

ఆ తిక్కన—ఈ తిక్కన

నిర్వచనోత్తర రామాయణం నాటి తిక్కనకు, భారతరచనా కాలంనాటి తిక్కనకు భూమ్యాకాశాల అంతరంవుంది. భారతరచనా కాలంనాటికి తిక్కన అత్యంత పరిణతమనస్కుడైనాడు, నమ్రత హెచ్చినది. "అమలోదాత్తమనీష నే నుభయకావ్యప్రౌఢి పాటింపు శిల్పమునం బారగుడ"ని ఉత్తరరామాయణంలో చెప్పుకొన్న తిక్కన, "నాకేర్పన భంగి చెప్పి వరణీయుడనయ్యెద భక్తకోటికిన్" అని ఎంతో నమ్రత ప్రదర్శించినాడు. ఇట్టి నమ్రత తాను సోమయాజి అయి హరిహరనాథ సాక్షాత్కారం బడసిన తరువాతనే వచ్చినది. దానికితోడు—

అందలంబు గొడుగు అడపంబు మేల్కట్టు
చామరములు జమిలి శంఖములును
గంటకట్లు భూమి కానికగాగ పెం
పెసగ రాచపదవులెల్ల.

అప్పటికి వదలివేసి యోగియైనాడు. ఆయనలోని పాండిత్యశిరము వల్లనడి సాధుభావం హెచ్చింది.

కవుల మనస్సుల మేధామండలం విచిత్రంగా వుంటుంది. వారి బుద్ధివికాసం అనన్యంగా వుంటుంది. వారి స్వప్నాలు భవిష్యత్ సూచకాలు. కలకల్ల ఆ నాటి లోకోక్తి మాత్రమే గాని సత్యం కాదు. మన ప్రాక్పశ్చిమ శాస్త్రవేత్తలు స్వప్నాలను analyse చేసి దాని అర్థాలు చెప్పగలరు. మానవుని మేధామండలం రెండంతస్తుల మేడ. క్రింది అంతస్తు జాగ్రదవస్థకు తార్కాణమైతే పై అంతస్తు సుషుప్త్యవస్థకు నివాసస్థలము. మానవుడు శయనించినప్పుడు మేధా సౌధంలోని పై అంతస్తులోని సుప్తభావనలు మేల్కొంటవి. స్వప్నలోకం విచిత్రమైనది. అంతర్ముఖులైన కవుల బుద్ధులకు స్వాప్నికస్థితి భవిష్యద్దర్శనానికి ప్రాచ్యలిపి. దాన్ని decipher చేయగలశక్తి వారికుంటుంది. మనం మన స్వప్నాలను ఇట్టే మరిచిపోతాం. జ్ఞాపకం వున్నమట్టుకైనా అవి అందకుండా పోకుండా పొందకుండా ఉంటాయి. భారతరచనకు పూర్వం తిక్కనకు వచ్చిన స్వప్నం అట్టిది కాదు. అది ఆధ్యాత్మిక ఆదిభౌతిక ప్రపంచాలను కలిపివేసింతేన. లౌకిక స్థితినుండి అలౌకికానుభూతిని అందుకునే నిశ్రేణిక. మానవుల సంకుచిత మనస్తత్వాలవలన ఉత్పత్తిల్లిన సంక్షోభాన్ని చల్లార్చి జటిల మత, మతేతర; సాంఘిక, సాంఘికేతర; రాజకీయ రాజకీయేతర సమస్యలను పరిష్కరించడానికి తోడ్పడే ఒక ఉపాయానికి దారి. తిక్కన కేవలం ఊహాప్రపంచంలో తిరిగే కవిమాత్రుడే కాడు.;

—తరువాత 10 C పేజీలో

★ ★ ఉగాది అభినందనలు ★ ★

ఎన్నివేలమంది అతిథులనైనా మెప్పించగల
విందులు - టీపార్టీల ఏర్పాట్లలో నిపుణులు

★ రమణవిలాస్ ★

ఫలహార శాఖ * భోజన విభాగం
ట్రంకురోడ్డు — నెల్లూరు

* * * *

రమణవిలాస్‌లేని శుభ-సంతోషకార్యాలు నెల్లూరులో వుండవంటే అతిశయోక్తి గాదు. పెండ్లివిందులు - టిపార్టీలు - ఒకటేమిటి? ఎంత భారీఎత్తున ఎంత అధునిక పద్ధతులలో ఏర్పాటు చేయవలసివచ్చినా - అందులో అరితేరినవారు శ్రీ రమణవిలాస్‌వారు.

వారి ఫలహారశాఖలో అమృతోపమానమైన పదార్థాలు సేవించండి; వారి భోజన విభాగంలో షడ్రసోపేతంగా విందారగించండి; మీ శుభకార్యాలలో అతిథ్యసత్కార ఏర్పాట్లు వారి కప్పగించి వారి ప్రత్యేకత గమనించండి!

విళంబిలో చూపిన ఆదరాభిమానాలనే వికారిలోగూడా ఆకాంక్షిస్తున్నారు
స్వంతదారు: శ్రీ జి. వి. రమణారెడ్డి.

తిక్కన

లోకోక్తులు; జాతీయములు

తిక్కన లోకోక్తులను, జాతీయములను చిరచిరగా వాడియున్నాడు. ఒక కొన్నిటి తిక్కన ప్రస్తావించుచున్నాను.

1. మాకు కుడుము, మీకు ముక్క

"ఎరిరిం దమయట్టులకా
మనీడలఁ జివఁ బొడమఁగఁ
దిడి మీరు వ్రక్కఁగొనుఁ డని
నమరిడిన మనమాఁడు చక్కఁబడుఁగ్!"
(ఉద్యో. 1. 312)

'మాకు కుడుము; మీకు ముక్క' అని లోకోక్తి. పెద్దకొత్తెము మాకు; పీనపాలు మీకు—అని దాని భావము.

2. అడుకులు, కడుపుకుట్టు

"అడుకులఁ దిన్న ట్లగుఁ జే
కడుపునఁ గుట్టెత్తినపుడు గడుఁబలుఁ డిటి వాఁ
డొకఁ డెలుఁగఁగఁ బాండుసుతుల
మడిగి మదుఁగవలఁ బిన్వ డొఁ సాత్యకినే"
(ద్రోణ. 4. 89)

అడుకులఁదిన్నప్పుడు ఆనందించినవాడు, కడుపుకుట్టు వచ్చినపుడు, ఏడుస్తూ ఆనుభవింపక తప్పునఁగదా: ఆ వాడు పాండవులను ఆగడాట్లుపెట్టితివి. మరి, ఈ వాడు దానిఫల మనుభవింపక తప్పునా! అనుభవించవోయ్. అని యెత్తిపొడుపు.

3. ఎడద కత్తెర; నాలుక బెల్లము

"విఁకమొఁగఁ డగుచు శాత్రవు
లకు హితులను నట్టివారలం గని భూపా
లకుఁ డెట్టిక్రియయుఁ బా
లింఁ బెల్లనుఁ బై మనంబులోఁ గనవలయున్"
(శాంతి. 3. 268)

'ఆంగిట విషము - మాట్లాడఁ బెల్లము'; 'మనము కత్తెర - పలుక బెల్లము' అనునవి లోకోక్తులు. మనసులో మర్మము పెట్టుకొని, పైకి తియ్యగా మాటలాడుట-అని వాని భావము.

4. పసరము; పెయ్య

"కడవఁగ నొక్కఁ డుపసరము
నడిచిన నొక్కఁ డుఁ జెయ్య నడువ వలయునే
చెడుఁ జెరు వా కారవ్యుల
కడ నిలుచుంగాక మనకుఁ గార్యంబేలా?"
(ఉద్యో. 3. 91)

ఉపసరము—పలుపు; పెయ్య—దూడ

ఒకడు దుర్మార్గముగా ఆవును చావగొట్టి నా డని, ఇంకొకడు అంతకంటెను దుర్మార్గముగా లేగదూడను చావగొట్టినట్లు, కౌరవులు మనకు ద్రోహముచేసినా రని, మనమును వారికి ద్రోహముసే చేయవలె నా? అట్టి క్రూర్యము వారికే యుండుగాక. మనకెందుకు? మనము వారిలో మంచిగానుండుటచే ప్రయోజనించును—అని తాత్పర్యము.

5. 'నేలఁబెట్టికాలఁజముఁడు'

"విలఘటకు మిగిలి యుత్తర
గజ మమ్మ్రగిఁ బురథముఁ గడసి తురంగ
వ్రజముపయి నిదరి కడు వ
క్కజమునఁ బడ నేలఁబెట్టి కాలంజముకా"
(ద్రోణ. 1. 282)

'నేలఁబెట్టి కాలం కాదిపాడు' అని యీ నాటి వాడుక. 'హింసించిపాడు' అని భావము. కాపట యన్నను 'రహస్యము' యన్నను అర్థము వచ్చుఁ.

ఈ పద్యమున కర్తయేమను కాపుచ 'నేలఁ బెట్టికాలఁజమఁడనిడి' యనుట చక్కగా ఆతికి నప్పుడు 'నేలఁబెట్టి కాలఁజముఁడు' అని వ్యవహారము.

శ్రీ దీపాల పిచ్చయ్య శాస్త్రి

రాజు కనమర్మమును పట్టియ్యక, కనశత్రువులకు హితుఁడైనవాఁడో మంచిగా మాటలాడుచూ, వారి యాంగ్యమును కనిపెట్టవలె నని పద్యమున సీతి.

6. గుండ్లు; బెండ్లు

"పాడిన యా స్థూలప్రాపున భవదీయులైన
కులు గొంద రాకృష్ణులంకేరి కరాగ్రమించుట
గుండ్లుదేలి, బెండ్లుమునింగిన ట్లయ్యెఁ."
(ద్రోణ. 3. 67)

గుండ్లు తేలుటయు, బెండ్లు మునుగుటయు స్వభావవిరుద్ధము. 'బెండ్లుమునిగి, గుండ్లు తేలిన' వనువది విపరీతసంఘటనను తెల్పు మాట. కౌరవసైనికులు కృష్ణానులపై కురవడించుట—అట్టి దని భావము.

ఈ లోకోక్తిని కాచన సోమయాజి వాడియున్నాడు—

"మనుజాంగనలం బట్టుట
దనుజులకుం బెండ్లుఁగాక దనుజాంగనలన్
మనుజులు పట్టుటరును దో
కానికే బెండుఁగమునిఁగి గుండులు దేరెన్"
(ఉ. హరి. 5. 218)

7. కప్ప యెలుఁగు పాము

"నినుఁ నవలీలఁ దాఁటి ప్రజ
చేలకుఁ గోలకుఁ దెచ్చుచున్న య
ర్జునుఁ దలయెత్తియైన నటు
చూడవు పాండవప్రతాపశాలి నీ
మన మటుగాన యెప్పుడును
మాదిన కప్పయెలుంగుఁ బోవపై
యునికి యెఱుంగవచ్చె నటు
లూఱటగా వర మిచ్చినాఁడవో?"
(ద్రోణ. 3. 107)

'కప్పయెలుఁగు పాము' అనఁగా, మెత్తగా-మంచిగా మాట్లాడుచూ ద్రోహముచేయువాడు; మోసగాడు-అని భావము.

కప్పయెలుఁగుపాము = కప్పవలె కూయు పాము. కూతనుబట్టి కప్పగా యని నమ్మి దగ్గరికి పచ్చువారిని, కబళించుపాము-అన్నమాట.

8. తేనెపూసిన కత్తి

"నినునమ్మి యొండువలనికిఁ
జనక జయద్రథుఁడు నిలిచె సైన్యములో నా
తనిఁజంపెడు దెనియునూ
సినకత్తిని గాక మానసీవె యూహింపన్"
(ద్రోణ. 3. 108)

తేనెపూసినకత్తి, తేనె చూపి, ఆకర్షించును. వానినంతనే నా లాకను తెగగోయును. ఆకర్షించి మోసగించుటా దన్నయర్థము. 'తేనెపూసినకత్తి' యనుట వాడుఁ. ద్రోణుఁడు సైంధవునిరక్షింతునని ఆశపెట్టి, చంపించినవా డని భావము.

9. మడుగుచీరకు మసి

"నడుఁగు తీరయందు మసిదాఁటినట్లు మీ
పత్యక్షమునఁ గర్మము లిట్లు కార

10. 'చేత గుండెకాయ యిడిన'

"కపటధర్మ కంచుకంబున కెలవీరి
గాని పర్యాపురుషకారపరులు
గాదు పాండుసుతులు వారల నమ్మంగఁ
గామ సేత గుండెకాయ యిడిన"
(కల్యా. 2 397)

'గుండెకాయతీసి చేతికిచ్చినా వాఁడు నమ్మకూడదు' అనుట లోకమున నున్నది. తిక్కన ఆ వాడుకను సంగ్రహించి పరిపూర్ణచోట పొందుపరిచినాడు. పద్యభావమునకు మెరుగిచ్చినాడు.

11. 'ముల్లు ముంటితో తీసినట్లు'

"కలహంబుల్ దమలోనఁ జేసిన
నుపేక్షాపైపుణంబొప్ప శ
త్రులఁ జాడందను భూతిచూపుల
పోయంజూచిన ట్లైమ్మెయిన్
ముల ముంటం దనఁ బుచ్చుభంగి
గలంగక భూనాథ కీర్తిన మం
త్రులయేర్పున విభుఁ డిట్ల మాపునకి
నేర్పుం దెంప్రఁ బోల్వారఁగన్"
(కాంతి. 2-418)

శత్రువులం తమలోతాము కలహించుచున్నప్పు రాజైనవా డందులో కోర్యముఁ గలిగించుకొనక చూచీచూడనట్లుండుట రాజనీతి. కాలిముల్లును ముంటితో నేరీతి తీసినట్లు-శత్రువును శత్రువుచేతనే పడియింపఁజేసిన ట్లగును-అని పద్యభావము.

12 'పెలవు లేదు'

'పెలవులేదు' అని యొక జాతీయము. తొలంకుబడికి, చందర్భానుగుణముగా, అర్థము బహువిధములుగా నున్నది. తిక్కనయే అట్లు వాడియున్నాడు.

(1) "ఒండుపనులకు పెలవులే కునికిఁ జేసి
యధ్యసించితి శైశవమాదిగాఁగ
దండలాభ విధమును గుండలియును
ప్రేంఖణంబు లెఱంగనం బ్రేరణీయమున"
(విరా. 1-240)

ఇక్కడ, 'ఒండు...లేసి... ఒండుపనుల కుఁ = ఇతరములైన యేపనులకును, పెలవులే కునిఁజేసి = నే నుపయోగపడనందున' అని యర్థము.

(2) "ధర్మవాదులు ధర్మతత్వప్రధాన
చిత్తులనువారిఁ బూని రక్షించు ధర్మ
మందు రది భూతలంబునఁ బెలుచ నతులధర్మ
శీలురగు నన్ను ధర్మవు పెలవులేద."
(కర్ణ. 3. 343)

ధర్మవిదులైనవారు, 'ధర్మము ధర్మాత్ముని రక్షించునందురు. ధర్మవు=ధర్మము, అనఁ= ఆధర్మవిదుల వాక్యమును, అతులధర్మశీలుఁడ నగు నన్ను= మిక్కిలిధర్మపురుషుడనైన నా విషయ

—రెండవ 18 వ పేజీలో

ఇది మీకు మంచి తరుణము

★ ★ ★ ★

* మీ గృహము రిపేరు చేసికొనుటకు
* మీ కర్మాగారములు నిర్మించుకొనుటకు - రిపేరుచేసికొనుటకు
* మీరు క్రొత్తయిల్లు నిర్మించుకొనుటకు

ఎ. సి. సి. సిమెంటు

మీకు కావలసినంత
యా క్రిందివారివద్ద దొరకగలదు:

వాకిచర్ల వీరయ్య బ్రదర్స్

ఎ. సి. సి. సిమెంటు స్టాకిస్టు,

* * * *

బజారువీధి—గూడూరు ★ కాపాగెం—బుచ్చి.

భాసుని ఊరు భంగము

—సమీక్ష—

కవి సమ్రాట్టు. కవితా జగన్మండల మంతయు అతని సామ్రాజ్యము. ప్రకృతిని, మానవ హృదయాంతరాళ మందలి ప్రవృత్తులను, అవగతము చేసికొని, సాహిత్యమున వెలువరింపఁ జేయు ప్రతిభ కవికలభించుట వాణీప్రసాదమే. వ్యుత్పత్తి దీనికి తోడైనప్పుడు బంగారమునకు పరిమళ మబ్బుటయే! భాసుడు ఈసంపత్తులన్నిటిని చేకూర్చుకొన్న భాగ్యశాలి. అతడు నిశ్చయముగా భారతీయ నాటకసార్వభౌముడు. కరుణ, భయా

శ్రీ ఎన్. ఎస్. కృష్ణమూర్తి
ఎం. ఏ., బి. యల్.

నక రసపూరితమగు కావ్యరచన పాశ్చాత్యసాహిత్యపర కాష్ఠ. ఏతత్కావ్యనేత [Hero] గుణసంపదగల మానవుడు. [Magnanimous] తెలిసిగాని తెలియకగాని కథానేత, తాను చేసినదోషముల పర్యవసానముగ దుఃఖములపాలై (తనజీవితమున) సాంకందిక కష్టముల ననుభవించును, చదువరుల కరుణకు పాత్రుడై వారిలో నుండు దోషయుత భావములను నైతము పాఱద్రోలగల [Purgation] భయోత్పాతము కల్పించు వస్తుపరిణామమున దిద్దితీర్పఁబడు ధీరోద్ధతుడు. పరిపూర్ణుడు, దోషరహితుడగు ధీరోదాత్తుడు పాశ్చాత్య కథాప్రపంచమున లేనట్లే భావింపవచ్చును. విధి [Fate] బలీయమనియు, మానవుడెప్పుడు దోషియే అనియు, దోషదూషిత వ్యవసాయ పర్యవసానమున అతడు కష్టముల పాలగును గాని, సుఖియై ముక్తిచెందుట కవకాశములు లేవను సంకల్పము గలవారు — పాశ్చాత్యులు. ఇట్టి సంప్రదాయ సాహితీశయ్య కలవడిన వారగుటచే వారికి దుఃఖాంత కావ్యముల యందు రుచిమెండు. పాశ్చాత్య రచనానూత్రమేమన, మానవుడు తన పాపముల పర్యవసానముల ననుభవించుటచే వాటిని క్షాళన మొనర్చుకొని, పరిశుద్ధుడగుచున్నాడనుటయే. దీనినే Katharasis అని అరిస్టాటిల్ శాసించియున్నాడు.

II

ఊరుభంగము ఉత్సృష్టికాంకమగు రూపక ఖండము. ఈ రూపక సృష్టి పాశ్చాత్యరచనా సంప్రదాయములకు పెక్కువిధముల సరిపోవుచున్నదేమో యన్నట్లున్నది. కౌరవేయుడగు సుయోధనుని గూర్చి రూపకవస్తువును ప్రతిభావ్యుత్పత్తులతో రూపొందించిన కవిశ్రేష్ఠుడు భాసుడు. సుయోధనుని పాత్రము భారతీయులకు సుపరిచితమైన భూమిక. కురురాజు ప్రస్తావమగుటతోడనే వానిం గూర్చి సామాజికుల భావాంబరముపై కొన్ని విషయములు పొడకట్టును.

అవి; సుయోధనుడు మానధనుడు; రాజ్యాభిలాషి; రాజ్యానుభవమునకు జ్ఞాతులకీవడక ఆటంకమని తలంచినవాడు; తండ్రి కితనిపై అతివేలానురాగము కలదనియు, అందుచే తన్ను కఠినముగా శాసింపకనని గట్టి నమ్మకముండిన వాడు; తా నమ్మిన మాతులుడు శకుని, స్నేహితుడు కర్ణుడును, పన్నగములు తన్నుటలో అజేయులని నమ్మియుండిన వాడు; తనబాహుబలము, భీష్మ యశస్సు, సైన్యాధిక్యము, అతిరథులగు భీష్మద్రోణుల సాహాయ్యము, ఆత్మవిశ్వాసము తనకు జయముగూర్చునని భ్రమించినవాడు: తన బలము అతిజయము పొందకుండుటకై గదాయుద్ధకౌశల్యము హలాయుధు కడ్డ శిష్యుడై ఆర్జించినవాడు. గదాయుద్ధధర్మమెరిగిన రారాజు ఎదిరి నడుముక్రింది భాగమున గదాఘాతము చేయరాదు. దుర్యోధనునికి తన ఊరుభీరుత్వము జన్మసిద్ధమైనదని తెలిసిన దిట్ట. అందుచేతనే ఊరుభంగమగుటకు వీలుగాని నియుద్ధ ధర్మమునే కోరుకొని తత్కాల న్యాయమున పారంగతుడైనవాడు. తన మరణము ఊరుభంగముపై ఆధారపడియున్నదని తెలిసియు, తన గదాయుద్ధనైపుణ్యము అప్రమాణమని నమ్మిన ఆత్మవిశ్వాసి. వీరతేజస్వియగుటచే ధర్మజుని సవాలునకు తన కుద్దియగు భీమునితో గదాయుద్ధమునే కోరినవాడు; యుద్ధమున జయము తనదని నమ్మినమార్గ క్షత్రియుడు. నియుద్ధమున ధర్మమునే పాటించిన వీరక్షత్రియమూర్తి.

దృశ్యకావ్య ప్రయోగమున దుర్యోధనుని ప్రవేశముతో పై భావములన్నియు ద్రష్టల సాక్షీంచుటచే, ఈ రూపకకర్త ఏతద్భావముల నర్థింపఁజేయు నైపుణ్యముతో భారతీవృత్తి ననలంభించి, సాంపులనింపు తీరున కథాగమనమును సాగించినాడు.

III

ఉత్సృష్టికాంక రూపకమున నేత ప్రఖ్యాతుడు. యుద్ధము వర్ణనలచే బోధితము. రసము ప్రధానముగ కరుణము. వీరభయ బీభత్సములు గౌణాంగములు. రౌద్రము నభ్యగించు నియుద్ధ వర్ణనమును యుండును. కథాపరిణామమున వీరపతనానంతరమున స్త్రీజనవిరహాక్రందనము లుండి, కరుణరసపూరిత ఘట్టములకు తావుండును. ఏకాంక పరివృత్తము ఈ రూపకనిర్ణయము. ముఖ, నిర్వహణ సంధులచే వస్తువు రూపకమున గూర్పబడియుండును.

కథాస్థలము సమంతక పంచక యుద్ధభూమి. పదునెనిమిది అక్షౌహిణుల సైన్యము ఘోర యుద్ధమున పదునెనిమిది దినములలో నశించినది. యుద్ధావని కరుబీభత్సమై జుగుప్సాకరముగా నుండినట్లు తేవాంశిష్టులైన ముగ్గురు భటులు ఆ జుగుప్సాకర దృశ్యములను వర్ణింతురు. భాసుడు ఆ సమాన కళాస్రష్టికర్తగాన ఈ భయోత్పాదక దృశ్యములను భారతీవృత్తి నాశ్రయించి ఈ రూపకమందు తీర్చినాడు. ఈ కురుక్షేత్ర వర్ణనము భరతుల వాగభినయముచే సామాజికుల హృదయములకు బీభత్స రసపూరితమయ్యును, మేటి కవి తిలకుని భాషావర్ణితము గాన రమ్యతమముగనే యుండును. మచ్చునకు:—

గీ॥ అలుగు మొనలు విండ్లకట్టలు ధరించి
దరమునం దోడుపడుచున్న దొడ్డయేన్గు
ప్రవర విచ్ఛిన్న కవచమై పడియుండగను
నృపతి యోధుల వా నెగడునిపుడు.
(పతిత నాగవెక్కటి శస్త్రముల యొగ్గా ణముగ కన్పట్టెను.)

ధ్వజగళిత మాలికలను, హస్తమున కరము తెనగు రథికు కవమ్మురథమ్ము నుండి
నక్క పెంట్లిడ్చుచున్న వంతలము నుండి
యల్లనిం దింపు చుట్టపు టాంధ్రువోలు.

ఇట్లు ఈ సమాసమేతముగ సమంతకపంచకమును, భాసుడు రథ, గజ, తురగ, పదాతుల పతనమును వర్ణించి బీభత్సమునకు రసాలియత్వ శోభను కల్పించి, తెనుగున అట్లే వర్ణించిన తిక్కయజ్వకు మార్గదర్శకుడయ్యెను.

—తరువాయి 14 వ పేజీలో

స్వాగతము!

******

—శ్రీ వేదగిరి రాఘవయ్య

స్వాగతమో "వికారి!" ఘనస్వాగతమిచ్చెద నందుకొనగదే!
ఆగమమొందు నీవికను హాయిగ మానవలోకమెల్లయున్
బాగుపరంచి, జాతిమతభేదము లన్నియు ద్రుంచి, శాంతిగా
సాగుము, సస్యశ్యామలము సేయుము దేశము, నవ్యవర్షమా!

భారతకీర్తి వాహినులు పొంగులువారగ, విశ్వమందునన్
"ధీరుల, శాంతికాములు", దేనమటంచును ఖ్యాతిగొల్పి, మా
పేరును నిల్పినట్టిఘన, పేదలబంధుడు 'జవహరుం'డికన్
నూరును వేయివర్షములు నిల్వగ, దీవనలిమ్ము వర్షమా!

తెలుగున

రాజ కవులు

శ్రీ గొర్రెపాటి వెంకటసుబ్బయ్య

ఆంధ్రసాహిత్య ప్రవంతి దేశికవిత, మార్గకవిత అను రెండుపాయలుగ ప్రవహించుచున్నది.

దేశికవిత ప్రజాశ్రయమై వికసిల్లెను. కవులు దీనిని పవిత్రకాభిమానముతో పోషించిరి.

మార్గకవిత రాజాశ్రయమై ప్రవర్ధిల్లెను. దీనిని భవికవులు చేపట్టిరి.

ఆంధ్రదేశమున రాజు ఏ మతస్థుడు అయినను, కవులు తమ గ్రంథములను వారికి అంకితమిచ్చుట పరిపాటియైనది. భూపతులతో ఆంధ్రకవితకు అధిక సంబంధము వున్నదని తెలియుటవసరము. ఈ అంకితమిచ్చు పద్ధతి ఆంధ్రసాహిత్యమున విశిష్టస్థానమాక్రమించుకొని భాషాభివృద్ధికి తోడ్పడినది.

రాజరాజనరేంద్రుడు, మనుమసిద్ధిప్రభువు, ప్రతాపరుద్రుడు, రెడ్డిరాజులు, విజయనగరాధీశులు, తంజావూరునాయకులు, మధుర, తిరుమలాపల్లి, పుదుక్కోటప్రభువులు, పూసపాటి రాజులు వరుసగా ఆంధ్రభాషా వధూటిని పోషించి అఖండ యశశ్చంద్రికలను గాంచిరి.

పదునైదవ శతాబ్దముతో పురాణ కవిత పూర్తిచెందినది. రాయలకాలమున ప్రబంధ కవిత ప్రవర్ధిల్లినది.

తంజావూరు నాయకుల కాలములో యక్షగానములు వెలసినవి.

మధుర నాయకులు గద్యకావ్యములను గణన కెక్కించిరి.

నన్నెచోడుడు

ఆంధ్రసాహిత్యమున నన్నెచోడుడు ప్రథమ రాజకవి. ఈయన నన్నయకంటె పూర్వుడని, తరువాతివాడని పరిశోధకులు పరిపరి విధముల తెల్పిరి.

ఈయన ఓరయూరునకు అధిపతి. పాకనాటి యందు ఇరువదియొక్క వేయింటికి అధీశుడు.

ఈయన కుమారసంభవము అను ప్రబంధ

—తరువాయి 13వ పేజీలో

★ నెల్లూరు ట్రంకురోడ్డులో ★
★ పెద్ద సరిక్రొత్త కాఫీ హోటల్ ★

శ్రీనివాస భవన్

25-3-59 తేది ప్రారంభింపబడినది.

ఉత్తమ తరగతి కాఫీ - రుచిగల ఫలహారములు - శీతల పానీయములు - అన్నియు మీకు యిచ్చట లభింపగలవు.

దయచేసి మా అద్దాల భవనమునకు ఒకసారి విచ్చేయండి.

నాలో ధ్వనించే నాయుడుగారు

శ్రీ కె. సభా

ఎప్పుడు ఏ జరుగుతుందో ఏనాటి కేటు వంటి పరిస్థితుల పెనుకొక్కవలసి వస్తుందో ఈ కాస్త ఊపిరి ఏ క్షణంలో గుటుక్కుమంటుందో ఎవ్వరికీ తెలియదు. అందుకే మెలకువగల వ్యక్తిత్వం గలవారు తమ జీవితాలను తృణప్రాయాలుగా భావించి కార్యశీలను బ్రహ్మానందంతో నిర్వహిస్తూ నిత్య సంతోషాన్ని అనుభవిస్తారు. ఆ మహదానందం అనుభవజ్ఞులకే తెలుసు. కుటుంబం, కులం, ప్రాంతం అనే సంకుచితత్వం విసర్జించి విశాలతను పెంచుకొని స్వేచ్ఛతో విహరించడానికంటే ఆనందమేమున్నది? అలాంటి చిదానంద స్వరూపుడు రామానాయుడు.

నాయుడుగారు భౌతిక దృష్టిలో గతించారు. ఆయన గతించినట్లు నావంటివానిలో భావం జనించక పోవడం నాకే ఆశ్చర్యంగా ఉంది. అదర్శప్రాయమై; నాలో నా హృదయంలో నిలిచిపోయిన ఆ మూర్తిత్వం అలాగే స్పష్టంగా కన్పిస్తూనే ఉంది. ఆయన కనుమరుగయ్యారని, జమీన్ రైతు నాయుడుగారికి లేరని ప్రతివారం జమీన్ రైతులో చదువుతున్నపుడు ఆయన విప్లవమూర్తిత్వం నాలో మరింత స్పష్టంగా ప్రతిష్ఠితమై పోతున్నది. కారణం నాకు తెలియదు.

సరిగ్గా ఆయన ఈ లోకం విడిచివెళ్లిన రోజున నేనిలా అనుకొన్నాను. నాయుడుగారు హాయిగా వెళ్లిపోతున్నారు. ఆంధ్ర రైతాంగానికి స్వాతంత్ర్యాన్ని సంపాదించడానికి అహర్నిశలూ కృషిసల్పిన యోధాగ్రేసరుడు వెడుతున్నాడు. నాయకులను సృష్టించాడు. రచయితలను సంపాదించాడు. కవులను పోషించాడు. ఆయనబాధ్యత తీర్చుకొని వెళ్లిపోతున్నాడు. ఈ సమయంలో భారత రైతాంగం మరో ప్రమాదానికి గురికాబోతుందనే భయాందోళనలున్నవి. మరల రైతాంగం ఒక విధమైన బానిస బంధనాలలో చిక్కుకునే అవకాశాలు కన్పిస్తున్నాయి.

ఆయనే బ్రతికివుంటే ఏంచేసేవారు? ఆ కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించే రైతాంగాభిమానులైన రచయితలెవరు? ఎందరు? ఎక్కడున్నారు? ఏంచేస్తున్నారు?

ఈ ప్రశ్నలు నాలో ఉదయించగానే మళ్ళీ హృదయం బరువుగా కృంగిపోయింది. నాయుడుగారు బ్రతికేఉన్నారనుకొన్నాను. కాస్త తేలికపడింది. అలా అనుకొన్నంతలో ప్రయోజనమేమి?

అనుకోవడమే కాదరి. అదో ఆవేశం. నాయుడుగారు గతించిన వెనుక నిద్రలో మెలకువలో అనుక్షణం ఆయన కనబడుతున్నట్లే—, నువ్వేం చేస్తున్నావ్ అని గట్టిగా ప్రశ్నిస్తున్నట్లే— ఏదో అదృశ్య శక్తి నన్ను వెంటాడుతున్నట్లే నాలో నాకే అన్పిస్తున్నది. ఆయనకు అశ్రుతర్పణంగా ఒక గేయం వ్రాద్దామా అనుకొన్నాను. అది చాలదు. వ్యాసం ఊహూ, అదేపాటికి చాలుతుంది. పోనీ ఆయన జీవిత చరిత్ర వ్రాస్తే ఋణం తీరుతుందేమో అనుకొన్నా. అదీ చాలదు.

ఐతే ఏంచెయ్యమంటారు? నాలో నిలిచిన నాయుడుగారినే ప్రశ్నించాను. సమాధానం నాలోనే ధ్వనించింది. నిరంతరం రైతుకూలీ ప్రజానీకం కోసం, గ్రామీణుల కోసం కృషి చెయ్యమని. కాదు జీవితాన్నే అంకితం చెయ్యమని. ఇట్లా ఆలోచన నాలో ప్రభవించగానే కొత్త ఉత్సాహం పుట్టింది. మరో వంక ఏదో బ్రహ్మాండమైన కార్యక్రమం ముందున్నట్టు కన్పించింది. ఇంకో ప్రక్క ఈశ్వరుని ఆజ్ఞ అన్నట్టు తోచింది. ఇట్లా ఆలోచనలు నిజమైనవా? లేక పిచ్చివాణ్ణవుతున్నానా? అని బాగా నెమ్మదిగా ఆలోచించాను. ఐనా నాయుడుగారి మూర్తిత్వం మ్రోలనే నిలబడ్డట్టుంటే ఏమనుకోవాలి.

నాయుడుగారు నాలో బ్రతికేఉన్నట్టు నాకు నమ్మకం కన్పిస్తుంటే ఆయన పట్ల నాకున్న అభిమానంతో అలా అంటున్నానని ఇతరులు అనుకొంటారనే బిడియమూ పుట్టింది.

పైగా ఆయన గతించినట్లు తెలిసిందే నాకు కన్నీరు రాలేదు. ఆవేదనా లేదు. ఆయన ఎక్కడికెళ్లారు? నాలోనే ఉన్నట్టు నాలో ధ్వనిస్తుంటే నా ఆత్మ అలాచెబుతుంటే వెంటనే సానుభూతికోసం ఏదో వ్రాద్దామని గాని, లోకాచారంగా నాలుగు అశ్రువులు రాల్చుదామని గాని నాకన్పించలేదు; అది నాకు సాధ్యమూ కాలేదు.

ఈ సంబంధం ఆయనతో నాకెట్లా కల్గిందో? ఇదీ ఆశ్చర్యంగానే ఉంది. ఆయనతో పట్టుమని పదిరోజులైనా గడపలేదు. పదినిమిషాలొకసారి, పావుగంట ఒకసారి అట్లా లెక్కచేరితే మొత్తం గంటన్నరసేపు ఆయనతో గడిపి ఉంటాను. ఆ కొద్ది కాలంలో నాకాయన ఉపదేశించిందిలేదు. ఏవిషయాన్ని గురించి చర్చించిందీలేదు. సర్వసాధారణమైన లోకాభిరామాయణమే. నెల్లూరులో ఒక సంవత్సరం గడిపినా ఆయనతో పట్టుమని గంటసేపైనా ముచ్చటించలేదు. ఏదో అనిర్వచనీయమైన భక్తిభావము, అనవసరంగా ఆయన కాలాన్ని వృథాచేయడం ఎందుకనే తలంపూ కారణాలు కావచ్చు.

జమీన్ రైతులో నేను వ్రాసిందంతా స్వల్పం. ఐనా ఆ కొంతలో నా స్వేచ్ఛకెప్పుడూ కనీసపరిమితులుకూడా లేవు. ఆయన నీడలో ఎంతదూరమైనా తిరుగవచ్చు నన్నంత ధైర్యం ఆ వ్రాతలలో కన్పించేది.

“మీకు వ్యతిరేకమైన పత్రికలో పని చేయడానికి ఈ ఊరువచ్చాను. మీ రేమీ అనుకోరుగదా” అన్నాను. ఆయన నన్ను చూచిందికూడా అదేతొలిసారి. ఎంత విచిత్ర సంఘటన! అరోజుల్లో ప్రజారాజ్యానికి, జమీన్ రైతుకు చుక్కెదురు. నేను ప్రజారాజ్యంలో పనిచేయడానికి వెళ్లాను. శ్రీ రామకృష్ణారెడ్డిగారు నాపట్లచూపిన అనురాగం ఎన్నటికీ మరువరానిది. “జమీన్ రైతు”ను నేను విమర్శించి వ్రాయలేనని ఆయనకు తెలుసు. ఎలా కనిపెట్టారో! నన్ను వ్రాయమనలేదు. అప్రూఫులు మాత్రం చూచేవాణ్ణి. జమీన్ రైతు సంపాదక వర్గంతో నేను స్నేహంగా ఉన్నవిషయం చాలా మందికి ఆశ్చర్యాన్ని కల్గించింది. ఒక్క రామకృష్ణారెడ్డిగారు మాత్రం నన్ను అర్థంచేసుకొని బాగా ఆదరించారు.

అన్నట్టు నాయుడుగారితో అమాట అనగానే ఆయన నవ్వుతూ “అదీ మనదేగా. నెల్లూరులో సమీపంలో ఉన్నావంటే చాలు” అన్నారు. ఆయనేదో ముఖం చిట్లించుకుంటాడనుకొన్న నేను నిండుగా నవ్వుతూ ఆ మాటనగానే నివ్వెరపోయాను. ఏదో పనితనంతో ఆయన సామీప్యంలో గడిపిన ఏడాది రోజులు ఆనందంగానే గడిచిపోయాయి.

ఆలా జమీన్ రైతు ఆఫీస్ వైపువెళ్ళినపుడు మేడమీద ఆ చివరి గదిలో నాయుడుగారు కన్పించేవారు.

ఇప్పుడు వెడితే ఎవరు కన్పిస్తారు? అలా ప్రశ్నించుకొన్నపుడు హృదయం చివుక్కుమంటుంది. ముంచుకొనివస్తుంది శోకం. ఐనా ఆ కన్నీటి తెరలను అపుకోతప్పదుగదా? దిగాలుపడి కూచోవడం నాయుడుగారికిష్టం కాదుగదా!

ఆయన కర్మయోగి. కర్తవ్య పరాయణుడు. ఎప్పుడూ నిర్విరామంగా కృషిచేసిన కృషీవలుడు. ఆయన రంగాజీని ఎంతగా ప్రేమించారో ఆయన నాయకత్వాన్ని ఎంతటి హృదయంతో పెంచుకున్నాడో చెప్పలేము. రంగాజీ ఉపన్యాసాలు కనీసం ఒక్క పదో దాదాపు రెండువందలో విని ఉంటాను. నాయుడుగారినిగూర్చి ప్రస్తావించని ఉపన్యాసం ఒక్కటీలేదు. ఇట్లా పరస్పరం ప్రేమించుకొన్నవారి వ్యక్తిత్వాలు రైతాంగసేవలో నేను ముందు నేను ముందనే తరగత్తివి. ఇప్పుడు రంగాజీ ఎంతగా బాధపడి ఉంటారో అనూహ్యంగదా! అది ఊహాతీతం!

నాయకులకు సేవకులకు రచయితలకు కవులకు ప్రజలకందరికీ కూడా నాయుడుగారు ప్రేమాభిమానులైనారు.

నాయుడుగారు సల్పిన సమరాలు, సత్యాగ్రహాలు చరిత్రలో ప్రత్యేకస్థానం వహించాయి. కేవలం నిన్న మొన్నటి పిల్లవాణ్ణైన నేను ఆయన కృషిని సైతం సమీక్షించలేను.

ఇంతకూ సింహపురమహాత్మ్యం అలాంటిది. అందుకే నెల్లూరంటే నాకెంతో యిష్టం. పెన్న అంటే ప్రాణం. తిక్కనసోమయాజి దువ్వూరి వరకూ, మొన్నటి శ్రీ రాములు నిన్నటి నాయుడుగారివరకూ ఎందరెందరో మహానుభావులుద్భవించారిక్కడ.

నాయుడుగారి మూర్తిత్వం నాలో నిల్చి ఏదో నిరంతరమైన సందేశాన్ని విన్పిస్తున్నట్టే సింహపురి రచయితలకూ కవులకూ విన్పిస్తున్నదేమో!

నాయుడుగారి ఋణం తీర్చుకోవడం అసాధ్యం. అదెలాగూ వీలుకాదు. అనంతమూ, అపూర్వమూనైన ఆయన సేవను కొలిచేదెట్లా? ఆ సేవా కార్యక్రమం అక్షయంగా నేడూ సాగుతూనే ఉండగా ఎట్లా విలువ కట్టగలం? విలువకట్టడానికే వీలుకానప్పుడెలా ప్రతిఫలమందివ్వగలం? అందుకే నాయుడుగారు నాలో ధ్వనించారు. “నీజీవితాన్నే గ్రామస్తులకు అంకితం యివ్వాలిసుమా” అన్నారు. అవును. అదే కాస్త సులభమైందిగా కనిపిస్తుంది. నిజానికిదే దుర్లభమైనదీ కావచ్చు.

ఆయన గతించగానే అలాంటి ధ్వని నిరంతరం నాలో వినిపిస్తుంటే నేనేం చెయ్యాలిక? ఆయన సందేశాన్ని వినకూడదనుకొన్నా ఆయన నా గుండెల్లోనే యిల్లు కట్టుకొని కూచున్నాడు. ఆయన మూర్తిత్వాన్ని నేను చూడకూడదనుకొన్నా ప్రతి అక్షరంలోనూ ఆయనే కన్పిస్తున్నాడు. ఇట్లా నన్ను వెంటాడితే ఎట్లా తప్పుకోవడం? ఈలాంటి ఆలోచనే ఆయన బ్రతికి ఉన్నపుడు పుట్టలేదెందుకూ?

ఆయన ఆశీర్వాదమూ, అదృశ్యమై స్పష్టముగా విన్పించే సందేశమూ, అనుక్షణమూ కర్తవ్యం వైపు మనల్ని మరలిస్తున్న మంత్రశక్తి అక్షయమై ఉండగా అందుకతగ్గ విధముగా నేనెన్నటికి నడుచుకోగలనోగదా! నాయుడుగారు నాలోవలెనే ఎందరిలో ప్రత్యక్షమై ఎలాంటి సందేశాలు విన్పిస్తున్నారో!

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని (రిజిస్టర్డు)
పిల్లల లివర్ అండ్ స్ప్లీన్ వ్యాధులను నివారించును
డాక్టర్ పిళ్లా పాపయ్యపాత్రుడు అండ్ బ్రదర్స్
19, దక్షిణమాడవీధి - మైలాపూరు - మదరాసు-4. ఫోన్ నెం. 71354 రు.
బ్రాంచి:- 7, సారంగపాణికోవిల తూర్పువీధి - కుంభకోణము.
అన్ని మందులషాపులలోను దొరకును

కొకర్ల కామాక్షయ్యగారి పక్షవాతనివారణ
మా “భువనేశ్వరి” గుళికలు (రిజిస్టర్డు) పక్షవాతం, రుద్రవాతం, చచ్చు, తిమ్మిర్లను త్వరలో గ్యారంటీగా కుదుర్చును. మా ఫోటో ట్రేడ్ మార్కుగల ఔషధములనే వాడుము. వ్యాధి వివరములు తెలుపుడు — యింతకు మించినది ప్రపంచములో లేదు.
ఒక వారమునకు ఔషధము రూ. 7/- లు. ప్యాకింగ్‌పోస్టేజి వేరు.
‘ఆయుర్వేదకేసరి’ - ‘వైద్యవిశారద’ ‘కవిరాజ్’ కొకర్ల వెంకటప్పయ్య
పక్షవాతస్పెషలిస్టు (రిజిస్టర్డు) ఆయుర్వేద ప్రాక్టీషనరు - 222, కొకర్లవారివీధి - నెల్లూరు.

భృంగామలక తైలం
శాస్త్రియమైనది
*
క్షీరబల
పక్షవాతము - రక్తవాతము
కీళ్ళనొప్పులు - మున్నగు
వాత వ్యాధుల పోగొట్టును
*
మహాత్రిఫలాది తైలం
రక్తపోటు - నిద్రాభంగం
శిరోభ్రమ - మనోదౌర్బల్య
ముల నివారించును.
* * * *
డాక్టర్
సి. రామయ్యంగార్
రంగనాయకులపేట
నెల్లూరు

★ ★ ★ నాలుగు లక్షలకు మించిన ★ ★ ★

బొంబాయినగర ఆంధ్రులు

—o—

అప్పుడూ - ఇప్పుడూ పొత్తుకుదరని 'ఆంధ్రులు'-'తెలంగాణీయులు'

బొంబాయి నగరంలో దక్షిణ దేశంనుండి వచ్చి శాశ్వతముగాని కాశ్వతముగాని నివాసమేర్పరుచుకొనిన వారిలో కొరళ రాష్ట్రంవారు సుమారు పదిలక్షలమంది యున్నారు. వారితరువాత ఆంధ్రులు. నగరంలో ఆంధ్రులజనసంఖ్య రెండు లక్షలకు మించియుండును. వారితరువాత తమిళులు, కన్నడులు. బొంబాయి నగర ఆనసంఖ్య ప్రస్తుతము 40 లక్షలు.

బొంబయి రాజ్యంలో, నవంబరు 1956లో పునర్నిర్మాణమైన తరువాత-ఆనగా భాషల ననుసరించి- ప్రస్తుతపు జనసంఖ్య మొత్తము సుమారు 4,85,00,000. ఈ రాష్ట్ర మంతటను నివసించెడి ఆంధ్రులసంఖ్య సుమారు 20 లక్షలుండునని అంచనావేయబడినది. ఇక రెండు సంవత్సరాలలో- ఆనగా 1961వ సంవత్సరమున ప్రభుత్వంవారిచే పరిపూర్ణమైన జనాభాగణనగావింపబడును. ఆంధ్రులెక్కువమంది బొంబయి నగరమునను, థాణా (Thana) థాణా నగరాలలోను (థాణా మండలము) నివసిస్తారు, పూనా, సోలాపూరు, ఔరంగాబాదు, అహమ్మదునగరము, జాపితు, జాల్గాము, అహమ్మదాబాదు, తూర్పు ఖాందేష్ జిల్లాలలో మనవారు అధికముగ నున్నారు.

దాక్షిణాత్యులలో మొదట బొంబయి నగరానికి వచ్చి నివాసమేర్పరచుకొనిన వారు కోంకీయులు. వీరు క్రీస్తు అనంతరము వదవ శతాబ్దమునుండి వచ్చుచుండిరి. వీరికిపూర్వము ఆంధ్రులలో కొద్ది వందలమంది తప్ప టి హైద్రాబాదు రాజ్యములోని ఔరంగాబాదు జిల్లాకును, బొంబయి రాజ్యములోని తూర్పు ఖాందేషుకును వెళ్ళి ఎల్లోరా అజంతా గుహాలను కనుగొని ఆ గుహాలలో వారి చిత్రనైపుణ్యమును ప్రదర్శించిరి. తరువాతనే ఆంధ్రులు ముఖ్యముగ గుంటూరు, కృష్ణా, నెల్లూరు వారు బొంబయికి ఇరువదిమైళ్ళలోనుండు సాల్సెట్ దీవిలో కొండలకోర తక్కిన గుహాలను త్రవ్వి వానిలో చిత్రశిల్పములను నిర్మించిరి. ఈ గుహాలు క్రీ.పూ. 2వ శతాబ్దినుండి 7వ శతాబ్దివరకు నిర్మింపబడినవి. ఈ గుహాలలో ఆంధ్రులు చిత్రించిన చిత్రాలు ఇప్పటికిని చెక్కుచెదరక యున్నవి. ఈ గుహాలలో ఆంధ్రులు చిత్రించిన చిత్రాలు ఇప్పటికిని చెక్కుచెదరక యున్నవి. ఈ గుహాలలో ఆంధ్రులు చిత్రించిన చిత్రాలు ఇప్పటికిని చెక్కుచెదరక యున్నవి.

ఎంతగతి పట్టిందండీ!

ఒక పాత కాంగ్రెస్‌వాది కలతహృదయంనుండి వెలువడిన భావపరంపర

పాలకడలివంటి భారతీయ స్వరాజ్యాన్ని భగ్నపరచడం ఎవరికీ శ్రేయస్కరం కాదు. అందులోను కాంగ్రెసు పత్రికలయర్లలో చేసి, కాంగ్రెసునుగాట కట్టుబడి, కాంగ్రెసు క్షీరములతో అంగాన్ని అర్థాన్ని పెంచుకొన్న కాంగ్రెసు గోత్రీయులు చేయతగిన పని కాదు. జీవితమంతా నోచుకోని భావసత్రిజల సమర్థరణకై బలిదానమిచ్చి ఏ అధికారాలను, ఐశ్వర్యాలను కలలోనైన కోరకుండ అస్థిపంజరాన్ని యమునానదియొడ్డున పంచభూతములకర్పించి శాశ్వతానందాన్ని, విముక్తినిపొందిన మహానుభావుడికి, సత్యమూర్తికి, త్యాగరాజుకు, మానవోత్తమునకు అది చేయరాని అపచారము. ఈ ప్రాథమిక సత్యాన్ని గమనించిన ప్రతి భారతీయుడు ఎంతవరకు ఈ అపచారానికి బాధ్యుడో సఫ్దర్‌జంగ్ మొదలుకొని వ్యాంపల్లివరకు ఆత్మపరిశోధన, పరీక్ష, కావించుకోవడం కనీసధర్మము.

ఇటీవల కాంగ్రెసులో అన్ని శిఖరాగ్ర హోదాలను ప్రభుత్వంలో ఉత్తమస్థానాన్ని పొంది విశ్రాంతి తీసుకుంటున్న ఒక ఖాదీ కాంగ్రెసు నాయకుణ్ణి తీరికసమయంలో పలుకరించి 1946కు 1959కి మధ్యవుండే పరిస్థితేడాను పూడ్చుకోవడానికి మార్గమేమైనా వున్నదా కాంగ్రెసుకు? అని ప్రశ్నించాను. "లేద"న్నాడు. "గతియేమి?" అని మరల అడిగాను. అందుకు ఆ కాంగ్రెసు పౌరాణికుడు చెప్పిన మాటలివి.

"మనము, ఈజిప్టు ఒకేసారి బ్రిటీషు ప్రభుత్వపు ఉపాకిపోటులరుచిని చవిచూచినా, ఈజిప్టు జగ్లూలుపాషా 1924 లోనే స్వరాజ్యాన్ని సంపాదించాడు. మన గాంధిగారివలె పేరు పలుకుబడి సంపాదించాడు. ఈజిప్టులో జరిగిన మొదటి ఎన్నికలలో ఆయనపార్టీకి నూటికి 90 వంతులు విజయం లభించింది. రెండవ ఎన్నికలలో 70 లేక 60కి దిగజారింది. మూడవతూరికి తన పార్టీ పక్షాన నిలిచే అభ్యర్థులే లేకపోయినారని జగ్లూల్ హృదయవిదారకమైన ఆక్రందంతో కనుగొన్నాడు. మనకు అట్టిస్థితి సంభవిస్తే విపరీతం ఏమీలేదు."

క్రొత్తపరిశ్రమలు పెంపొందలేదని ప్రాతదారిద్ర్యం కొంతవరకైన నైదొలగలేదని, ప్రాజెక్టులు, నీటివసతులు, జీవితపరిమాణము, జీవనోపాయాలు, జాతీయవరుంబడి, (ఒకరేల అప్పు తెస్తే తెచ్చేరు.) అభివృద్ధి కాలేదని పరాయి దేశాలకు ఇండియాస్వాతంత్ర్యాన్ని మొన్నటి టికెట్టు వర్షాలోపలి అమాంతంగా అమ్మదలచిన ఎర్రనాయకులతప్ప మరెవ్వరు అన సాహసించలేదు. కాని యిన్ని మంచిపనులు చేసినా, యిన్నికోట్లు వ్యయపరచినా ప్రజల మన్ననను ఆదరాన్ని ఏల కాంగ్రెసు పొందలేకపోయినదనే ప్రశ్నకు ప్రధానమంత్రి మొదలు రాష్ట్రనాయకులవరకు సమాధానమియ్యలేకున్నారు. ఇందుకు కమ్యూనిటీ ప్రాజెక్టులు, జపాను చీనా వ్యవసాయాలు, మద్యనిషేధాలు ప్రబలమైన నిదర్శనాలు.

అనేక మంచి చట్టాలను ఈ పండ్రెండు సంవత్సరాలలో చేశాము కాని వాటిలో అనేక మొహమాటాలవల్ల, ఒక్కదానినైనా సక్రమంగా అమలుపరచలేకపోయినందువల్ల అసమర్థులమనిపించుకొని మేళ్లకు గురికైనాము. హరిజనులకు ఆదివాసులకు నిమ్న జాతులకు కోట్లు కుమ్మరించాము కాని కట్టుదకు తిన్నయింటి వాసాలకే వారిచేత, చేనేతవారిచేత, కల్లు గీతవారిచేత, లెక్క పెట్టించాము. ఆదమరచి సుషుప్తిలో నుండిన కార్మికుని తట్టిలేపి, గ్రంథపరిచయమే కాని గ్రామ పరిచయంలేని శాస్త్రికారులు హృదయాన్ని మూసుకొని మెదడుతో విప్పి పద వ్రాసిన ప్రాథమిక పుస్తకలను పారబట్టి ఓటుహక్కును ప్రసాదించినందుకు చంకలు కొట్టుకొన్నాము కాని ఈ దీవన భస్మాసురుడి వరాన్ని తలదన్నింది. అరుదుగా తెల్ల టోపీలవారు చేస్తుండే వీధి ఉపన్యాసాలలో నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు మొదలు నైరవాని (నైరవుని) తిప్పప్రాజెక్టు వరకు రానిలెక్కలకు తడబడుతూ, తానుచూచి యెరుగని ఈ ప్రపంచ వింతను చూచినట్లు వర్ణించే మంత్రిని, శాసనసభ్యుని, చిన్న తరువాతి "సారూ! ఇన్ని ప్రాజెక్టులు వచ్చేకాయే, నేను బియ్యం ఇంకా ముప్పావలాకు తగ్గలేదే! కూడు గుడ్డ ఇప్పించలేని స్వరాజ్యం ఎందుకయా!" అనే కండుకూరు దుప్పటి ముసుగులోనుండివచ్చే ముతక మందలింపుకు జవాబు చెప్పలేక, కమ్యూనిస్టు లనిపిస్తున్నారని తిట్టి పోస్తున్నాము. నీ మొంటులోనిదీ మొంటు అంతర్ధానమగుతున్నప్పటికి పర్యాటకుని నాలుగ్లల్లోని వాతావరణం నశించిపోతున్నప్పటికీ, దినంమార్చి దినం రైల్లు, పార్టీలవలె పట్టాలు తప్పుతున్నప్పటికీ, చీటికి మాటికి సమ్మెలు సాగుతున్నప్పటికీ, వస్తువుల ధరలు లగ్గలకు ఎగుస్తున్నప్పటికి, "హరి హరి" అనకుండ, అధరము కదిలీకదలకుండ, ఆడంబరఅట్టహాసాలతో ప్రొద్దుపుచ్చకోవే "ము ఫలం పుట్టిన యాదవ కులాన్ని" ఏమనవలెనో తోచకున్నది.

మంత్రులు చట్టాలను చేస్తూ పోతూ ఉంటే, వాటిని ధిక్కరించడం లక్షలాది జనానికి అలవాటైపోయిందని పత్రికాదము, పన్నుల ఎగవేత, పదార్థముల కల్తీ అనుదినము రుజువుపరుస్తున్నవి. భూమి పరిమితి, సహకార వ్యవసాయము ప్రాత మిత్రులను దూరంచేస్తున్నవే కాని క్రొత్త స్నేహితులను సంపాదించలేకపోయినవి. గాంధిగారు జీవితమంతా బోధించిన నిషేధాలను, నిషేధించే ప్రయత్నాలను ప్రభుత్వాలు, ప్రజలు అవిరళంగా సాగిస్తున్నారు. కోట్లు వెచ్చించి పంచవర్ష ప్రణాళికలను ప్రభుత్వము కట్టిస్తుంటే మరో ప్రక్క హెచ్చుకూలీలకై కమ్యూనిస్టులు సమ్మెలను లేపుతూనే యున్నారు.

కాంగ్రెసువారిలో పది సంవత్సరాల నుండీ పైయూపే హెచ్చిపోయింది. గ్రామ నాయకుల జిల్లానాయకులను, జిల్లా వారు రాష్ట్రశాసనసభ్యులను, ఈ సభ్యులు ముఖ్యమంత్రిని ముఖ్యమంత్రులు నెహ్రూను నమ్ముకొంటూ క్రిందివారు పైవారి కనుసన్నల్లో మెలగుతూ, తమ అభిప్రాయాలనే ప్రజాభిప్రాయాలుగా ప్రకటించుకుంటూ, తమ ఆశ్రిత బృందాన్ని పారితోషికములతోను, పదవులతోను, ఇవి చాలకున్నచోట్ల పద్యాలతోను బిగించుకుంటూ, తొలిగిన, కానున్న, కావలసిన ముఖ్యమంత్రులు రాజధాని నగరముల నుండి జిల్లాలకు, రిలీస్ పరమపదసోపానపు నిచ్చెనలను ఎక్కుతూ, జారుతూ, పడుతూ, లేచుతూ, తెప్పరిలుచు, పదవుల ప్రయాణాన్ని సాగించడం సర్వసాధారణమైనది. క్రిందివారు ఏమనుకున్నాసరే పైవారి అండదండలుండే వరకు తరవాలేదనుకొనే భ్రమ దిగువవారికి, పలానాగ్రామ, జిల్లా ధనవంతులను పట్టుకుంటే చుట్టుప్రక్క ఓట్లన్నీ మనబడిలోనే పడతవన్న నమ్మకము ఎగువవారికి ప్రబలడం మన దౌర్బల్యానికి ముఖ్య కారణము. ఇట్టి విపరీత పరిస్థితులలో కాలినడక నడుస్తూ, ఖద్దరు ధరిస్తూ, సామాన్యులను పలకరిస్తూ మద్యనిషేధమని, శ్రమదానమని, సర్వోదయమని పిచ్చికలలు కంటూ అర్రనే లేకుండాపోయిన పాత కాంగ్రెసువారు ప్రభుత్వాలను కష్టుకొంటుండే దమారాన్ని, సకారణంగానో, అకారణంగానో రాజుకుండే అశాంతిని ఆపలేక పోవడం మనలను మరింత బలహీనపరచినది. కాంగ్రెసు సైన్యము కాల్బలము లేని అధికారులపటాలమైంది. అందరు ఉత్తరువులు చేసేవారు, ప్రకటనలు సందేశాలను పంపించేవారు, ప్రగల్భాలను ప్రకటించేవారే అయినారు. పని స్తంభించింది; ప్రతిష్ట అడుగంటింది; పలుకుబడి నశించింది; ఇదే స్థితి సాగినట్లైతే జగలూల్‌పాషాకు పట్టినగతే

—మిగత 10 B వ పేజీలో

వేమనా! నమోస్తు

భాషాభూషణ
శ్రీ బూదూరు రామానుజులురెడ్డి

★

కొండవీటిరెడ్ల దండిఏలికల యు
ద్దండతులము చందురుండ, వెంతొ
పండబారినట్టి మెండైనవిజ్ఞాన
మండగొన్న వేమనా! నమోస్తు.

భక్తి నభిరాము గురుఁడగు పరమయోగి
కరుణ మంత్రోపదేశముఁగాంచి, తెలుఁగు
జాతి సంస్కరణార్థమై సదుపదేశ
మూనితివిగాదె? వేమనార్యా! నమోస్తు.

ఐహికమ్ము రోసి యాధ్యాత్మికమువంక
మరలించె ద్వదీయ మనము వదినె
నరసమాంబ తల్లి సరిపోలుఁ దత్తుల్య
లవనిఁగలరె? వేమనా? నమోస్తు.

జాతిమతముకులములును, నాచారకర్మ
చయము, లాస్తికనాస్తికచర్చ, లర్థ
రహిత శ్రుతిపాఠములును విగ్రహసమర్చ
లను విమర్శించితివి వేమనా! నమోస్తు.

తరుతలమునసుంటి కరతలమునఁదింటి
ఆత్మలోన చూపు నరయుచుంటి
ప్రేమ నీతిబోధ విన్పించు చీవుంటి
నమిత ధన్య! వేమనా! నమోస్తు.

జానుదెనుఁగుఁబలుకుఁదెనెవాఁకలవెల్లిఁ
గొలుపు నాటవెలఁది లలితగతుల
నీదునాల్క నృత్యమ్ము సల్పునాఁ
డాంధ్రు లలరె వేమనా! నమోస్తు.

పి. టి. గోపాలాచారి & కంపెనీ

బర్మాషెల్ ఏజంట్లు

శ్రేష్ఠమయిన పెట్రోలియమ్ పదార్థముల వ్యాపారులు

నెల్లూరు - కావలి

మా అభిమానులకు, ఖాతాదారులకు

నూత్న వత్సరం

ఆనందదాయకము, శుభప్రదము కావాలని ఆకాంక్షిస్తూ, మునుపటివలెనే సమర్థవంతమైన, సరసతతోకూడిన సేవను ఒసంగగలమని హామీయిస్తున్నాము.

**** పరిపైరు కీటక సంహారిణులు ****

వరిపంట పురుగు నివారణకు మా ఎండ్రిక్స్-20 E. C. మందు;–వరివచ్చు అగ్గితెగులు, ఆకురొచ్చ తెగుళ్లకు షెల్ కాపర్ ఫంగిసైడ్ వాడండి. ఇది మిరప తెగుళ్లకుకూడా అద్భుతంగా పనిచేయును.

— మా పెట్రోలు, H. S. D. పంపులు —

(1) స్టోర్‌హవుస్ పేట బస్టాండు. (2) నెల్లూరు ట్రావెలర్స్ బంగళా వద్ద. (3) రెడ్డి ఉత్తరపుబడ్డున ట్రంకురోడ్డుమీద. (4) ట్రంకురోడ్డు–కావలి. (5) ట్రంకురోడ్డు – బుచ్చిరెడ్డిపాలెం.

కాంగ్రెస్ నూతన అధ్యక్షురాలు
శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి

అఖిలభారత కాంగ్రెసు మహాసంస్థ నూతన అధ్యక్షురాలుగా శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి ఏకగ్రీవంగా ఎన్నిక అయినందుకు యావద్భారతదేశము సుస్వాగత మిస్తున్నది. ఆంధ్రస్త్రీల పక్షాన నిండు హృదయంతో మేమునూ సుస్వాగత కుసుమాంజలి సమర్పిస్తున్నాము.

భారతప్రధాని శ్రీ పండిత నెహ్రూగారి ఏకైక ప్రియపుత్రిక, నెహ్రూవంశానికి మణిపూస, భారత నారీలోకానికి అలంకారము, సౌజన్యానికి సేవా త్యాగాలకు చిహ్నము శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి. ఈ ఎన్నిక భారతజాతికి, మహిళాలోకానికి ఒక విజయరేఖ.

కాంగ్రెసు అధ్యక్షస్థానము సామాన్యము కాదు. నెహ్రూ వంశంలో కాంగ్రెసు అధ్యక్షపదవికి శ్రీమతి ఇందిర మూడవ తరము.

స్త్రీలలో కాంగ్రెసు అధ్యక్షపీఠాన్ని అధిష్ఠించిన మహామహులలో శ్రీ ఇందిర మూడవవారు. తన సాటిలేని సేవతో సింహగర్జనలవంటి మహోపన్యాసాలతో ఖండ ఖండాలను ఉర్రూతలూపిన శ్రీమతి అనిబిసెంటు తొలి ప్రెసిడెంటు. హృదయాలను కదిలించె మధుర మహోజ్వల గంభీరవాణితో, జాతిని, దేశాన్ని నడిపించిన శ్రీ సరోజినీదేవి రెండవ వారు. ప్రాక్పశ్చిమాల మేలికలయిక శ్రీ నెల్లీ సేన్‌గుప్త మూడవవారు. భారతదేశానికి స్వరాజ్యము వచ్చినతర్వాత, భారత రిపబ్లిక్ అవతరించిన పిమ్మట కాంగ్రెసు గద్దె ఎక్కిన మొదటి స్త్రీ శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి.

శ్రీ జవహరులాలు నెహ్రూగారు ఇంచుమించు ఇదే వయస్సులో కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటు అయ్యారు. అంతేకాదు, కాంగ్రెసు అనేక క్లిష్ట పరిస్థితులను పరిష్కరించవలసి వచ్చినప్పుడు ఆయనని అధ్యక్షత వహించవలసి వచ్చింది. వారికి సరిసాటి. భారతరాష్ట్రపతి బాబూ శ్రీ రాజేంద్రప్రసాద్ కూడా అంతే. రెండుమార్లు అధ్యక్షులైనారు. పూజ్య బాపూజీ సైతం రెండుసార్లు మాత్రం అధ్యక్షులైనట్లున్నారు. నేడు శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి అధ్యక్షస్వీకారం కూడా చరిత్రాత్మకమైన మహోదయంగా భావించాలి.

కాంగ్రెసు సంస్థ నేడు గురుతరమైన కర్తవ్యం నిర్వహించవలసి ఉన్నది. దేశస్వాతంత్ర్యంకోసం పోరాడింది కాంగ్రెసు. స్వాతంత్ర్యం సంపాదించింది కాంగ్రెసు. అయితే దేశం పుష్కలమైన సిరిసంపదలతో శోభాయమానంగా తులతూగేవరకూ, సర్వతోముఖాభ్యుదయంతో జాతీయ మహోదయం దేదీప్యంగా ప్రవర్ధమానం అయేవరకు, మహాత్ముడు కలలుకన్న రామరాజ్యం భారతజాతి తపస్సుచేసిన శ్రేయోరాజ్యం నెలకొనేవరకూ కాంగ్రెస్ కర్తవ్యం, కాంగ్రెసు సేవకుల సేవాక్షేత్రం అనల్పంగానే ఉంటాయి. దేశానికి నేడు నవోత్తేజశక్తి, నూతనోత్సాహం, పరిపూర్ణ చైతన్యం కావాలి. స్వాతంత్ర్య సముపార్జనలో స్త్రీలు అత్యంత ప్రముఖ పాత్రను వహించారు. గవర్నర్లు మొదలు, శాసనసభ్యులవరకు ఎంతోమంది స్త్రీలు ఉన్నత పదవుల్లో ఉన్నారు. కాని దేశంలో నేడెందుకో కొంత నిస్తబ్ద వాతావరణం అలముకొన్నది. స్త్రీలలోకూడా అదే ఉదాసీనం ఏర్పడింది. ఆ సేవాదీక్ష, కార్యోత్సాహం, త్యాగశీలత నేడెందుకు కొరవడినాయి? అనేకమందిని ఈ ప్రశ్న బాధిస్తున్నది. కాంగ్రెసును, పరిశుభ్రాన్ని నింపించే వారు న్నారు. నవప్రాణాలు ధారపోయడానికి తెగించిన ఆ త్యాగశక్తి, ఆ అంకితశక్తి మరల జాగరితం కావాలి. తెపి నిలబెట్టి ముందుకు నడపగల సూర్యునివంటి తేజస్సూ, చంద్రునివంటి చల్లదనమూగల నాయకత్వం కావాలి.

> **శ్రీమతి ద్రోణంరాజు లక్ష్మీబాయమ్మ**
> ఎం. ఎల్. సి.

శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి తల్లిదండ్రుల ప్రతిభ, యోగ్యత సంతరించుకొన్న వీరసాధ్వి. చెల్లాం కాంగ్రెసువరకు పండిట్‌జీ గాంధీజీకి అనుచరుడుగానే ఉండేవారు. ఎంత శిక్షణ అది? అదేవిధంగా పది పదిహేను సంవత్సరాలు పితాతతో కేవలం అంతేవాసినిగా వ్యవహరించింది శ్రీ ఇందిరాగాంధి. ఆమె చక్కని స్వతంత్ర భావాలు కల నిరాడంబర వ్యక్తి. ఆమెకు అన్ని విధములు చిన్ననాటినుండి బోధించారు పండిట్‌జీ. తాత మోతీలాల్‌జీ సూర్య చంద్రులవంటి ఇద్దరు బిడ్డలు. సంజీవ్, రాజీవ్‌లు; తాతగారి కన్నుల వెలుగులు; విద్యావంతుడు, సేవాధనుడు అయిన భర్త శ్రీ ఫిరోజ్ గాంధి. ధన్యురాలు శ్రీమతి ఇందిర. సౌజన్యమైన నిర్మలమూర్తి; ఓర్పు నేర్పు గల ఉదారహృదయము, ప్రగతిశీలమైన వ్యక్తిత్వము, దేశానికి జాతికి నాయకత్వము వహించగల నిండు యోగ్యత వస్తుతఃగల మన స్వీని శ్రీ ఇందిరాగాంధి. తండ్రివద్ద బిడ్డవలె, గురువుదగ్గర శిష్యునివలె, సేనానివద్ద సైనికునివలె అంతేవాసినియై సముచిత శిక్షణతో సర్వతోముఖమైన ప్రతిభావిజ్ఞానములు ఆర్జించుకుని, నేటికి వీరాత్రికి సైతము విదు నిమిషాలకంటె గడువు ఇవ్వని నిలువరించగల కార్యదక్షురాలైనది శ్రీ ఇందిర. ఇది తండ్రికి ఎంత ఆనందదాయకము. ఒకనాడు అందరు మహాసభలో నాతో లుపిత్పాదులు శ్రీ మోతీలాలు నెహ్రూను ఇట్లే ఆజ్ఞాపించగలిగాడు మన ప్రధాని శ్రీ నెహ్రూ పండితుడు. కుర్రం, తండ్రి చాలు కూతురుకు అదృష్టముంటారు పెద్దలు.

శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి నాయకత్వంలో కాంగ్రెసు నవ్య చైతన్యాన్ని పుంజుకోవడమే కాదు, స్త్రీల ప్రాతినిధ్యం పూర్వంకంటె ఎంతో అధికమైంది. అట్లే కాంగ్రెస్ మహిళాశాఖ ప్రతిష్ఠానంతం కాగలదని, మండల కాంగ్రెసు మొదలు ప్రదేశ కాంగ్రెసువరకు స్త్రీల ప్రాతినిధ్యం శాశ్వతికూడా అధికతరం కాగలదని అభిలషిస్తాము. భారత మహోదయానికి ఆమె చేస్తున్న మహోత్తర కృషి ఎంతైనా ప్రశంసనీయము. విశేషించి ప్రత్యేకంగా శిశు సంక్షేమానికి, మహిళాభ్యుదయానికి ఆమె చేస్తున్న సేవ సాటిలేనిది. స్త్రీలలో, యువకులలో, బాలలలో, పెద్దలలో సర్వే సర్వత్రా శ్రీ ఇందిర నాయకత్వం నీరాజనాలు అందుకొగలదు.

శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి

—————

మన సినిమాలు....

★★★ 'హితైషి' ★★★

అంతకన్నా చేయగలిగిందింకేదీ లేనట్టుదయినా అందాకా చేసిందొకసారి చూచుకొని, తూచుకొని ఇంకెంత చేయాల్సివున్నదో తెల్సుకొని అదంతా చేయడానికి ప్రయత్నించడం ఇంకామనం నేర్చుకోనివన్నల్లో ఒకటి.

మనకి ఆత్మపరీక్ష చేతకాదనికాదు. సంస్కరణాభిలాష లేదనికాదు. అయినా ఎందుకనో మనసినిమాపరిశ్రమ ఇంకా ప్రతిబంధకాలను కల్పించుకోవడం మానలేదు.

ఒప్పుకోకతప్పదు. సంవత్సరానికి నూటికి పైగా చిత్రాలుతీయడం సామాన్యమైనసంగతి కాదు. ఎంతో ప్రగతికి, పురోభివృద్ధికి సూచకమే. అందులో ప్రభుత్వం దమ్మిడీ అప్పు యివ్వకపోయినా, కాపెత్తుసహాయం చేయకపోయినా అస్థాయికి సినిమాపరిశ్రమ చేరగలిగిందంటే నిజంగా సినీమానవులశ్రమ ప్రశంసనీయం, గర్వకారణం, సంతోషదాయకం.

అయితే ఓవిషయం తెలుసుకుంటేమాత్రం మనగర్వం కొంత అకారణమనిపిస్తుంది. మన సంతోషం ఇంకా సంపూర్ణంకావడానికి వీలులేదనిపిస్తుంది. కొంత బాధకూడా కలుగుతుంది.

నిరుడు మన దక్షిణభారత నిర్మాతలుతీసిన నూటపదిహైదిలుకు చిత్రాల్లో సగంపైగా ఇదివరకే ఎవరోఒకరు తీసినవి. మిగిలినవాటిలో కొన్ని ఇంకెవరోతీసినవాటికి అనువాదాలు. అవీ, ఇవీ కానివి ఇదివరకే ఎవరో శాకాహీనుకిచిదారి అని చూపించిన మార్గాన్నే ముక్కుసూటిగా సాగిపోయిన చిత్రాలు.

ఉత్పత్తివిషయంలో సినిమాపరిశ్రమ అభివృద్ధి చాలా చూపించిందనడానికి అనుమానం లేదు. అయితే ఈ రెండుమూడు సంవత్సరాలుగా కళాసాధనాలుగా సినిమాలెంత పురోగమించాయా అంటే అది వేరేవిషయం. సాంకేతికశాఖల్లో నానాటికి పెరుగుతున్న పనివాడితనం కన్పిస్తునేవున్నది. ఇదివరకు కలలోకూడా ఊహించలేని పరిస్థితులల్లో వాస్తవాలైపోతేదుసినిమాలు తీయడానికి సాయపడుతున్నై. మంచికాగితం సంపాదించడం నేర్చుకొన్నాం. పుస్తకాన్ని చూడముచ్చటగా చక్కగా బైండ్ చేయడం నేర్చుకున్నాం. అయితే అందులో చక్కటి చిక్కటి కొత్తవిషయాలు వ్రాయడంమాత్రం ఇంకా నేర్చుకోవలసేవున్నది.

సినిమాల్లో కళ యాస్తబ్దత్వంలో పడిపోవడానికి కారణం కనుక్కోవడం పెద్దకష్టమయినపనికాదు. మననిర్మాతల్లో సాహసం పూర్తిగా అడుగంటిపోయింది. ప్రయోగా

—తరువ 10 D పేజీలో

ప్రకాశం
ఇంజనీరింగు
వర్క్సు
సుబేదారుపేటరోడ్డు
నెల్లూరు
★
ఎలక్ట్రికల్,
మెకానికల్
స్ట్రక్చరల్ కంట్రాక్టర్సు

హైద్రాబాద్ ఆల్విన్‌కంపెనీవారి స్టీలుసామాన్లు

మంచి బలము కలిగిన ఇనుప పెట్టెలు,
అందంగా, గట్టిగానుండు స్టీలుబీరువాలు,
స్టీలు ఫైలింగ్ కేబినెట్లు, స్టీలుర్యాకులు,
కుర్చీలు - ఒకటనేదేమిటి
అన్ని స్టీలుసామానులు

—— మరియు ——

ప్రఖ్యాతి గాంచిన చిత్తూరు న్యూటన్ కంపెనీ
వారికి మేము నెల్లూరుకు ముఖ్య ఏజంట్లము.
వారి అన్నిరకముల పంపుసెట్లున్నూ
మావద్ద దొరకును.

★ ★ ★

సి. యం. ఆర్. అండ్
కంపెని
(గాంధీవిగ్రహంవద్ద)
ట్రంకురోడ్డు—నెల్లూరు

ఎంతగతిపట్టిందంటే

(10-వ పేజీతరువాయి)

మంచుతుఫాను పట్టుకోవడానికి భయానికి అవకాశం కలిగింది. ఇక సాయుధులమని విర్రవీగుతూ ఎక్కడ కాయరిగిపోకుండా, వచ్చిపోయే మంత్రుల అనవసర పర్యటనలలో పిలిపించా, పిలవకున్నా దారి దుమ్ము లేపుతూ, అంటుకొని వేంబడిస్తూ, అంతా తన మహిమేయని గొప్పచెప్పుకోడానికి వింతలూ వెర్రితలలూ వేస్తూ కాపు పభ్యులనవమానిస్తే జాలిపెడ్తుంది. తాము ధనవంతులైనందువల్ల, తమకు ఓట్లిప్పించింది ధనవంతులేనని భ్రమపడినందువల్ల, భూమిపరిమితి, పనాకార వ్యవసాయము వంటి సమస్యలపట్ల సహజంగా, నిజంగా తమకున్న వైముఖ్యాన్ని ప్రకటించలేని కాపనపభ్యులు ఒక ప్రక్క పార్టీకి భయపడుతూ, మరొకవంక పెద్ద వైతులైన తమమిత్ర ప్రతిబృందానికి జంకుతూ, తప్పించుకొనుచున్నారు. ముఖ్యమంత్రులంతటి భారతప్రధానిపైనే భారాన్నంతా త్రోసి తాముతప్ప తిప్పించుకొను చుండుటనకు తెలిసిన విషయమే. ఈవిధంగా పార్టీలో నిజము నశించింది; భయము పబ్బలింది; బూటకము పైకివచ్చింది. తులసిగింజలు చల్లిన తోటలో పల్లేరుకాయలు మొలిచాయి.

పది సంవత్సరాలలో పార్టీలోను, వెలుపలను జరిగిన నట్టధిక్కరణ, అరాజకము, ముఠా తిరుగుబాట్లు, పశాలంలో పీనిని ఎదుర్కొని దండింపలేని అసమర్థత, పార్టీని ప్రక్షుల్లాన్ని మబ్బువలె కమ్మివేసినందున, పటేలు వంటి ప్రతిభాశాలిలేని లోటు అనతిక్రమణ జ్ఞప్తికివచ్చినున్నది. కేంద్రమంత్రుల, పార్లమెంటు సభ్యులస్థితి ఇంతకన్న మిన్నగలేదు. కాయరిగిపూర్వకంగా చెప్పుకొన్న పై సోదనంతా ఓపికతోను, శ్రద్ధతోను, అప్రతిహతోను విన్న ఒక పేరుబడ్డ కేంద్రమంత్రి "మీరు చెప్పే పంగతులు కాదనను; చాలమటుకు ఏకీభవిస్తాను; కాని నెహూర్తిగారితో చెప్పగలవారెవరు?" అని ఓదార్పుమాటలతో పులిమిపుచ్చాడు. గాంధిగారి అనంతరము ఇంతటి భయము ఇంత కొద్దికాలంలో కాంగ్రెసు నాయకులను ఆపాదించడం తృణీకరించరాని విషయము.

మానవ మెందలం మర్రాయి వరకు కశ్మీర్ పెద్దమనిషిని పవర్తించుటకు పార్లమెంటులో పూనుకున్న పరిధానపరిస్థితి, డాల్మియా ముంద్రాల పైటబద్ద వ్యాపార పరివర్తనవల్ల, భారీ పరిశ్రమలలోను, ప్రాజెక్టులలోను, కట్టిన మరుపాడే ఒరిగి, విరిగిపోతున్న డామలు, వంతెనలు : ర్డ్డముల వల్లను, తరుచు లక్షలాదిరూపాయలు మింగబరిస్తుండే ఖజంధు లైన పెద్ద ఉద్యోగుల అవినీతివల్లను హేళనకు గురియైనది. అందువల్ల చీమచిటుకు మన్నను గోరంతలను కొండంతలుగాచేసి ఎడతెరిపిలేకుండ తూర్పారబట్టు చుండే మన పంథు విరోధుల జాతివిధ్వంసక చర్యలకు దోహదమూ కలిగింది. ఇప్పటికైనా నిజస్థితిని కనుగొనకపోతే లేనిమండల పంఘాలు, ఘలించని పాదయాత్రలు, వ్యర్థికాలి ముద్రల పభ్యత్వాలు, ఆకాశమునంటుతుండే వాగ్దానాలు భిన్నహృదయులైన పామర జనాన్ని ఎట్లు, ఎన్నాళ్లు దోకొట్టగలవు? ఎందుకు ఈ నేలవిడిచిన సాము?

కంచి వరదరాజుల తిరునాళ్లవలె ఇప్పటికీ సాయుధుని సందర్శనానికి మూగుతున్నప్పటికీ, వాషింగ్టన్ నుండి టోకియోవరకు ప్రతిటను ప్రభుత్వాన్ని ప్రధాన్ని మెచ్చుకొంటున్నప్పటికీ, పార్లమెంటులో మన మాటకు ఎదురులేనప్పటికీ, మనకు ప్రత్యర్థులు కాదలచుకొన్న పార్టీలలో ఒకటి అతి తెలివితేటల వల్ల మరొకటి అతి కానిపత్యంవల్ల కోరలు లేని పాములైనప్పటికీ, పరాయిదేశాల్లో మన కింకా పందలకు చేలకు మించిన కోట్లకు అప్పు పుట్టుతున్నప్పటికీ, ప్రతి భారతీయునినోట "అయన అనంతరము అగాధమైన అంధకారం" మనే అపనమ్మకపు నిష్ప్రయోజనమయిన విలాపములు వినబడుతున్నప్పటికీ, మన ఏకైక సాయుధుని ప్రజ్ఞయొక్క స్థాయి శిఖరాగ్రమున లేదని, ఆ మహోదారు డందవలసినంత చెట్టు, పవాసము, కఠోరత, ప్రజాహృదయాన్ని పరీక్షించగల సాడీజ్ఞానము దినదినాటకు ప్రారంభమైనవని నానుడి శేషమైపోలేదు. మొన్నటి దక్షిణామూను గురించిన తెంపులేని పదజాలమురుపు తరచుపోలేదు. నెహూర్తి వెనుక మరొకరున్నను లేకున్నను, గాంధీజీ అనంతరము ఏకారణముచేతనో జరుగని కాయకల్పక్షణ కాయక నిర్మాణము కాయక పరంపర ఈ దేశమున జరిగియుండ లేదని ఈ హిమాలయ పారపాటు దేశాన్ని విపత్తులో ముంచగలదని అనుకొనవచ్చు. ఇట్టి పరిస్థితులలో యిటీవల రష్యన్లు నిర్మూలింపదలచినను పాధించలేని అతివ్యక్తిత్వము మనకు మహా ప్రాప్తించికాయన్న భీతికి అవకాశ మేర్పడును. ఇది ఒకవేళ మన దురదృష్ట వశాత్తు పంభవించినట్లైతే చానిలొక్కటే కొన. రాబోవు ఐదారు పంవత్సరాలు వృద్ధుడను చూస్తున్న నెహూర్తికాయకత్వంలో అంతక్షేమకరమునుకాని ఆతురత, రువ్వ రూపాయగా యాచేఉద్ధారత, పంవత్సరంలో జరుగవలసిన పని క్షణంలో నుగించవలెనే పంకల్పం, తన జీవితకాలంలోనే కానుకన్నకలలనన్నీ పాధించవలెనన్న పట్టుదల, అందుకు ఏమాత్రము సిద్ధముగాలేని ఎవరైనే మనకేమనుకొనే 70 వంతుల భారతీయ పామరజనాన్ని అశాలోచిత మైన స్థనకల్య కరీక్షగావించే 10 వంతుల విద్యావంతులను, ఎవరు ఎట్లపోతే వాకేమనే 5 వంతులు కొరకరాని కొయ్యలైన ధనవంతులను, "నీవు అవునంటే నేను కాదంటాను" అనడానికి కాచుకొనియుండే 5 వంతుల ఎర్రతెల్ల వితండవాదులను, మిగిలిన 10 వంతుల టోపీ కాంగ్రెసు నాయకులను దిగ్భ్రమ నుచెందించగలదు. ఇంతకన్నుపాయ్యే కాటుక దేశానికి క్షేమకరమూ కాదాయన్న భీతికి అవకాశమేర్పడును. ఇది ఒకవేళ మన దురదృష్ట వశాత్తు పంభవించినట్లైతే చానిలొక్కటే కొన. రాబోవు ఐదారు పంవత్సరాలు వృద్ధుడను చూస్తున్న నెహూర్తిన

తిక్కన...

(5-వ పేజీ తరువాయి)

ఆయన మానవత్వ ప్రతీకవాడు. మానవ జీవన వ్యవస్థతో అత్యంత నికటమైన సంబంధం కలవాడు. ఈనాటి రాజకీయ శక్తులవలె ఆనాటి మతశక్తులు మానవులను ఒకనినుండి ఒకని విడగొట్టి ద్వేషాన్ని, విషాన్ని పెంచినవి. ఆ వైమనస్యం ఒక్కనాటిదికాదు. వందల యేండ్లది. శైవ్లపాలకుని ఊదలు పెట్టిన మహోత్కటమైంది. గోళ్లతో కాదుకదా, గొడ్డండ్లతో వైరం వదలరానిది. జనులు మతోన్మాదులైనారు. శివకేశవులను అడ్డుపెట్టుకు రాక్షసచర్యలను కడింగినారు. ఉద్రేకం హెచ్చింది. ఉదాత్తతపోయి నైచ్యం వ్యాపించింది. విశాలతపోయి సంకుచిత స్వభావం ఏర్పడింది. అంతఃకలహాలు ప్రబలినవి. శరీరాలలోని అనారోగ్యం కన్న, మనస్సులలోని అనారోగ్యం బహు ప్రమాదకరమైనది. అది జాతినే క్షీణింపజేస్తుంది. క్రమంగా జాతికి మృత్యువు దాపురింపజేస్తుంది. అట్టి అంధకారస్థితిలో తిక్కన కన్నువిచ్చినాడు. కన్ను పొడుచుకున్నా కానరాని ఆ మహాంధకారంలో తిక్కన ఉదయభాస్కరుడు. ఆయన ఒసగిన ధర్మాద్వైతమే దివ్యకాంతి. పరస్పర విరుద్ధాభిప్రాయాలు గలిగి ఒకరినొకరు ద్వేషించుకునే అంధులను సమన్వయపరచి వారికి నేత్రదానం చేసిన ధన్వంతరి. ఆయన స్వప్నం తెలుగువారి ఉజ్జ్వల భవిష్యత్తుకు పునాది.

హరిహరుని సాక్షాత్కారం

తిక్కన ఇంచుక నిద్రించినాడు. పవిత్రశీలుడు సాంగవేదవేది తన తండ్రి కనుపించినాడు. తిక్కన మనస్సులో కొంతకాలంగా మననం చేసుకొంటున్న ఒకానొక పరబ్రహ్మ స్వరూపం వుందని రూఢిపరచినాడు. తిక్కన తొల్లి రచించిన సంస్కృతశ్లోకం తనమనస్సులోని ఆ పరబ్రహ్మానికి రూపం. అది యిది.

కిమస్థి మాలాం కిముకౌస్తుభం వా
పరిష్క్రియాయాః బహుమన్యసే త్వం
కిం కాలకూటః కిమువా యశోదా
స్తన్యం తవస్వాదు వదప్రభో మే.

ప్రభూ! భూషణంగా నీవు ఎముకలపేరును ధరిస్తావా! లేక కౌస్తుభమణినా? నీకు కాలకూట విషం రుచిస్తుందా? యశోద చనుబాలు రుచిస్తాయా? నాకు చెప్పు!

ఆ పరబ్రహ్మము తనకు భావనారాధ్యుడు. అట్టి హరిహర బ్రహ్మము తిక్కన శ్లోకాన్ని అవధరించినాడట.

"అవధరించి నీడన దయాళుండై యునికిం జేసి నన్నుం గృతార్థుని జేయం గార్యార్థియయి నాకలోక నివాసియయిన నాకు తన దివ్యచిత్తంబునంగల యక్కారుణ్యంబు తెరంగెరుంగ నట్టి శక్తిం బ్రసాదించి నన్ను సాక్షించి కొలిపించుకొని నీడ విజయం చేయు చున్నవాడు" అంటూ తన తండ్రి హరిహరనాథ సందర్శనం చేయించినాడు.

ఆ సర్వేశ్వరుడు సాక్షాత్కరించగానే తిక్కన కళ్ళలోనుండి ఆనందబాష్పాలు రాలినవి. శరీరమంతా పులకాంకుర పరిశోభితమైంది. తాను రచింప తలపెట్టిన ప్రబంధానికి అధినాథుడు లభించినాడు.

తండ్రీ! నా ప్రబంధానికి కృతిపతిత్వం అంగీకరించు అని అడుగుదామనుకున్నాడేమో తిక్కన. కాని ఆనందాతిరేకంవల్ల గద్గదికపోవడం ఉంటుంది. హరిహరనాథుడు చిరునవ్వు నవ్వినాడు. అతడే ఇలా అన్నాడు.

హరాకర్ణ్యాని కృతియయి, భారతమను పేర పరగు పంచమ వేదం శారాధ్యము జనులకు, తన్నొందమూహించి నీవఖండిత భక్తిన్.

తెనుగుబాస వినిర్మింప దివ్యరచన ధర్మపురుషార్థ తత్త్వ ఫలముగాదె దీనికెవ నియ్యకొని చేయ్యనాని కృతి పతిత్వమర్థించి వచ్చితి తిక్కశర్మ.

తాను అడక్కుండానే పరాత్పరుడు స్వయంగా కృతిపతిత్వం అర్థిస్తుంటే తిక్కన ఆనందానికి మేరలేదు. పునః పునః ప్రణామాలు చేసినాడు.

తిక్కనకు మెలకువ వచ్చింది.

భక్తి తాత్పర్యంతో కలలో చూచిన దృశ్యాన్ని తలచుకుంటూ అలాగే కొంతసేపు ఉండిపోయాడు తిక్కన. పరమేశ్వరున్ని కృతినాథుని చేసుకోగలగడం, భారత సంహిత తెలుగుచేయ బూనడం తన జన్మకు కృతార్థత కలిగించినై అనుకున్నాడు. తాను కృతార్థుడైనాడు.

తిక్కనకు సాక్షాత్కరించిన ఈ హరిహర స్వామి ఇదివరకెన్నడూ ఎవరికీ సాక్షాత్కరించినవాడు కాదు. ఆయన రూపురేఖలు ఎక్కడా లేవు. ఆయనకు గుడి గోపురాలు లేవు. అతడు భావనారాధ్యుడు మాత్రమే. కొన్ని సందర్భాలలో భావనాతీతుడుకూడా. భావన తత్పరచేతోయుక్తభక్త పరతంత్రుడు. పద్యంతాలలో భావనా శబ్దాన్ని ఎంతో అర్థవంతంగా వాడినాడు తిక్కన. ఈ భావనాశబ్దం హరిహర స్వరూపం తిక్కనకు కన్పించినదేకాని అంతకుముందెన్నడు లేనిదని చెబుతున్నది.

తిక్కనకు ఆనందశబ్దంమీద మక్కువ ఎక్కువ. ప్రాణికోటికి బ్రహ్మానందస్థితి కలగడమే ముక్తి. సుఖదుఃఖాలకు, జననమరణాలకు అతీతమైన ఆనందస్థితి హరిహరనాథ సాక్షాత్కారంతో తిక్కనకు కలిగింది. బ్రహ్మానందాన్ని తద్వద్బ్రహ్మచారియైన రసానందాన్నీ పొందినవాడు తిక్కన. ఆనందశబ్దం ప్రతిపర్వాంత ఆశ్వాసాంత పద్యంలోనూ తప్పక వాడినాడు తిక్కన.

తిక్కన పురోగామి, శాంతికాముడు, సమన్వయదృష్టికలవాడు. వీరశైవ, వీరవైష్ణవ ఘర్షణలకు ఉపశాంతికూర్చిన రక్షకుడు. దీనబాంధవుడు. తన ధర్మాద్వైత సిద్ధాంతంతో ఇరుతెగలవారిని ఆకర్షించినవాడు. మనస్సమన్వయం చేకూర్చినాడు. బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు పరబ్రహ్మాంశములనీన్ని, వీరుచేసే సృష్టి స్థితిలయములు సగుణాత్మకమైన పరబ్రహ్మలీలలనీ, శివకేశవులు అపరమాత్మ భిన్నమూర్తులు అనే భావాన్ని ప్రజలలో కలిగించినాడు.

ఈయన ఆశయం ఫలించిందనడానికి తార్కాణగా ఈయనమార్గాన్నే అనుసరించి హరిహరనాథారాధనం చేసిన ఇతనితరువాతి కవులైన నాచనసోమన, కేతన, గౌరన గోపరాజు మున్నగువారిని చూపవచ్చును. మతవైమనస్యము లనుమాన్పి కవి బ్రహ్మ ఆంధ్రజాతికిచేసిన మహోపకారం మరువరానిది.

భారతానువాదము

మన ఆదికవి నన్నయ అనాటి రూఢిగ్రస్త జడసాంప్రదాయాల నెదిరించి ఆ తెలుగులో పురాణరచన పనికిరాదనే వారినెదిరించి పంచమవేదమైన భారతాన్ని తెలుగు చేయడానికి పూనుకొని మూడు పర్వాలు ముగించినాడు. "కృష్ణద్వైపాయనముని వృషభాభిహిత మహాభారత బద్ధ నిరూపితార్థమేర్పడ తెనుగున విరచింపు మధిక ధీయుక్తిమెయిన్" అని యానరదాంధ్ర మహాలోకం పక్షాన రాజరాజు నన్నయను కోరడం, నన్నయ ధర్మశాస్త్ర, వేదాంత, నీతిశాస్త్ర, మహాకావ్యం, ఇతిహాసం, పురాణమూ అయిన భారతాన్ని తెలుగు చేయడం జరిగింది. అయితే ఆయన చేసింది మూడు పర్వాలే.

'భారత భారతీ శుభగభస్తిచయంబుల జేసి ఘోరసంసార వికార సంతమసజాల విజృంభమువాపి మానిచేతో రుచిరాబ్జకోశన రజంబగు దివ్యప్రకాశరాత్మబాంధవులు మిత్రుం గొల్చి' నన్నయ కృతార్థుడైనాడు. కాని తెలుగుజాతికి పూర్తిభారతం తెలుగులో లభించడానికి నన్నయ తరువాత రెండుమూడు శతాబ్దాలకాలం కావలసి వచ్చింది.

"కుడిమిట్టక రచియించుటొప్పు బుధసంతోషంబు నిండారగన్" అని తిక్కన ఆ మహాకార్యానికి పూనుకున్నాడు. దీక్షావిధి నొంది పురోగమించినాడు. అయితే వ్యాసుని దృష్టివేరు, నన్నయ తిక్కనల దృష్టివేరు. వ్యాసునిది పౌరాణిక నైతికదృష్టి. నన్నయ తిక్కనలది కావ్యకళాదృష్టి.

'మహాభారత బద్ధనిరూపితార్థమేర్పడ నిమ్మహాకావ్యమ్ము సంతరింపెదోయమ' — అని నన్నయ అంటే; 'ఇమ్మహాకావ్యంబు నర్థంబు సంగతంబుకాపెద' నన్నాడు తిక్కన. వ్యాస భారతం మహాసముద్రమైతే, నన్నయ తిక్కనల భారతం గంగా మహానదివంటిది. కనుక సంస్కృతభారతానికి వీరిరచన అనువాదం కానేకాదు. వారు కావ్యరచనాదృష్టితో ఎన్నోచోట్ల మూలానికంటె తక్కువగాను, కొన్నిచోట్ల ఎక్కువగాను, కొన్నిచోట్ల తద్భిన్నంగాను రసౌచిత్యాలదృష్ట్యా రచించినారు. కనుకనే మూలంలో మన తెలుగుభారతం దాదాపు మూడోవంతు వుంది. తిక్కనచేసిన కుదింపునుగూర్చి రెండు మాటలు. శాంతిపర్వంలో కర్ణ జన్మవృత్తాంతం మొదలైనవి చెప్పబడిన 160 మూలశ్లోకాలను ఒక యాభై పద్యాలలో పరిపెట్టినాడు. ఆ తరువాత 12 అధ్యాయాలలో హితబోధను ఒక నూరు పద్యాలలో పరిపెట్టినాడు. 150 పద్యాల షోడశమహారాజ కథను సుమారు 20 పద్యాలలో ముగించాడు. రాజధర్మ పర్వాది విభాగంకూడా వదలివేశాడు. పందుకొనబడిన శ్లోకాలుగల బ్రహ్మదత్త పూజనీ సంవాదాన్ని ఒక పాతిక పద్యాల్లోకి తగ్గించాడు. ఉపాఖ్యానాలను బాగా సంగ్రహించి ముఖ్యకథ దెబ్బతినకుండా మాతృక పుద్దేశ్యం, ఏక వాక్యత చెడకుండా చూచినాడు. శివసహస్రనామాలు వదలివేసినాడు. మాతృకలోని శాంతిపర్వ అంత్యాధ్యాయం పూర్తిగా వదలివేసినాడు. సుదర్శనోపాఖ్యానాన్ని రసవంతంగా సంగ్రహించినాడు. గరుత్మంతుని చరిత్ర బహురమ్యంగా చెప్పినాడు. ఇది మాతృకలో కన్పట్టదు. శివమహాత్మ్యం వదలివేసినాడు. విపులోపాఖ్యానం మాతృకలోకంటే బాగా రచించినాడు. శివసహస్రనామాలు వదలివేసినట్లే విష్ణు సహస్రనామాలుకూడా వదలివేసినాడు. తాత్త్విక భాగాలను తగ్గించడం, రసానికి భంగం రాకుండా చూడడం మొదలైనవానిని బట్టి తిక్కన తన పాఠకునికి విసుగుకలగకుండా, మహాకావ్యంవలె రచన సాగించినాడనేది రుజువవుతుంది. ఇదంతా చెప్పి నేను సంస్కృత భారతం తక్కువది అంటున్నానను కోకండి. "కవి వృషభుల మహాకావ్యమనియు" అని నన్నయ అన్నది సంస్కృత భారతాన్నే. "విద్వత్ సంస్తవనీయ భవ్యకవితావేషుండు" అని తిక్కన అన్నది వ్యాసున్నిగూర్చే.

రొజ్జన చెప్పినట్లు

"తనకావించిన సృష్టి తక్కొరులచేతగాదు నా—మహాత్వప్రతిభా కవిబ్రహ్మనా" ప్రకాశించిన తిక్కన సృష్టి స్వతంత్రమైనది

—తరువాయి 16 వ పేజీలో

నెల్లూరు సహకార భూమితనఖా బ్యాంకు

లిమిటెడ్ - నెం. ఎ 321 రు.

రైతులకు దీర్ఘకాల ఋణములను సకాలములో అందజేయుటకు ప్రత్యేకముగా యేర్పాటు చేయబడిన ప్రత్యేకసంస్థ. ఈ బ్యాంకి తరఫున గత 28 సంవత్సరములలో కోవూరు - నెల్లూరు తాలూకాలలోని రైతులకు సుమారు 20 లక్షలు రూపాయలు యింతవరకు బట్వాడా చేయబడినవి.

రైతులు తమయొక్క యీ క్రింద పేర్కొనిన అవసరములకుగాను దీర్ఘకాలపు ఋణములను యీ బ్యాంకునుండి తీసికొని వారియొక్క ఆర్థిక స్తోమతును వృద్ధిచేసుకొనుచూ రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో తలపెట్టిన అధిక ఆహారోత్పత్తికి యెక్కువగా దోహదమిచ్చినటువంటి యీ దీర్ఘకాలపు ఋణములను రైతులు విరివిగా తీసుకొన గోరుచున్నాము.

ఈ క్రింది కార్యములకు ప్రత్యేక శ్రద్ధతో అతిశీఘ్ర కాలములోనే అప్పులు మంజూరు చేయబడును.

(1) ఫిల్టర్ పాయింటు గొట్టపు నూతులు నిర్మించుట.
(2) ఆయిలు ఇంజనుల యెలక్ట్రిక్ మోటార్లు కొనుగోలు చేయుట. (పంపుసెట్లుకొనుట.)
(3) పొలమును చదునుపరచుట - గట్లువేయుట - గడ్డితీర్చుచేసి మెట్టను పల్లముగా మార్చుట - పాటిమట్టివేసి పొలమును సారవంతము చేయుట. ట్రాక్టరు వగైరా వ్యవసాయ యంత్రములు - పనిముట్లు కొనుట
(4) పండ్లతోటలు వేయుటకు - పెంచుటకు
(5) పశువుల కొట్టాలు వగైరా నిర్మించుటకు

ఒక వ్యక్తికి రూ. 15,000/- లు వరకు 15 సంవత్సరముల గడువుతో అప్పులు మంజూరు చేయబడును.

ఇ. సి. వి. సుబ్రహ్మణ్యం, కార్యదర్శి.   వంగల్లు కోదండరామరెడ్డి, M.L.A., అధ్యక్షులు.

రంభ - రావణ సంవాదము

**** శివారెడ్డి ****

కళ్లజోడు పెట్టి, కాన్పూరు ప్యాంటు వేసి,
రంగు నెక్టై కట్టి, సైకిదొరకి,
వాకిలో రంభ వలపు బరువు తీర
తిరిగి కృత్తికల్లా బయలుదేరె!

ఆ నిశీథ వేళ ఆ మార్గమధ్యంలో,
ఆహా నందనంలో ఉపవనంలో,
విడిది వేసినాడు విశ్రాంతి కోసంగ
పంక్తి కంధరుండు, పాతస్టోరి.

అదె గాలిపోకి ఆ గాజుబుడగేది
సారెసారెదిశల పారలాడి,
దీప్తతార రంభ దివ్యస్వరూపమ్ము
కళ్లలాచె, వంత వళ్లులిసె.

కోమ్మా! యెవ్వరిదానవు,
అమ్మలున్నారా? మ్యారిడైనట్లేద!
అన్న మరిన్నా? ఎక్కడ
గొన్నావీచీర, రొంపరికి ఒకే ముస్తాల్?

లాఠియున్నవేమ, లంకాపురము మాది,
అసుర వల్లభుణ్ణి, అందగాణ్ణి,
నన్ను తెలియనోడు నా పేరు విననోడు
అసలు యుండడియాలా, అడిగిచూడు.

కోరి సాము మాలా, నైలాన్
చీరలు ధరియించు, మనము సినిమాకెల్దాం
యూరాద్రి తిరుగుదాం, యుదయము
కారంవిస్తాను, కేల్బ్ కాదనకండో.

ఎఱుగుదు కుచేలకుమారిని,
ఎఱుగుదు నంబలిని, జమున తెలుగుదు, రీటా
తెలుగుదు, మార్యకుమారిని
తెలుగుదు నీ రూపురేఖ లెందే గానా

కోడెప్రాయముండి, కోట్లాది ధనముండి,
చదువుసాములుండి సకలముండి
అందగత్తెవడుచు అమ్మాయి లేకుంటె
దిగులు కూడదు, బ్రదికినంగము లేదు.

సిగ్గుపడతవేమి చెయిబట్టుకోబోతె?
తప్పవుంటవేమి తాకబోతె?
మంచిమాటచెప్తె, మర్యాదగాజూస్తె
ఆదరించవోదు అదజాతి!

వివయము మెలిగినోళ్లు, విజ్ఞానమున్నోళ్లు,
బుద్ధి తెలిసినోళ్లు, పెద్దవాళ్లు
తప్పదార్ని బడితె తప్పులో అడుగేస్తె
మందలించెదెవరు? మామగారు!

అసురవిభుడవీవు, అమరాంగనను నేను,
యూరుగాదు మనకు తోడుగాదు,
కోడిపుంజుకేమి కూలేదని యుల్లెక్క-
అంటకేనము, కావ! జంకుగుంది.

పోట్లాటలు వస్తె పోతుంద కనిమీద,
మల్లివస్తె, యుష్టు పల్లకాదు,
బ్రతిమలాడవద్దు, బలవంతపెట్టొద్దు,
యురుసుపొడుగుజూస్తె చదువుబోద్ది.

ఏదకేర్బ్వావు? ఏబట్లో జరివావు?
యూతీలాన్ని వింటి నింతదనుక
అదనుదొరికిపాక మురుకెంది కేలెంది?
అవసరముకొ మాకు అర్థమైంటు.

కుట్టకారులోన కురువృద్ధులంటూరు,
వృద్ధులందు యువకులందు రమ్మా!
చెట్టునుది రకొద్ది చేవెక్కపోతుంది
కలదు ముసలితనము కామమునకు?

అసురకాంతలొచ్చి ఆలింగనము చేస్తె
ముఖము చిట్లగిస్తె, మూతిరిస్తె,
నీ యదృష్టమేమొ, నినుకళ్లజూచాక
మనసు కుదుటబల్లె మత్తుగుంది.

చెయ్యివడి దిచట్టి, చెక్కిళ్లముద్దాడి,
బుగ్గపగము నమిలి, బుజ్జగించి,
కైపు నెత్తికెక్క కళ్లుతిర్గి పడ్డాడు
రంభ బల్మి దివిచి రావణుండు.

మా ఖాతాదారులకు -
మీకు, అందరికీ-

ఉగాది శుభాకాంక్షలు

ఈ పండుగకు - రాబోయే పెండ్లికి
ప్రత్యేకంగా తీసుకరాబడినవి

స్పెషల్ మెరినా క్రేప్ ప్రింట్సు
ప్యారామౌంట్ సూటింగ్సు
శాంతం నైలాన్సు

విజయలక్ష్మీ హాల్

Specialists in Printed Saries

చిన్నబజారు — నెల్లూరు

శ్రీ వాణీ ట్యుటోరియల్ కాలేజి,

51. (మంటపాలు) ఆచారివీధి - నెల్లూరు. (స్థాపితం - 1950)

☞ ఈ ఉగాది శుభసమయమున ఎల్లరకును మా శుభాకాంక్షలు

1950-లో స్థాపించబడి అప్పటినుండియు, నిర్విఘ్నముగా, మా బోధనా పద్ధతులలో కృషికి, ఫలితములకు సాటిలేని విధముగా జరుపబడుచున్న విద్యాసంస్థ. మా అభిమానులు, విద్యార్థుల సౌహార్దముతో 9 సంవత్సరములు గడచి, 10-వ సంవత్సరము ప్రవేశించ గలిగినందులకు ఎల్లరకును కృతజ్ఞతాపూర్వకమైన మా అభివందనములు. విద్యాసేవకై శక్తినొసంగమని దేవుని ప్రార్థించుచు, తగిన అధ్యాపకుల సహాయముతో క్రింది తరగతులు ఏర్పరచ గలిగినందులకు సంతసించుచున్నాం.

B. A. Maths. B. Sc. (Maths. Subsidiary) P. U. C.

(English, Maths, Physical & Biological sciences)

S. S. L. C (All Subjects) and Matric (All Subjects)

అన్ని సబ్జక్ట్సుకు మీకు శిక్షణ యివ్వబడును.

ఏప్రిల్ ;; తేది నుండి వేసవి తరగతులు ప్రారంభము.

ముఖ్యముగా ఇంగ్లీషు - లెక్కలలో అభివృద్ధి పొందగోరువారు త్వరగా చేరవచ్చును.

—వివరములకు:- డి. శ్రీనివాసరావు, (ప్రిన్సిపాల్)

మన సినిమాలు

(10 A పేజీ తరువాయి)

పత్తికరువైపోయింది. వలుగురితో పాటు నారాయణా, గుంపులో గోవిందా అని అనుకోవడం అలవాటయిపోయింది.

పెట్టిన పెట్టుబడిని రాబట్టుకోవడం ప్రధాన లక్ష్యం అయిపోయింది. ధనలక్ష్మి గలగలను, ప్రేక్షకుల ఒప్పుదలగా భావించడం పరిపాటయిపోయింది. ఒకటే ఒకరు ఒకసారి చేయగలిగితే దాన్ని అందరూ ఎన్నిసార్లయినా నిక్షేపంగా చేయవచ్చన్న నమ్మకం పాతుకుపోయింది. ఫలితం, కళాసాధనంగా, వాహనంగా మనసినిమా పెరగడం మానేసింది.

ఖర్చుపెట్టినడబ్బును రాబట్టుకోవడం దుర్మార్గంకాదు. అందుకు తెలిసిన, చేతనైన జాగ్రత్తలు తీసుకోవడం తప్పుకాదు. కాని డబ్బుమీదకన్నెసి, నిర్మాతలు ఈనాడు అవలంభిస్తున్న ధోరణిలో హ్రస్వదృష్టి చాలా కనిపిస్తున్నది. చేతనైనవారు, సత్తాగలవాళ్లు కూడా ఈనాడు అందరితో బాటే అనుకుంటూ కొంతదాన్ని తప్పడంలేదు.

ఇంతవరకు మనప్రేక్షకుల అమాయకత్వం మననిర్మాతలు వాళ్లకలవాటుచేసిన అభిరుచులు మనసినిమాలకి శ్రీరామరక్షగా నిలిచాయి. అంతతక్కువడబ్బుకి అంతకాలక్షేపాన్ని ఇచ్చేది ఇంకేదీ ఈరోజుల్లో ప్రేక్షకులకు అందుబాటులో లేకపోవడం, సినిమాలకి అపరిమితమైన ప్రాముఖ్యాన్నిచ్చింది. గోవర్ధనగిరి కిందనుంచొని నిర్మాతలు బయట ఎంత వానకురుస్తున్నా లెక్కచేయడంలేదు. కాని ఈరోజులు గడిచిపోతే తేలయిన యీవానప్రభావం మనప్రేక్షకులమీద పనిచేయక మానదు.

ఇప్పటికే ఇతరదేశాల ఇతరప్రాంతాల సినిమాల్ని చూసే అవకాశాలు మనప్రేక్షకులకు విరివిగా లభిస్తున్నాయి. ఇకముందుకూడా ఆ అవకాశాలు పెరుగుతాయే గాని తగ్గవు. ప్రేక్షకులభిరుచి ఎప్పటికైనా మారకపోదు. అప్పుడు ఇప్పుడు మారు కొత్తదనాన్ని కోరకపోదు. ఈవిషయాన్ని మననిర్మాతలు ఎంతముందుగా గ్రహించగలిగితే అంతమంచిది. అనుకరణను మనకు తెల్సిన తెలుగాయినిర్మాతలే ఈనాడు పాతని వదిలేసి కొత్తదనంవేపు సాగిపోతున్నారు. కథలో, టెక్నిక్‌లో అన్నిట్లో కొత్తదనంకోసం ప్రయత్నిస్తున్నారు. అటువంటప్పుడు ఇంకా మనకు పురాణాలు, జతప్రతలుతప్ప గతిలేదనుకుంటే ఏమీలాభంలేదు. నూతనత్వంకోసం నిరంతర ప్రయత్నంచివా అభివృద్ధికి వేరేమార్గంలేదు. కొత్తసంవత్సరం ప్రారంభమవుతున్న ఈరోజున ఇవి సొరైన ఆలోచనలు కాకపోవచ్చును. కాని ఇప్పుడయినా మనం ఈఆలోచనలను ఆలోచించకపోతే వచ్చేసంవత్సరం మనఆలోచనలు ఇంత హాయిగాకూడా వుండకపోవచ్చును.

చిత్రగుప్తుని పంచాంగం

(8-వ పేజీ తరువాయి)

రయ్యి నిరసనవ్రతాలు, కమ్యూనిస్టుల ఆకలి యాత్రలు అవసరం లేకపోవచ్చు.

మేఘాధిపతి చంద్రుడు

ఈయన అమృత హస్తంవల్ల, పశ్చిమగోదావరికూడా పండని వెంకటగిరి వగైరా మెట్ట ప్రాంతాల్లో గూడా వర్షాలుకురిసి, బాగా పండును. అమెరికావాళ్ల పాలపిండితో అవసరం లేకుండా పాడికూడా సమృద్ధిగా వుంటుంది. హోటలు యజమానులు, బిస్కెట్ వుత్పత్తిదారులు పాలడబ్బాలు చరఫరా తీసుకునే సంఘసేవాసంస్థలు, వ్యక్తులమీద ఆధారపడవలసిన అవసరంలేదు.

రసాధిపతి శని

డాల్డాకం పెనీవారు తమ ప్రకటనల బడ్జెటును పెంచుకోవలసి వుంటుంది.

నీరసాధిపతి గురువు

మైకా వుత్పత్తి తగ్గినా; బంగారు, రత్నాలు చందనాది సుగంధద్రవ్యాల వుత్పత్తి బాగా వుంటుంది. పేదవారికి అందుబాటులో లేకుండా వుండాల కాబట్టి, ఆడబిడ్డలగల తండ్రులకు భారంతగ్గకుండా వుండాల కాబట్టి, బంగారు ధరకూడా అధికంగానే వుంటుంది.

పశునాయకుడు గోపాలుడు

వెటర్నరీ ఎక్స్‌టెన్షన్ ఆఫీసర్లు (Veterinary Extension Officers) బ్లాకు హెడ్‌క్వార్టర్సులో వుండవలసిన అవసరముండదు; పల్లెలు తిరగవలసిన శ్రమయుండదు; హాయిగా నిద్రబోవచ్చు. పశుసంతతి ఆయురారోగ్యాభివృద్ధిగా వుంటుంది.

‘ వి కా రి ’

ఏ. పెరా. గోవిందస్వామి,

(జమీన్‌రైతు వర్కరు)

మలయమారుతంబు మెలమెల్లగవీచె
ప్రోదుప్రొద్దులంత మొలకలెత్తె
తరు లతాదులెల్ల కిరులచేనొప్పెను
ధరణితోరణాల ధరియించె-

రంగురంగుల పువ్వులురాల్చి, ప్రకృతి
మాత ప్రసూనలందిచ్చి వినోదమొప్ప,
మధురకంఠాన కోకిలమ్మ దరముగ
స్వాగతంబిడెను ‘వికారి’ రాగదోయి-

ధరలు పెరిగిపోయె, దారిద్ర్యరాక్షసి
ఆంధ్రదేశమంత యావరించె,
కూడుగుడ్డలేక కుమిలెడు ప్రజలను
గావరాగదో ‘వికారి’ నీవు-

నీమునుపటు విన్నంతవాడు చిత్త
మతివికారముందె ‘వికారి’ మహిమనీవ
ఆంధ్రరాజ్యంబు, ప్రజలను ఉదరించి
కాలకాలము సిరిగాక కావుమయ్య.

మంత్రులు - కొన్నిసూక్తులు

శ్రీ పొణకా పిచ్చిరెడ్డి ఎం. ఎ., బి. యల్.

'మావాడికి ఒక మంత్రిపదవియినా యివ్వ లేదు చూడండి' అని వాపోయినాడు ఒక కాంగ్రెసువాది తండ్రి. వని ప్రధానమంత్రి జవహర్‌లాల్ ఒక్కడు ఒక్కథ చెప్పినాడు. 'ఒక తండ్రి ప్రయోజకులయిన తమ కుమార్తలందరికీ తలా ఒక పని కల్పించి తన పనికి మాలిన కొడుక్కు 'ఒక మంత్రిపదవి యిచ్చినాడట' అన్నాడాయన. నేలను రాజగోపాలాచారికి కొంచెము హెచ్చు తక్కువగా యిటువంటి అభిప్రాయమే ఉండినదో లేదో మనకు తెలియదు గాని మొదటి మంత్రివర్గములో ఆయన తన పదవీచరులను చూచిన విధము యిందుకు దోహదమిస్తుంది. కొందరు మంత్రులు చేయవలసిన ఉపన్యాసముల పాఠమును వారికి డిక్టేట్ చేసి దానిని తప్పిపోకుండా అప్పగించేటట్లు చూచేవాడట. వారు తలపెట్టినది మంచిపనే అనిపిస్తుంది మన మంత్రులలో కొందరి సుభాషితాలు వింటుంటే అప్పుడప్పుడు. పేరు చేసేవి 'వ్యాసాలు' దిన్న వారు చేసేవి 'ఉపన్యాసాలు' అన్నాడొకాయన.

నాకు పరిచయమున్న (పరిచయము సరి అయిన పదము కాదేమో! నేను కలంనుండి నవలసినట్లు యేర్పడిన అంచే ఉచితముగా వుంటుందేమో) యిద్దరు మిద్దరు పదివులకుగల ఆంగ్లేయ భాషా పరిచయమును గురించి మనవి చేయదలచినాను. యిందులో వారిని హేళన చేయుట నా ఉద్దేశమెంతమాత్రమునాదు. నదువరులకు శాస్త్రీయముగా ఉల్లాసమును ఆ సంభాషితములు కలిగింపగలియున్నచో వాని ప్రస్తావన వ్యర్థము కాదు అని నా భావము.

ఊటకమండ్‌లో (దీనిపేరూటీ అంటారు.) లాలీయిన్‌స్టిట్యూట్ అను పేరుగల పెద్దవారి క్లబ్ ఉన్నది. దాని ఆవరణలో ఒక యక్ష మినిప్పరు యిటీవల మంత్రి గౌరవార్థము (అదవుం మొదలైనవి ఆ మంత్రి అధికారములో వుండేవి అనుకుంటాను) తేనీటి విందు యేర్పాటు చేసిన సందర్భములో ఆ మాజీ మంత్రి మాట్లాడుతూ (Game) Sanctuary (అనగా ఆడవిమృగములు పూర్తిగా నశించిపోకుండుటకై వాటిని చంపకుండా వుండవలసినట్లు నిర్ణయింపబడిన అరణ్యములో ని భాగము) అనుటకు బదులు Estuary (అనగా ఒక నది సముద్రములో కలిసేచోట లంకలు యేర్పడకుండా వున్నప్పుడు ఉపయోగింపబడు పదము) అను మాటను తప్పిపోకుండా, అనగా భారీ బాటు అనుకొనుటకు వీలులేనట్లుగా, ఉపయోగించినాడు. యూరపియను మర్యాదలకు అలవాటుపడియుండిన ఆ హూతు అతి కష్టముతో తన నవ్వును ఆణచుకొన్నారు. ఆ ఉపన్యాసానంతరము అతిథియైన మంత్రి తన ప్రత్యుత్తరమును యిట్లు ప్రారంభించినాడు "I never thought that Sri M. would inflict a speech on me" "శ్రీవారు తన ఉపన్యాసముతో నన్ను బాధిస్తారని నేను యెన్నడుగాని అనుకోలేదు" అని దానియిత్తము. కాని వారి ఉద్దేశము 'శ్రీవారు నన్నిట్లు ఉపన్యసింపమనుటాంని నేననుకోలేదు' అని.

ఒక మంత్రి కోయంబుత్తూరులో ఒక సభలో ఉపన్యసిస్తూ, మీరు కష్టించి పనిచేయవలెను అనుటకు 'You must work hardly' అన్నారట. పిదప యింగ్లీషులోకి "There are big Co-op. societies, There are beeg Co-op societies" అని వచించినారు. 'పెద్ద మరీ పెద్ద' అని చెప్పగలేని వారి యుద్దేశము అయివుంటుంది.

ఇంగ్లీషులో 'land' 'earth' అను పదముల కార్యత్వమును గుర్తెరుగక సెక్రటేరియట్‌లో తిక్కమక్కలు కలిగించినారట. ఆ అపాయికి నేలను యివ్వవలెనా నట్టి యివ్వవలెనా అని.

ఇది భాషా విషయము. ఇక సామాన్య జ్ఞానమును గురించి ఒక మాట. ప్రకాశము మంత్రివర్గములో ఒకరు వారికి క్యాబినెట్ లీవు కొరకు అప్లికేషన్ పంపినారట. అతన్ని పిలిపించి ముఖ్యమంత్రి అన్నాడన్న మాటలు నేను వ్రాయదలచుకోలేదు. ఒకసారి కృష్ణా నదిలో వెల్లంపల్లి వచ్చినప్పుడు లెజవాడ కట్టణములో ఒక భాగమయిన 'పడమటలంక' అను పార్లమెంట్టలలో వారి ప్రదేశమును (దీని విస్తీర్ణము ఒక చదరపు మైలు ఉంటుంది. అది నీటిలో చాలా భాగము మునిగిపోతూవుంటుంది. నదిలో నీరు యెక్కువైనప్పుడు) చూచుటకు ఒక మంత్రి వచ్చినారు. 'యీ ప్రదేశాన్ని పది యడుగులు యెత్తుచేస్తే యీ ప్రమాదము తప్పిపోతుందిగదా!' అన్నారాయన. ఆమాటతో కూడాఉండిన నూకరింపెండెంటు యింజనీరుకు నుండె ఆగిపోయినట్లయింది. దానికి యేటిపైపు రింగ్ బండ్ వేయుటకై యెస్టిమేటు యిరవైలక్షలు అవుతుందట. పైగా కట్టియున్న యిండ్లు యేమి కావలెను!

యితరులను గురించి ఒకమాట వ్రాసి ముగిస్తాను. యింగ్లీషులో పాండిత్యముకంటే ఆ భాషలో మాట్లాడవలెనను ఉత్సాహము యెక్కువగా కలిగిన ఒక ప్రజాపాయకుడు 'When the government is giving subsidy for male cows why not they do the same for...' అని పరిపరి మాటలతో ఉపన్యాసము నదుమ ఆగిపోయినాడు. అప్పుడు ఆ పక్క అధ్యక్షపీఠములో వుండిన కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి అందుకొని "for female bulls" అని వాక్యము పూర్తిచేసినాడు. (పశ్చాగువారు మగ ఆవులకు (ఆబోతులకు) గా పరిణయము చేస్తున్న ప్పుడు అదయెద్దులకుగూడ యెందుకు చేయగూడదు.)

——

ఉగాదినాడు
మా ఖాతాదారులకు
అభివందనములు
* * *
శ్రీ వాణీబుక్‌డిపో
పబ్లిషర్స్ - బుక్ సెల్లర్స్ & స్టేషనర్స్
ట్రంకురోడ్డు—నెల్లూరు

పీఠాపురం శర్మగారి
తేలుమందు (రిజిస్టర్డ్)
15 నిమిషములలో గుణము -
24 బిళ్లలు సీసా రూ. 1-50. ఖర్చులు వేరు.
తేలుమందు డిపో - తణుకు
పశ్చిమగోదావరిజిల్లా

రమణాంజలి

శ్రీ పోలూరి హనుమజ్జానకీరామశర్మ బి. ఏ. (ఆనర్స్)

దేవా! రమణముసిందా!
సావధికములైన భౌతికాలోకములఁ
భావాతీత మహత్త్వుని
భావింపఁగనగునెనిన్ను పరమార్థమునఁ

అందమునందు దేవతల
కైన పరింపఁగఁ దగ్గవాఁడ వా
చందము లీవియుఁ గనఁగ
సర్వమహితలపాలన క్షమా
బంధురమయ్యి దేనికిని
బాల్పడకుంటి వయారె! సర్వసం
బంధములఁ ద్యజించి యిటు
మౌనముఁ దాల్చువడేమి తృప్తియో.

ఈహాత్యాగసుఖమ్మున
నైహికభోగంబులు పదియాఱవభాగం
బూహింపఁగఁ గావని సో
దాహరణతఁ జూపినాఁడ వమితవిరక్తిఁ

ఐహికభోగముల్ పరము
లఁ దలఁపుఁ విడనాడలేక సం
దేహముతోడ నాత్మ కల
దేనియు నేమగు దాన నంచు స
మ్మోహము నొందువారల కృ
మాల్యముబ్రహ్మపదమ్ము రాజ్యసం
దోహములైన దీని సరి
తూఁగపు సుమ్మనితోఁచె నీయెడఁ

రాజవు కావుగావి గుణ
రాజి వినిర్మితులైన యామహా
రాజులు వచ్చి నీకడను
వ్రాలి భవత్పదసంగపుణ్య వి
భ్రాజితులైరి పూర్వతను
బాయని శీతకరుండ వౌదు వే
రాజులు సాటివత్తురు వి
రాజితులయ్యు మహర్షిచంద్రమా.

చిత్రమ్ములు జ్ఞానుల చా
రిత్రమ్ములు భువి ననేకరీతుల నుతికిఁ
బాత్రమ్ము లఘులతలకు ల
విత్రమ్ములనుటనినుఁగనవిశదంబయ్యెఁ

పుత్రస్నేహయుతోడ నిన్వీడిచి తాఁ
బోలేక యేబోగతిఁ
నేత్రామోదమునైనఁ గూర్తువనుచుఁ
నిల్వంగ నయ్యార్యకుఁ
మైత్రిఁ దత్త్వముఁదెల్పి కేవలము
బ్రహ్మానందముఁ గూర్చుచుఁ
మాత్యబంధుసు దీర్చు నీకిదె ప్ర
ణామంబయ్యా! యోగీశ్వరా!

అవసానంబున భూశయాన యయి
"పుత్రా!" యంచు నయ్యార్య ని
న్నవలోకించుచు నుండ వాయఁజని
"అమ్మా!" యంచుఁ గారుణ్య సం
ప్లవమానార్ద్రకరమ్మునఁ దడివి
సంభావించుచుఁ ప్రీతిఁ ద
ద్భవబంధప్రవిముక్తిఁగూర్చిన మహా
త్మా! నికుఁ జేమోడ్చెదఁ.

వేలకొలందిగాఁ బ్రబలి
పృచ్ఛకసంతతి దేహమెల్ల నీ
ర్వేలతఁ గుట్టుచుండు నటు
వేదనఁగూర్చు వ్రణంబు పుట్టె నీ
కేలనటంచుఁ బల్కుదురు
ఖిన్నతఁ నైవను నిన్నుగాంచుచో
నేలొకో పిని రోగియని
యెల్లరు పల్కుదురంచుఁదోచెదిఁ.

వ్రణమును పెద్దరక్షిని క
వారిగ రక్తముఁ ద్రావనిచ్చి, త
ద్వ్రణపరిఖిన్న భక్తజన
రాజికిఁ దృప్తినిగూర్చు శస్త్రదా
రణమున కొగ్గి, యావ్రణము
ప్రయ్యలుజేయఁగనుండ హాస్యభా
షణముల వైద్యమానసము
శాంతమొనర్చెద వెట్టివాఁడవో.

ఆ నిశితోగ్ర శస్త్రికల
నా వ్రణమంతయు ప్రయ్యుచుండఁగా
నేనిది యౌర్వఁజాల విర
మింపుఁడు పాండని కాని యింక నే
దేని జికిత్సఁ జూడుఁడని
యేనియుఁబల్కవు, రామ! రామ! యం
చైనను మన్నురో యన వ
యారె! తితిక్షయు నిట్టులుండునే.

అంతటి బాధ కల్గియు
సమంచితరీతులు తప్పకుండ ని
శ్చింతగ వచ్చి చంద్రికల
సింధువులోయన సత్కృపార్ద్రదృ
క్సంతతిలోన భక్తులకు
శాంతినిగూర్చెదు నిన్ను మండపా
భ్యంతరవేదిపైఁ గనెడు
భాగ్యము మాకిఁక లేదుగాఁబ్రభూ.

వ్రణమున రక్త మంతయును
బైకుబుకుఁ గని భక్తులెల్లరఁ
వనటనుగుంది యశ్రుజల
వర్షముఁ దాఁపఁగనెంచి యట్టిటుల్
ముఱుఁగుటఁగాంచి తద్గతికి
మూలమెఱుంగుచు నవ్వుకొంచు నా
వ్రణమును గవ్వ నీయునికి
పాయునె మామదినుండి యెన్నఁడేఁ
మమతల గ్రంథు లన్నిటి న
మాంతముగాఁ దెగఁద్రెంచినట్టి యో
రమణమునీంద్ర! నిన్ననియు
రాగవిమూఢులమౌదు బంధముల్
విమలతఁ ద్రెంపలేక యిటు
విహ్వలతఁ దపియించుచున్న మా
కమలిన బోధముఁ దగిన
ధ్యానబలమ్మును నియమింపయఁ.

——

రామా ఎలెక్ట్రికల్ వర్క్స్
ట్రంకురోడ్డు :: నెల్లూరు.
★
ఎలెక్ట్రికల్ వైరింగుపనిలో ఎక్కువ నిపుణులు.
చిమ్మడ్డీప అలంకరణలో ప్రఖ్యాతిచెందినవారు.

బొంబయి నగర ఆంధ్రులు

(9-వ పేజీ తరువాయి)

బొంబయి రాజ్య ఆంధ్రులలో మున్పటి సంవత్సరముల క్రితమేమో, నేడేమో తెలంగాణానుండి వచ్చిన ఆంధ్రులకును కోస్తా. రాయలసీమలనుండి వచ్చిన ఆంధ్రులకును ఎక్కువ పొత్తుకుదరలేదు. కాని మొదటి రకము వారిలో.అనగా కొందరుమహాయుద్ధము నకు పూర్వము బొంబయి చేరినవారు—కొందరు "ఆంధ్ర"—తెలంగాణా స్నేహమును పెంపొందింపజేసిరి. అప్పుడప్పుడు ఆకాలంలో బొంబయి నగరానికి వచ్చుచుండిన ఆంధ్ర నాయకులు—దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు, సర్ కూర్మా వెంకటరెడ్డి నాయుడుగారు, గాడిచెర్ల హరిసర్వోత్తమ రావుగారు, డాక్టరు భో. పట్టాభిసీతారామయ్యగారు, టంగుటూరు ప్రకాశంగారు, బులుసు సాంబమూర్తిగారు, వి. వి. గిరిగారు—వారిక క్రొత్తలేని ఐకమత్యావశ్యకతనుగూర్చి ఉపన్యాసములలోను నొక్కి నొక్కి బోధించెడివారు.

"తెలంగాణా" నాయకులలో శంకరరావు పట్లాగారు, నేడు బొంబయి విధాన పరిషత్ అధ్యక్షులుగ నుండు ఎస్. ఎల్. శీలంగారు, హైదరాబాదునుండి అప్పుడప్పుడు వచ్చుచూ నేడు కేరళ రాజ్యపాలకులుగనుండు డాక్టరు బి. రామకృష్ణరావుగారు అలాగునే ఐకమత్యసిద్ధాంతమును బోధించేవారు. అందుచే తరువాత 1931 వ సంవత్సరము అంత్యమువరకు నుండిన ఆంధ్రసంఘములు కూడి 1932 లో "ఆంధ్ర మహాసభ"గ మారినవి. బొంబయి ఆంధ్రమహాసభ 27 సంవత్సరముల కాలముగ వైభవముగ నడుచుచున్నది.

ఈ బొంబయి ఆంధ్రమహాసభలో శీలంగారు సభ్యులుగా నున్నారు. ఆహ్వానించినప్పుడెల్ల ఉత్సాహంతోటి వస్తుంటారు.

ఆంధ్రవిద్యా సంఘము నడిపే ఉన్నత పాఠశాలలో తెలంగాణా ప్రవాసీల పిల్లలు కూడ చదువుతుంటారు. కాని కేంద్ర బొంబయి ఆంధ్రమహాసభా సమావేశాలకు కామాటిపురం, నైగాం, వర్లీ ఆ ప్రాంతాల నుండు మనవారు రారు. ఆ ప్రాంతాలలో చిన్న చిన్న ఆంధ్రసంఘాలున్నవి. కామాటిపురంలోని పెద్ద తెలుగుపుస్తక భాండాగారానికి, ఉచితపఠన మందిరమునకు కొందరును దాదరు-మాతుంగా, వడాల ప్రాంతాలనుండి వెళ్లుతు నే ఉన్నాము వెంటట్నుంచి కూడా. కాని "ఆంధ్రులకూ" "తెలంగాణా" వారికి అప్పుడుగాని నేడుగాని ఎక్కువ పొత్తు కుదరలేదు. "ఆంధ్రులు మాతో కలియటానికొల్లరు" అని తెలంగాణ ప్రాంతాలనుండి వలసవచ్చినవారనేకులు తలంతురు. "వారు మనతో కలసిరావటానికి ఇష్టపడకపోతే మనంతోటా వారి కాళ్ళకు మొక్కవలసిందేనా" అని ఆంధ్రులు కొందఱు తలంతురు. కథ ఈలాగున నడుస్తుంది.

పట్టణములు,దుర్గములు క్రమంతమంతటా పున్నట్లే "ఆంధ్రుల"లో గలరు, "తెలంగాణా" వారిలో గలరు. "ఆంధ్రుల"లోనే ఈర్ష్యలు వైమనస్యములు గలవు. అట్టి స్పర్ధలు బొంబయి తెలంగాణా వారిలోనూ ఉండేవి. ఇప్పుడు చాలవరకు తగ్గినవి. కాని అక్కడి కాకి ఇక్కడ, ఇక్కడ కాకి అక్కడ వాలుటలేదేమి కొందరు కాల వారిలోని కొందరు కొందరు సందేహిస్తుంటారు. అందులేని సరిగా ప్రబోధించి నిజమైన ఐకమత్యము (ఇప్పుడు తగవులున్నవని కాదు)ను కూర్చుటకు సంఘ బాహుళ్యమును తగ్గించుటకు కొందరు గట్టిగా పూనుకోవటనికియుండును. డాక్టరు బి. రామకృష్ణారావుగారూ, ఆంధ్ర ముఖ్యమంత్రి నీ. సంజీవరెడ్డిగారూ, కేంద్రమంత్రి డాక్టరు బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగారూ—వంటివారు పూనుకొనుట యవసరము. అట్టి యైక్యమునేర్పడిన ఇచ్చటనుండు బుర్రా వెంకటప్పయ్యగారూ, ఐ. సి. ఎస్, రిజర్వుబ్యాంకు డెప్యూటీ గవర్నరు, శ్రీ శీలంగారు, గొప్ప పద్ధతి పేరుపొందిన డాక్టరు బి. ఆర్. నాయుడు గారు మున్నగు ప్రముఖులును తోడ్పడగలరు.

ఇచ్చటివారిలో ఎస్. వి. నరసింహాచార్యులు గారు (న్యాయవాది) డెప్యూటీ మునిసిపల్ కమిషనరు సోమంచి యజ్ఞన్నశాస్త్రిగారు, మరి కొందరునూ ఇదివరకు ఇట్టి ప్రయత్నముల గావించిరట్లే. బహుశః విజయమునకు సమయము రాలేదు కాబోలు. ఎన్ని సంఘాలుంటే అంత మంచిదని వాదించు మహాశయులు ఇరు పక్షములలోనూ లేకపోలేదు. మన ఆంధ్ర ప్రదేశ శాసనసభలోనే ఇట్టి విపరీతాభిప్రాయములు గలవారు కొందరుండలేదా? ప్రతివాదానికి ఆక్షేపణలను చేయు సమర్థులుండనే యున్నారు ఎల్లెడల, మన ఆంధ్రులలోనే. కాని సంపూర్ణ ప్రయత్నముండిన, ముఖ్యులూ, జనసామాన్యమూ పట్టుదలతో బూనుకొనిన ఎట్టి క్లిష్ట సమస్యయైనను పరిష్కారముగాక తప్పదు.

ఐకమత్యమును కల్గించుటకు వాతావరణము అనుకూలముగ నేయున్నది. కాని ఐకమత్యమే స్థిరపడుటకు కొందరి అశ్రద్ధయే కారణము. అన్యోన్యద్వేషము కాదు.

ఏది యెట్లున్నను, దాదరులోని ఆంధ్ర మహాసభ ఉచిత పఠనమందిరము పరేలులోని ఆంధ్ర ఉన్నత పాఠశాల, కామాటిపురములోని ఉచిత తెలుగుపుస్తక భాండాగారము, ఆకర్షణీయములైన మార్గములలోనే నడుపబడుచున్నవి. ఇటీవల కొందరు ఆంధ్ర సోదర సోదరీమణులచే వ్యక్తిగతముగ నేర్పరుపబడిన వనభోజన కార్యక్రమము అతి వైభవము ఆత్మానందముగా జరిగినది. బుర్రా వెంకటప్పయ్యగారు రిజర్వు బ్యాంకుకు డెప్యూటీ గవర్నరుగ నియమింపబడినపుడును, శీలంగారు బొంబయి విధానసభకు అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనబడినపుడునూ, సోమంచి యజ్ఞన్నశాస్త్రిగారు డెప్యూటీ మునిసిపల్ కమిషనరుగా పనిచేయబడినపుడునూ ఉప్పొంగనివారు బొంబయి "ఆంధ్రుల"లోగాని "తెలంగాణా" మండలివారిలోగాని ఒక్కరైనను లేరని వ్యక్తముగ చెప్పగలను. మరి రెండవ ఆంధ్రులు ("తెలంగాణా"వారు పనులకను) తమ తమ ఉద్యోగములలోనేమి వ్యాపారములలోనేమి అతి సన్నిహితతో నిర్వహించుచున్నారు.

తెలంగాణ ఆంధ్రులు తమ స్వస్థానములను వదలి ఇచ్చట నుండుటవలన కలిగేది మేలు, ముఖ్యముగ [illegible] వారికి పోయినవి. బొంబయి—ఆంధ్ర ప్రాంతముల [illegible] పం[illegible]డ్లింగ్లను, తిరిగిమాటికి ఆంధ్రదేశంలోని "స్వగ్రామాలకు వెళ్ళుతాము" అనే కృష్ణ చాల తగ్గినది. మనవారు ఇక్కడి మరాఠీ గుజరాతీ వారితో కలిసి మెలగగలుగుచున్నారు. వారికిని మనయెడ గౌరవమూ అభిమానమూ హెచ్చుచున్నవి. మనవారునూ బొంబయి నగరమునగాని, బొంబయి ప్రాంతములోని మండలములలో గాని నండే భాషలను—మరాఠీ, గుజరాతీ, హిందీలను—ధారాళంగా నేర్చుకొంటున్నారు. జనంతో ఇమ్పిది. అందుచేతనే వంటలకోలదిమంది "ఆంధ్ర", "తెలంగాణా" గృహస్థులు బ్రహ్మచర్యము నవలంబింపవలసి వచ్చుచున్నది. కష్టపడితే సొమ్ము ఆర్జింపవచ్చునుగాని ఎంత ప్రయాసపడినను ఇచట గృహవసతి ఉన్నవారు ఒక చదరపు అడుగునైనను సంపాదించుకొనుట దుర్లభమైనది.

కొందరు ఆంధ్రులు, ఇతర దాక్షిణాత్యులు, ఉత్తరప్రదేశముల భయ్యాలు, మున్నగు "శ్రీలాన్సు" అనబడే వంతుల ప్రకారము తమ కుటుంబములను బొంబయికి పిలిపించుకొంటున్నారు స్నేహితుల నిబంధనల ప్రకారము. ఏదియెట్లున్నను మనవారు, పనిటున, తమ తమ సుగుణములను కాపాడుకొనుచు, పరిమితులలోనే గౌరవముగ జీవించుచున్నారు.

"కాని మన మన స్వస్థానములను వదలితే మనము వారికెవిధముగ తోడ్పడగలము. వారి శక్తి సామర్థ్యములను, అనుభవమును ఎట్లు మనము ఉపయోగింపగలము?" అని యోచించగల, ఆంధ్రదేశములో వ్యక్తి ప్రపంచములలో ప్రాధాన్యతచెందే మహానీయులు కొందరైనను ఉన్నారా? ఎప్పటికైనను ఆంధ్రదేశములోని విపరీతపు స్పర్ధలు, సంఘ దురాచారాలు పోయిన రోజల "స్వరాష్ట్రమును వదిలి వచ్చితిమే" యని చింతించే ఏ బొంబయి ఆంధ్రుడూ ఉండడు. భర్తృహరి వాక్రుచ్చినటుల "అతి సమర్థులకిల నసాధ్యంబులేదు, పోలనద్యోగికిని దూరభూమిలేదు." ప్రవాసియగు ప్రతి ఆంధ్రుడును స్వరాష్ట్ర అభివృద్ధిని, తాను నివసించెడి రాష్ట్రాభివృద్ధిని సదా వాంఛించుచుండును. బొంబయి రాష్ట్రమున పుట్టు గోదావరీ కృష్ణలూ, మైసూరున పుట్టు పెన్నయూ ఆంధ్రదేశమున ఒకే సముద్రములో కలయుచుండుటలేదా? భగవంతుని ఏ పేరున సంబోధించినను అతనికొక్కనికే అన్వయించును.

వికారి సంవత్సరాది సమయమున నెల్లూరులోని, ఇతర మండలములలోని "జమీను రైతు" చదువరులకు, హృదయపూర్వకముగ నమస్కరించుచున్నాను. ఈ కొత్త సంవత్సరమున బొంబయి, ఆంధ్రరాష్ట్రములు ఇంకను అభివృద్ధికి వచ్చుగాక!

మా ఉగాది వాంఛ

ఈ సంవత్సరంలో మా నేతిమిఠాయిని భుజించినవారంతా
ఆరోగ్యంగా మిసమిసలాడుతూ సంవత్సరమంతా
ఉత్సాహంగా ఉండవలెనని కోరుచున్నాము.

వందనములు

శ్రీ రమణ నేతిమిఠాయి స్టాల్

ట్రంకురోడ్డు — నెల్లూరు

చింతపూ చింతపూ రాలంగ -
చిలకమ్మా బొట్టూ పెట్టంగ -

దండుబోయి దండుబోయి వామరది -
తెచ్చాడమ్మా చీరొకటి -

ఆ చీరే

యీ అంగటిది

★ ★ ★ ★

శంకర్ సిల్కు హౌస్

ట్రంకురోడ్డు — నెల్లూరు

స్త్రీల ఆరోగ్య సౌభాగ్యములకు

లోధ్ర

ఆంధ్రప్రదేశ్ కు ఏజంట్లు:
సీతారామ జనరల్ స్టోర్సు ఏజెన్సీస్
విజయవాడ - సికింద్రాబాదు.

★★ రాజకవులు ★★

(7 వ పేజీ తరువాత)

ము, కళావిలాసమను మరియొక కావ్యమును రచించెను.

కుమారసంభవము కాళిదాసు, పుద్భటుల కుమారసంభవములకు తెలుగు సేత కాదు.

నన్నెచోడుడు సంస్కృతాంధ్ర, కర్ణాటాది భాషలందు పండితుడు, కవిరాజ శిఖామణి బిరుదాంకితుడు, శైవుడు.

నన్నయ మార్గ కవితకు మూలపురుషుడు అయినట్లు ఈయన దేశి కవితకు ఆధారభూతుడు. నన్నయ పురాణ కవితకు ప్రథముడు అయినట్లే, నన్నెచోడుడు ప్రబంధ కవితకు ప్రథముడు.

కవితలో వస్తుకవిత శ్రేష్ఠమని, తనది వస్తు కవితని వచించెను — నన్నెచోడుడు. కాని వర్ణనలో యీయన మితిమీరుట మనము కాంచగలము. ఈయన రచనలో దేశీయము లధికము, అటులనే అన్యదేశీయములును కలవు. అల్పాక్షరమున అనల్ప రచన ఈయనసొమ్ము. ప్రకృతి వర్ణనలో ప్రసిద్ధుడు.

ఈయన రెండవ గ్రంథమగు కళావిలాసము కాలవాహినిలో కలసిపోయినది. కుమారసంభవము కూడ యిటీవలనే వెలుగునకు వచ్చినది.

బద్దెన

ఈయన సూర్యవంశపు క్షత్రియుడు. మహామండలేశ్వరుడు. పదమూడవ శతాబ్దమునకు చెందిన రాజకవి.

ఆంధ్రదేశమున అధిక ప్రచారము గాంచిన సుమతీశతకము చెప్పిన అనంతరము నీతి ముక్తావళి అను 150 పద్యములుగల చిన్న కావ్యమును రచించెను. ఇది విద్యాభూషణ బిరుదాంకితుడగు కాకతీయ ప్రథమాంధ్ర చక్రవర్తి ప్రతాపరుద్రుని నీతిసారము అను సంస్కృత గ్రంథమునకు అనువాదము కాదు సుమీ!

రంగనాథరామాయణ కర్తలు

పదమూడవ శతాబ్దమున అవతరించినది ఆదికావ్యమునకు ఆంధ్రానువాదము. దీని నామము రంగనాథరామాయణము. కర్త గోన బుద్దారెడ్డి. ఈయన తన కావ్యమును తన తండ్రి విఠలధరణీశుని పేర వెలయించి పితృభక్తిని చూపెను.

ద్విపద కావ్యములలో బసవపురాణము ప్రథమమైనను, రంగనాథరామాయణము శ్రేష్ఠము. ద్విపద కావ్యములలోనే గాక రామాయణ కావ్యము లన్నిటిలోను అధిక రసవంతరమైనది ఈ రంగనాథరామాయణము.

ఆముక్తమాల్యద పెద్దన రచించినట్లు అసంబద్ధమైన వాడుకవున్నట్లే, ఈ రామాయణమును రంగనాథుడను కవి రచించినట్లు వాడుకగలదు. దానివలనే యిదియు వాస్తవము కాదు.

"నా తరకృతిపేర, నతిపుణ్యుపేర, మా తండ్రి విఠలాఖ్యుపాలు పేర — శ్రీరామచరిత మెప్పుజెప్పెద" అనెడి తంత్రులు పఠించిన విఠలపుత్రుడు తప్ప ఇతరులు వ్రాయగలరా!

రామాయణ ఉత్తరకాండను యితని పుత్రులు కాచవిభుడు, విఠలరాజును రచించిరి.

ఈ రామాయణమున కింతకును రంగనాథ రామాయణమనే పేరువుండుట రంగనాథుని రచన కాదని చెప్పక చెప్పును.

దామెర్ల వెంకటపతి

వెంకటగిరి రాజబంధువగు ఈ సంస్థానాధీశుడు పదునారవ శతాబ్దమువాడు. కృష్ణకథ బహుళాశ్వచరిత్ర రచించెను.

మల్లారెడ్డి

రెడ్లలో అనేక సంస్కృతకవులు కలిగిరి. కాటయ వేమారెడ్డి, పెదకోమటి వేమారెడ్డి, గొప్ప సంస్కృత రాజకవులు.

మల్లారెడ్డి 16వ శతాబ్దపు రాజకవి. గోదావరి మండలములోని బిక్కవోలు సంస్థానాధీశుడు. షట్చక్రవర్తుల చరిత్ర చెప్పెను.

అనంతభూపాలుడు కుత్సవిజయము అను అయిదు ఆశ్వాసముల కావ్యము రచించెను.

కొండవీటి పాలకుడగు తిమ్మరాజు ఓబుల రాజు (16వ శతాబ్దము) శరమరోగి విలాసము అను అయిదు ఆశ్వాసముల గ్రంథమును మంగళగిరి నృసింహస్వామికి అంకితము చేసెను.

కృష్ణరాయలు

రాయలయుగము స్వర్ణయుగము. ఆయన కాలమున విజయనగర విద్యానగరము విజయనగరమను సార్థకతను పొందెను. కన్యాకుమారి మొదలు కటకమువరకు ఏలిన ఏలిక ఈయన. సాహితీ సమరాంగణ సార్వభౌముడను బిరుదు ఆయనకెల్ల సార్థకము.

సంస్కృతమున భోజరాజు ఎట్టి ప్రసిద్ధుడో కృష్ణరాయలట్లు ప్రసిద్ధిగాంచి ఆంధ్రభోజుడని ప్రఖ్యాతిగాంచెను. సంస్కృతాంధ్ర కర్ణాటక భాషాకోవిదుడే గాక సంగీతమునందును సమర్థుడు రాయలు. సంస్కృతాంధ్ర, కర్ణాటకాది కవులను పోషించిన భాషాపోషకుడు.

ఈ రాజకవి సంస్కృతమున జాంబవతీ కళ్యాణము, సకలకథాసార సంగ్రహము మొదలగు సంస్కృత కావ్యము లనేగాక ఆముక్తమాల్యద అను ఆంధ్ర ప్రబంధమును రచించెను. రాయల కాలమున రచించిన ప్రబంధములలో యిది ఒక ప్రత్యేక పోకడలను పోయినది. ఆధ్యాత్మిక రాజకీయ విషయములు ప్రధానముగా యిందు ప్రవర్తిల్లినవి. యితరకవులు అందరు గంధర్వలోకమును ఆశ్రయించిరి. రాయలది వాస్తవిక రచన. స్వభావోక్తి ఆయనసొమ్ము. ప్రకృతి వర్ణనలలో ఆయన ప్రసిద్ధుడు. ఆ ప్రభుని పరిశీలనాదృష్టికి ఆ వర్ణనలు ప్రబల నిదర్శనములు. వర్ణనములందు కవిరాజ శిఖామణివలె యీయనకు మక్కువ ఎక్కువ. మూడు ఋతువులు ఒక్క చెట్టున వర్ణించినగాని తృప్తినొందని వర్ణనా కుతూహలకవి. ఈయన కవితలో ద్రాక్షాపాకము, నారికేళ పాకము కాంచగలము. మొత్తముమీద యిది అయఃపిండము. అయినను ఆదరించదగినది, అభినందించ దగినది.

పెద్దనాది కవులు రాయలను "కవితా ప్రావీణ్య ఫణీశ" అని ప్రస్తుతించుచుండగా పెద్దన ఆముక్తమాల్యద రచించినాడనుట అనాలోచనీయము, ఆత్మవంచన, పరవంచన. ఆ విద్వత్ప్రభువును చోరునిగా భావించుట క్షమార్హము గాదు.

తంజావూరు నాయకరాజులు

అచ్యుతదేవరాయల కాలమున విజయనగర సామ్రాజ్య సామంతులుగా తంజావూరు నాయకులు ఏర్పడిరి. అంతటనుండి ఆంధ్ర కవిత అరవదేశమున అధికముగా అభివృద్ధి గాంచెను. తంజావూరులో చవప్ప నాయకాదులు, మధురలో నాగమ నాయకాదులు, పుదుకోటలో కోటవారు రాజ్యము లేలుచు ఆంధ్రదేశమునుండి కవులను, గాయకులను, అభినేతృలను, శిల్పకారులను, వ్రాయసకాండ్రను మొదలగు వారిని వెంట నిడుకొని పోయిరి.

రఘునాథరాయలు

తంజావూరు నాయక్ రాజులలో రఘునాథరాయలు భోజునివంటి విద్వాంసుడు. సంస్కృతాంధ్రములలో గొప్పకవి. సంగీతములో సాటిలేనిమేటి. అనేక గ్రంథములను కృతిపొందిన కృతిభర్తయేగాక పెక్కు గ్రంథములను రచించిన కృతికర్తకూడ.

రఘునాథరాయలు కవిగా, కళాపోషకుడుగా, త్యాగిగా, గొప్పవాడు అనుట అతిశయోక్తికాజాలదు. సమస్త విద్యలను పోషించిన ప్రభువు ఆయన. బ్రాహ్మణులందరు సోమయాజులే, కావ్యకర్తలే. అనేక కవులు అవతరించిరి. సంగీత సాహిత్యములలో ఆరితేరిన స్త్రీరత్నములు ఆయన సభలో అనేకు లుండిరి. అటువంటి ఉచ్ఛదశ "నభూతో నభవిష్యతి."

రఘునాథరాయలు రామాయణము, వాల్మీకి చరిత్రము, పారిజాతాపహరణము, అచ్యుతేంద్రాభ్యుదయము, గజేంద్రమోక్షము, నలచరిత్రము, రుక్మిణీపరిణయము మొదలగు గ్రంథములు రచించెను. ఈయన రచనలో అధిక భాగము యక్షగానములు. వీనిలో ద్విపదలు, దరువులు, వచనములు వుండును. వీని శైలి చాల తేలిక. వీనిలో దేశీయ రసభావములు, ఆచార వ్యవహారములు, సందర్భోచితముగా వర్ణించబడినవి. శృంగార హాస్యరసములు వీనిలో గాంచగలము. గేయకవిత్వమునకు వ్యావహారిక వచనమునకు పట్టముకట్టినది తంజావూరు నాయకులే.

కాళిదాసస్య సర్వస్వ మభిజ్ఞాన శాకుంతలం అన్నట్లు రఘునాథరాయల రచనలలో రామాయణము, వాల్మీకి చరిత్ర ఆట్టివి. ఆ రాజాస్థానకవి చేమకూరి వేంకన

సారసపుష్టి మైః బ్రతిప
దంబున జాతియు వార్తయున్ జను
శ్కారము నర్థగౌరవము
గల్గ నశేషకృతుల్ ప్రసన్న గం
భీరగతిన్ రచించి మహి
మించినచో నిఁక నవ్వ రెవ్వర
య్యా రఘునాథ భూపతికి
భాగ్యగణీక కైదువోఁ జెప్పగాన్.

అని చెప్పినమాట అతిశయోక్తిగాదు.

విజయరాఘవ నాయకుడు

రఘునాథరాయల కుమారుడగు యీయన సర్వవిధముల తండ్రికి తగిన తనయుడు. మహాభోగి, సుందరాకారుడు, కవి. అనేక కవులను పోషించిన విద్యాపోషకుడు.

ఈయన రఘునాథాభ్యుదయము, విప్రనారాయణ చరిత్ర, కాళీయమర్దనము, ప్రహ్లాద చరిత్ర, పూతనాపహరణము రచించెను. ఇవి అన్నియు యక్షగానములేయని వేరేవచించ నవసరములేదు.

ఈయన పుత్రుడు మన్నారుదేవుడు హేమాబ్జనాయకా స్వయంవరం రచించెను.

మహారాష్ట్ర నాయకులు

ఆంధ్రనాయకుల అనంతరము తంజావూరును మహారాష్ట్రులు పరిపాలించిరి. వారు అన్యదేశీయులైనను ఆంధ్రనాయకుల అడుగుజాడలలోనే నడచి ఆంధ్రభాషను పోషించిరి. వీరిలో పెక్కురు ఆంధ్రభాషా కవులు.

శహాజీ

ఈయన ఉద్దండ భాషావేది. మహారాష్ట్ర నాయకులలో పెక్కు యక్షగానము ల

—తరువాయి 15 వ పేజీలో

నూతన సంవత్సరాదికి
మా
మిత్రులందరకు
హృదయ పూర్వక
అభివందనములు.
★
యం. లోగనాథం
&
సన్
స్థాపితం : 1929.
కెమిస్టు అండ్ డ్రగిస్టు
నెల్లూరు

మా భోక్తలందరకు
ఉగాది అభినందనలు
•••
రుచికరమైన గృహవంటకాలు -
పరిశుభ్రమైన వాతావరణం -
చక్కని వడ్డెన, మంచి ఆదరణ.
మా ప్రత్యేకతలు
కోమలవిలాస్
(భోజన హోటల్)
ట్రంకురోడ్డు–నెల్లూరు.
ప్రొప్రైటరు: పి. యస్. వెంకటాచలం
టెలిఫోన్ : 105.

అమ్మకమునకు
యిల్లు కావలెను
నెల్లూరులో రైలుకట్టకు పడమరగా దక్షిణబస్టాండు, ఉయ్యాలకాల్వల మధ్య ప్రదేశంలో కారునిల్పుకునే సౌకర్యంతో, ఖాళీజాగాతో మంచి మిద్దెయిల్లు అమ్మకమునకు కావలెను.
వివరములు:—
అల్లారెడ్డి మధుసూధనరెడ్డి,
C/o జమీన్ రైతు. నెల్లూరు

వినోదానికి! విజ్ఞానానికి!!
కవితాప్రచురణలు చదవండి.
కవిసామ్రాట్ నోరి నరసింహశాస్త్రి గారి
మల్లారెడ్డి
చరిత్రాత్మక నవల - వెల రూ. 6—50
యిప్పుడే వెలువడ్డాయి!
మాట జేర్పరితనం - మునిమాణిక్యం 1–25
భోగరీలోయ - అడివి బాపిరాజు 1–50
త్రిశంకుస్వర్గం (నాటిక) విడియాల 0–75
మా ప్రచురణ పుస్తకాలు కావలసినవారు వ్రాయండి. గ్రంథాలయాలకు - స్కూళ్ళకు లైబ్రరీపుస్తకాలు సప్లైచేయగలం. మంచి కమీషన్ ఇవ్వబడును. ఒకేసారి రు. 6/- విలువగల పుస్తకాలు తెప్పించుకొను వారికి పోస్టేజి ఉచితం.
కవితా పబ్లికేషన్సు
బకింగ్‌హాంపేట పోస్టు - విజయవాడ.2.

ఊరుభంగము

(7-వ పేజీ తరువాయి)

ఈ వర్ణనముచే కవిసాధించినదేమి? పదునెనిమిది అక్షౌహిణుల సైన్యము నశించిన తరువాత యుద్ధమందు జయము నిర్ణయించుటకై, అజన్మ పరిశుద్ధుడగు ధర్మజుడు నియుద్ధమున కొప్పుకొనెను. రారాజు వీరుడగుటచే భీముడే తనకు సాటియగు వైరి యని, పోరుటకు కోరికొని శ్రీకృష్ణుని మనోవైకల్యమును పరిచేనెను. ఈ రూపకమునకు బీజ ప్రాయమగునది ఈ నియుద్ధమే. యుద్ధము సుఖమును కూర్చునది కాదనియూ, చతురంగబలములన్నియు, ధూపశనమునకే యనునిగూఢ వేదాంతార్థమును కవిసూచించినాడు.

ఈ రూపక వస్తుప్రదర్శన స్థలము ద్వైపాయనహ్రద ప్రాంతమని ముద్రాలంకారమగు ప్రథమశ్లోకమున కవి నిబంధించినాడు. ఈ నియుద్ధము ముగ్గురు భటులచే తొలిప్రవేశమునందే వర్ణింపబడినది. ఈ నియుద్ధ పర్యవసానము శేషవస్తుపరిణామమున, నిర్వహణ సంధిరూపముగ ఉపకరించినది. గదాయుద్ధమున దుర్యోధనుడు ప్రావీణ్యముతో ఎదిరి గదాఘాతమును తప్పించుకొని తనకన్న బలవత్తరుడగు భీముడు మూర్ఛిల్లునట్లు తాడనమొనర్చెను. బలరాముని శిష్యుడుగదా కౌరవేంద్రుడు! భీముడు యుద్ధమునందు నిమగ్నుడైయుండుటచే తాను పాంచాలి పరాభవము నాడు చేసిన ప్రతిజ్ఞను మఱచెను; దుర్యోధనుని గదాఘాతి నెదుర్కొనలేక పోయెను. అట్టి వ్యాకుల సమయమున శ్రీకృష్ణుడు తన తొడలం చరచి, భీమునికి సైగచేయ భీముడు స్మృతిదెచ్చుకొని యుద్ధమున విజృంభించి దుర్యోధనుని ఊరువులపై మోది రారాజును భూపతితు నొనర్చెను. అట్లు వైరి పాతితుడైయుండగా, తనకసి తీర్చుకొనుటకై, అతని కేశపాశముబట్టి ఈడ్చి తన్ని భీముడు పోయెను. రారాజునకు పరాజయమే చేకూరెను.

రూపక నామము ఊరుభంగమని యున్నది. స్థూలముగ హస్తామలకము వలె దుర్యోధనుని పతనమునే సూచించును. ఇంకను, సూక్ష్మముగ నాలోచించిన శ్రీకృష్ణుడు భీముని స్మృతిని రేకెత్తింటకై తన ఊరువులచఱచి, ధర్మభంగ మొనర్చినాడని, కౌరవేయుల కలంకనియూ సాధించవచ్చును—భావింపవచ్చును.

ఇట్టి ధర్మ పరిత్యాగ కార్యము చూచు బలభద్రుడు, చకితుడై కోపవేగమున హలము ద్రిప్పను, అపాండవము చేయ సుద్యుక్తుడయ్యెను.

ఇచ్చట అంకము క్రమముగ ప్రారంభమగును. రూపాకలితాత్ముడగు దేశికునికి నమస్కరించి దుర్యోధనుడు గురువును పాండవులపై కోపగింపవలదని ప్రార్థించి నివారించెను. దుర్యోధనుని ప్రథమ ప్రవేశమున, మనకు కన్పట్టు ధర్మమూర్తి- కసివిడనాడిన అసూయారహితుడు.

దుర్యోధనుడు

గీ॥ భీముడు ప్రతిజ్ఞ చెటో నెఱవేర్చుకొనియెఁ
జనిరి నూర్వురు తమ్ములు స్వర్గమునకు,
ఇట్టులున్నది సాక్షి; యింకమీద
వైరమున వచ్చు ప్రీ లాభంబదేమి?

"ఎటో" యను పదప్రయోగము మహత్తర వ్యాఖ్యానసమ్మతమై వెలుగుచున్నది. సంకర్షణుడు వంచనచే జయము సంపాదించుట పాడిగాదన్నప్పుడు, కురురాజు పద్య స్ఫూర్తితో ధర్మజాదులు కుటిలవర్తనులనుటయే తన జయ పరాక్రమమునకు ధ్వజప్రాయమని చెప్పెను.

దుర్యోధనుడు

జతుగృహ వహ్నినుండి అతి
చాతురిదాఁటెఁ గుబేరుతోడి పో
రితమును రాక్షవాన నెది
రించె; హిడింబునిఁద్రుంచె నట్టి మా
రుతి రణనీతిమాలి, పెడ
త్రోవను నన్ బడఁగొట్టె నంచు నీ
మతితలఁకేని రామ! తన
మానజుడే జితుఁ డేను జేత నే.

రారాజు మానధనుడగుటచే ధర్మచ్యుతి పాండవులదని తనగదాచార్యుడు తెలిసికొనుటయే తనశౌర్యమునకు యశస్సు గూర్చు పారితోషికమని తలంచెను.

IV

కుమారుని భూపతన వార్త విని గాంధారీ ధృతరాష్ట్రులు, దుర్జయ, వధూజన పరివృతులై కడసారి పుత్రునిచూడ వచ్చిరి. రారాజు క్షతగాత్రుడై భూపతనము చెందియుండియు ప్రాకుచు తలిదండ్రులకు నమస్కరించి తన చరమసందేశముగా, తల్లికి, తండ్రికి, తనయు దుర్జయునకు, రాణులకు చెప్పిన మాటలు సువర్ణాక్షరములు. ఉత్తేజమును చాటు క్షాత్రపూరిత వాక్కులు.

తండ్రితో:

వహ్నికైనను తలవంచు వాఁడఁగాను
తలయిడుచునుంటి నీదు పాదములమ్రోల
నెట్టిమానమ్ముతోఁ జనియించినాఁడ
నట్టిమానమ్ముతో దివి కరుగుచుంటి.

తల్లితో:

మాత! నీపాదములకు నమస్కరించి
ప్రార్థనము చేయుచున్నాఁడ నాలకింపు
మేను చేసిన పుణ్యమే మేని యున్న
జన్మ జన్మమునకు నీవె జననివగుము.

చిన్నకుమారు దుర్జయునితో:

'దుర్జయా! నన్ను సేవించినట్లే పాండవులను సేవింపుము. పూజ్యురాలైన మా తల్లియాజ్ఞను పాలించు విధమువలె, కుంతీదేవి యాజ్ఞను పాలింపుము. మీ తల్లిని పూజించు తెఱంగుననే అభిమన్యుని తల్లిని ద్రౌపదిని పూజింపుము. చూడు నాయనా,'

అనిలోఁ గూల్చెను మానదీప్తమతి ను
ద్యత్కీర్తి లక్ష్మీకు మ
జ్జనకున్ భీముఁడు మోసగించి యనుచిం
తన్ తేవిసర్జించు మో
తనయా! నేఁ జనినంత ధర్మసుతు చెం
తన్ చేరి యాపాండునం
దను లట్లీవు నొసంగుమయ్య జల
దానంబేను హర్షించెదన్

వైరము మరణముతో పరిసమాప్తమనియు, అతగ వంశపరంపరాగతము కాకూడదను నమ్మకము కల్గిన శాంతిమూర్తియై సుయోధనుడు వెలిగెను. పాండవుల ధర్మపరిపాలనమున నమ్మకము లేనిచో, తన చిన్నికుమారునికి ఈ సూక్తి బోధితమగు చరమసందేశము నిచ్చియుండడు. పాండవ సోదరులతోగాక, వారిస్త్రీజనమగు కుంతీదేవిపై, ఆహవమున ముద్దుకొడుకుల పోగొట్టికొనిన మాతృమూర్తులగు ద్రౌపది సుభద్రలపై ధృఢ విశ్వాసము, శాంతమూర్తికి ఉన్నట్లు విదితమైనది. ఇదియే వీరరసపోషణము. కాని ఈ వీరము బలభద్రుదన్నట్లు పశ్చాత్తప్త హృదయ జనితమే కావచ్చును. అదియు క్షాత్రధర్మమునకు మెఱుగుపెట్టు గుణసంపదయే.

ఇంతియగాక దుర్యోధనుడు తొలినుండి అహంకారియై రజోగుణ పూరితుడై, ధర్మ మార్గమును నిరోధించెను. తన పతనానంతరము పూర్వ సుగుణసంస్కార వాసనలచే తనలో సత్త్వ గుణము ఉద్భవించి శాంతి ప్రవచనముతో చెప్పతొడంగెను.

పైతెల్పిన వీరరసము ఆనుషంగికముగనే లోనాడులలో ప్రవహించును. ఆర్యమిత్రుల హృదయములను కలవరపెట్టి దీనభావములను స్ఫురింపచేయు కరుణరసము ఈ ఘట్టమున గర్భితమైయున్నది.

ధృతరాష్ట్రాదుల ప్రవేశము నుండి జరిగిన కథాంశములందు సోపానక్రమముగ కరుణ రసము పొంగి పొఱలుచున్నది. తండ్రికి నమస్కరింపయత్నించి ఊరుభంగమొకవంక, భీము డొనర్చిన కేశాకర్షణపీడ మొకవంక దుర్యోధనుని శరీరము గురునమస్కారమునకై వలను పడనీయలేదను ఘట్టము నుండి; దుర్జయుడు తండ్రి యుత్సంగస్థితు డగుటకై యత్నింప, జన్మహక్కు గల ముద్దుల కుమారునికోర్కెలను, ఊరువులు భగ్నస్థితిలో నుండుటచే, అంత్య స్థితిలోనైన గారవింపజాలని దుస్థితి పాలైతినంటకొను కథాంశము వరకు కరుణ దశకు మేరు స్థానమవంటిది. [తొల్లి తారయు పతితుడైయున్న వాలిని కౌగలించుకొనుదమన్న, రామబాణము అడ్డమైనదని విలపించెను.]

ఈరూపక ప్రయోగమున చతురుడగు భరతుడు తాదాత్మ్యము నొంది దుర్యోధనుని పాత్రము నటించు తతి ప్రేక్షకుల మనస్సులు ఆర్ద్రిత నొందుటయే కాదు, వారియందు కరుణారసము పొంగిపొఱలును. కవిరచనకు నటుల వ్యవసాయమునకు సిద్ధి ఇదియే.

V

కాని ఈపాటు కల్గుటకేమి కారణము? ఇందలి నాయకునకు సుగుణములున్నవి. యుద్ధమున చతురతయు గలదు. ఊరువుల బలిమి లేకుండుట చేతనే, తన మామ శకుని, జూదమున పాండవుల సర్వస్వమిప్పించగనే ఉద్రేకమున రౌద్ర ప్రేరితుడై మిట్టిపడి, అబలయగు తమ్మిప్పత్నిని సభకీడ్పించి ఆమెను తన తొడలపై కూర్చుండుమని సైగచేసెను. ఇది మహాపచారమని తెలిసియు రాజ్యమోహమున అకలుష భావమునకు లొంగెను. ఈపాపపు నొప్పయే దేహయుండి పగబట్టిన కాకోదరము వలె వృకోదరుని ఆవేశించి, తన పతనమునకు హేతువయ్యెను.

శాసోకతప్తచేసి, మలినహృదయముతో, ధర్మమును నమ్మినను, ప్రారబ్ధమే బలీయమై ఆపదను గూర్చును. ఇట్టి కర్ణుడును. ద్రౌపదీ దేవిని ఉద్రేకమున, స్నేహితునికి మెప్పుకూర్పుటకై 'బంధకి' యని సభాముఖమున దూఱనాడెను. తన రథచక్రమును సరిదిద్దుటకై, ధర్మముపై భారముంచి, నిరాయుధుడై క్రిందికి దిగెను. కాని పూర్వ ఘోరపాప్కుల కాలమ్మము తలిమి అర్జును బాణరూపమున తన్ను వధించెను. వహ్నిజయగు పాంచాలిని పతివ్రతగా గణింపక దూలనాడువారు, త్రిమూర్తి జపములుజరిపినను తత్పాపము పరిహారముగాక, ఆ తల్లి కోపానలమునకు ఇంధనములగుదురు. కౌరవులే ఇందులకు ప్రబల తార్కాణములు.

VI

పాశ్చాత్య విషాదాంత రచనాపద్ధతి ననుసరింపక ఈ కవి, భారతీయ విశిష్టతను ప్రఖ్యాతి మొనరించి, భరతఖండ సంస్కార ఔన్నత్యమును ధృఢపరచునట్లు ఈ అంక రూపకము నిర్వహించినాడు.

కౌరవవీరుడగు, తన పక్షుడు ఆసన్నమరణుడైయుండ గురుపుత్రుడు సహింపలేక తాను రాత్రికాలమునందే అపాండవము చేతునని ప్రతిజ్ఞ పలికినాడు.

గీ॥ ఒట్టునీమీద, నామీద, యుద్ధమునకు
గడగి కడచన్న వీరలోకంబు మీద
రాత్రి సమరంబునన్ కాలరాత్రి కప్పు
గించెద నిజంబు పాండవ పంచకంబు.

ఈ ప్రతిజ్ఞ విన్న దేవతలు పాండవ పంచకంబనగా ఉపపాండవ పంచకంబని తథాస్తు న్నవైవది. "సర్వు" "సర్వు" అనగా నశించిన నాశురివలె.

ఇంతియే కాక రాజత్వమునకు చావులేదు. రాజు వెడలగనే ఆతనితనూజుడు రాజగుట అవిచ్ఛిన్న ధర్మము. కాన గురుపుత్రుడగు అశ్వత్థామ దుర్జయునికి అభిషేకమొనర్చినాడు. ఇది భారతీయ సంప్రదాయము.

రారాజు కడపటిశాసనము, అంతిమ నిశ్చల ఉదాత్తభావ విష్కరణము. ఈ లోకమున తానుచేయదగినది, తనయిష్టానుసారము మంచిచెడ్డలగు కార్యములు చేసినందున, వానిసహ్యాసహ్య ఫలముల ననుభవించి, యుద్ధమున హతుడై స్వర్గప్రాప్తికి ఎదురుచూచుచు అరిషడ్వర్గమున కాలవాలమైన దేహమును త్యజించి, రాజాధిరాజు వీరోచిత స్వర్గధామము ప్రవేశించినట్లు భాసుడు ఈ 'అంకము'ను శుభాంతమగు కథాఖండముగా పూరించినాడు.

VII

దుర్యోధనుని నాయకత్వముగల ఈ 'అంక' రూపకము కరుణరస ప్రధానమై సంస్కృత వాఙ్మయమున, పాశ్చాత్యులకు మోదము గూర్చు, ధ్రువతారవలె వెలుగుచున్నది. భవభూతియు ఈ కరుణమునకే ఉత్తమ రసముగా ఉగ్గడించి పోషించిన నాటకకర్త.

విమర్శకాగ్రేసరులగు శ్రీ పిచ్చయ్యశాస్త్రి గారి రచన పూర్వరూపకముల వలెనే తిన్నగ, రసయుతముగ, ద్రాక్షాపాకముతో, సులభశైలిలో నడచినది. భాససేవ చేసి ఆంధ్ర భారతికి అనర్ఘభూషణమైన ఈ భారత భాసరూపక షట్కము రచించి శ్రీ శాస్త్రిగారు కృతకృత్యులైన భాగ్యశాలి, నిఖిలాంధ్రులకు వారు వందనీయులు.

— ఇతిశమ్ —

చేనేతకళను నిలబెట్టి ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి బడసిన

వెంకటగిరి

జరీచీరెలు
పన్నకండువాలు
అంచుల చీరెలు
సేనుల చీరెలు

230 నెంబరు సున్నితమైన నూలురకాల్లో ఉతికోర్చి రంగులిచ్చే మనోహరమైన వలువలు హొత్తంగాను-చిల్లరగాను అందించగలము.

మా సంస్థలో నేడు 400 మగ్గములు పనిచేయుచున్నవని తెలుపుటకు గర్వించుచున్నాము.

వెంకటగిరి
హేండ్‌లూమ్ వీవర్సు
కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీ, లిమిటెడ్
వెంకటగిరిటవున్

★★ రాజకవులు ★★

(13 వ పేజీ తరువాత)

రచించి ప్రసిద్ధి గాంచిన రాజకవి ఈయన.

విష్ణుపల్లకీ సేవా ప్రబంధము, (2) గంగా పార్వతీ సంవాదము (3) కిరాత విలాసము (4) త్యాగరాజ వినోదచిత్రప్రబంధ నాటకము (5) ద్రౌపదీ కల్యాణము (6) పంచరత్న ప్రబంధము (7) పార్వతీ పరిణయము (8) రతీ కల్యాణనాటకము (9) రుక్మిణీ సత్యభామా సంవాదము (10) వల్లీ కల్యాణము (11) శంకర పల్లకీ సేవా ప్రబంధము (12) పతీ దాన సూనము (13) పతీపతీదాన విలాసము (14) సీతా కల్యాణము (15) రామ పట్టాభిషేకము (16) జలక్రీడలు (17) కంసవధ (18) సరస్వతీ విలాసము (19) శచీపురంధరము (20) శాంతా కల్యాణము మొదలగునవి రచించెను.

ఈయన రచించిన వన్నియు నాటకములే. కొన్నిటికి నాటకములని మరికొన్నిటికి ప్రబంధములని పేరు పెట్టెను.

ప్రబంధములలో సంస్కృత పదజాలము సంగీతశాస్త్ర పాండితీ ప్రకర్ష చూపుచూ వర్ణనలు చేసెను. ఇవి అన్నియు శంజీత గానము కొరకు చేసిన రచనలు. వీటిలో త్యాగరాజ వినోదచిత్ర ప్రబంధ నాటకము శ్రేష్ఠము. పాత్రోచితముగా సంస్కృతాంధ్ర మహారాష్ట్ర భాషలను వాడెను.

యక్షగానములు సాధారణ జనులనుద్దేశించి రచించినవి. కనుక వీనిలో సమాజ వర్ణనములు పాత్రోచిత భావ జాతీయములు గాంచగలము. ముఖ్యముగా జీవద్భాషకు యీ నాటకములకు పెట్టినది పేరు. ఇవి అన్నియు శృంగార రసభరితములే.

తుళు మహారాజు

ఈయన సంగీత సాహిత్యములలో ప్రతిభావంతుడు. ఉభయ భాషాకవి. ఈయన శివకామసుందర పరిణయమను నాటకము యీ మహారాజు పాండితీకిని గానకళా అభిజ్ఞతకును ప్రబల ప్రమాణము.

ఎంకోజీ

ఈయన రామాయణ సుందరకాండను ద్విపద కావ్యముగను, విఘ్నేశ్వర కల్యాణమను నాటకమును రచించెను.

శివాజీ

ఈయన అన్నపూర్ణా పరిణయము అను నాటకమును రచించెను.

మధుర నాయకులు

తంజావూరు నాయకుల కాలమున యక్షగానములు అభివృద్ధి చెందినట్లు యీ మధుర నాయకుల కాలమున వచన రచనలు వృద్ధి గాంచెను. ఇవి అన్నియు మృదు మధురములైన గ్రాంథిక రచనలు. ఆశ్వాసాద్యంతముల ప్రబంధములవలె పద్యములుండుట యీ గద్య రచనల ప్రత్యేకత.

విజయరంగ చొక్కనాథుడు

ఈయన శ్రీరంగమహాత్మ్యమును రచించెను.

కళువెవారు

మధుర నాయకుల అనంతరము, మైసూరులోని సామంతరాజులగు కళువ వంశీయులు వచన రచనను పెంపొందింపచేసిరి.

వీరిలో వీరరాజు (1704-31) మైసూరును పాలించిన ప్రసిద్ధ రాజకవి. ఈయన భారతము వచన కావ్యముగా రచించెను.

వీరరాజు కుమారుడగు నంజరాజు సంస్కృతాంధ్ర కర్ణాట భాషాకవితా విశారదుడు.

హాలాస్య మహాత్మ్యమును, కాశీ మహిమార్థ భూషణము అను గద్య కావ్యములను రచించెను.

రఘునాథ్ తోండమాన్

పుదుక్కోట రాజధానిగా ఏలిన రాజులలో యీ రాజకవి అనేక కవులను పోషించుటయే గాక పార్వతీ పరిణయమను ప్రబంధమును రచించెను.

సుపాకుల అనంతభూపాలుడు

చంద్రగిరి కృష్ణరాజు పుత్రుడైన యీయన సుప్రసిద్ధ గద్య కావ్యకర్త. విష్ణు పురాణము, భగవద్గీతలు, రామాయణ సుందర కాండము, భారత సభా భీష్మ పర్వములు రచించెను. వీరరాజునకు సమకాలికుడు యీయన.

చెంగల్వరాయుడు

విజయనగర వంశీయుడగు యీ రాజకవి పారిజాతము, గొల్లకథ, ఎఱుకలకథ, రాధకథ, సత్యభామకథ రచయిత.

పూసపాటివారు

వీరు మాధవవర్మ సంతతివారు. వీరిలో ప్రథమరాజకవిగా ప్రసిద్ధుడు పూసపాటి రాచిరాజు, నవభారత రచయిత.

తరువాత తిమ్మభూపాలుడు వచ్చును (1620-1700). ఇతనికి మాధవవర్మ అను నామాంతరము గలదు. ఈయన శ్రీకృష్ణ విజయమను ప్రబంధ రాజమును, కదళీపాకముగా రచించెను. 17వ శతాబ్దము వాడగు శ్రీ వేంకటపతి భూపాలుడు ఉషాభ్యుదయమును రచించెను. విజయరామరాజు విష్ణుభక్తి సుధాకరమును రచించెను.

ఈ వంశము వారందరు విద్యాధికులు, కవులు, కవితాపోషకులు. ఆంధ్ర భోజుడని ఖ్యాతిగాంచిన ఆనందగజపతి విద్వత్ గోష్ఠులు అందరు ఎరిగినవె. ఆయన ఆదరించనికళ, పోషించని విద్య లేదు. ఆయన బహుభాషా కోవిదుడేగాక కవితంశుడు. నవ్యాంధ్ర సాహిత్య యుగమునకు ఆనందగజపతి ఆదిపురుషుడు. కాలప్రవాహములో కొందరు రాజకవులు తమ గ్రంథ విలుప్తముద్వారా పోయివుండవచ్చును.

నేను పేర్కొనిన వారుగాక యింక కొందరు మిగిలియుండవచ్చును.

ఎందరో మహానుభావులు అందరకు వందనములు.

ఎంతగతి పట్టిందండి

(10 B పేజీ తరువాత)

వుమ్మడి కమతాలలో సేపలక్ష్య క్రిందికి మారి పోయి రూపసామాలు కూడ నశించగలవు. ఈ మార్పులన్నిటితో అనుసమానుట నిండు పున్నమనాటి వెన్నెలవము. ఉమ్మడి సేద్యాలలో పంట పంపకము ఎకరాల దామాషాను ఆధారపడి చాల కాలము నడువదు. భూమిలేని వారికి కూడ భాగవిర్ణయముండునన్న ప్రధానిమాటలు మరువనిచో సమత్వయుతమైన సమష్టి వ్యవసాయమే మనకు శరణ్యమగును.

పై మార్పులు పూర్తియగులోపల అంతర్యుద్ధాలు తప్పవని వృద్ధనాయకులు బెదరించవచ్చు. రక్తపాతాలు జరిగి తీరునని కుర్రకారు చిందులు త్రొక్కవచ్చు. కదలిపోతున్న జగన్నాథుని రథము అంతటితో ఆగిపోదు. అటువంటి ప్రతిష్ఠ సోషలిజాన్ని అంగీకరించామని, ఎగరలేపోయినివాన్ని అడ్డము చేసుకున్నామని కాంగ్రెసు జరిగిల్లు తిలలూపలేరాయని నెహ్రూ ఎత్తిపొడవవచ్చు.

చేసుకొన్న పెద్దమనుష్యులు ఎవరు ఎన్నుకుంటే ఎత్తిపారని ప్రజలు సులభంగా సమాధానము చెప్పవచ్చు. వాగ్వాదాలే కుకి నిర్ణయాలను శిల్పగలిగినచో కాంగ్రెసువారికే కదపటిమాట కావచ్చు. సోషలిస్టు రథము పాటున పడవచ్చు. గమ్యస్థానాన్ని చేరుకొనవచ్చు.

ఇంతకూ నెహ్రూ ప్రధాని పదవుల్ని తరుగుకు, సోషలిస్టు కాంగ్రెసుయొక్క ప్రణాళికల పరుగుకు ముడిపెట్టబనిలేదని కొందరు తూరట చెందవచ్చు. ఆంటీకగల కాంధవ్యము అవిసాభావమేనని మరికొందరు తలంచవచ్చు. ఏది ఎట్లున్నను ఆకుకు అందని పోకకు చెందని గామందా ఆహింపకు ఇక యీ దేశములో తావులేదు. స్వరాజ్యాన్ని సంపాదించుకొన్నంతవరకు పనికివచ్చిన ఆదర్శాలు, పద్ధతులు ప్రణాళికలు ఇకపైన పనికిరావు. గాంధేయులు దంపుడుబియ్యాన్ని తింటూ, గ్రామ సంపత్తిదానాలను స్వీకరించుతూ, ముతక బట్టలను ధరిస్తూ, పాద యాత్రలను సాగించుకుంటూ, భిక్షాపాత్రలను పవనాలపరుచుకుంటూ అధికారరథచక్రాలకు అడ్డురానంతకాలం వారి జోలికి ఎవరుపోరు. ఒకవంక రాల్‌ఫూట్ పదాధికైన ఇనుపకాడలకు గుండ్రంగా గుచ్చిన పూలగుచ్ఛాలను ఇంకనూ విదేశరాయబారులు వినయపూర్వకంగా సమర్పిస్తూనే వుంటారు. మరొకవంక నెహ్రూయిజము అన్ని యిజాలను దాటుకొని గమ్యస్థానాన్ని సమీపిస్తూనే వుంటుంది. కానివారు ఎందరో ఎన్నివిధాలగానో అనుకుంటారు. కాని బాగ పూరనందు అందరు అగ్రనాయకుల అడ్డంకులతో ఆరంభమైన సోషలిస్టు సార్థవాహానికి అడ్డు ఆపు అంటూ వుండవు.

రాజా మెడికల్ స్టోర్సు

ఇంగ్లీషు ★ వైద్య
అయుర్వేద ★ పరికరము
మందులున్నూ ★ లున్నూ

చరసముగా విక్రయించబడును.

(ట్రంకురోడ్డు } గుంటూరు శివరాజశేఖర్
నెల్లూరు } మేనేజింగు పార్టనరు.

ఆఫ్‌టోన్ బ్లాకులు,
లైన్ బ్లాకులు, త్రివర్ణబ్లాకులు
రబ్బరు స్టాంపులు

✳

మున్నగునవన్నీ
తృప్తికరంగా చేసియిస్తాము

న్యూటన్ & కంపెనీ
(High Class Block Makers)
80, వాలాజారోడ్డు — మౌంటురోడ్డు,
మద్రాసు-2.

ఇండియన్ సిరామిక్స్ లిమిటెడ్

ఫ్యాక్టరీ :
నెల్లూరు
ఫోన్ : : 18

హెడ్డాఫీసు :
9, తంబుచెట్టి స్ట్రీటు,
మెడ్రాస్-1.
ఫోన్ : : 3195.

1. శాస్త్రీయమైన ద్రావకపు జాడీలు
2. అన్ని రకముల స్టానువేరు పైపులు - ఫిట్టింగులు
3. అతి పరిశుద్ధమైన శానిటరీ ఫిట్టింగులు
4. మేలురకములైన పింగాణి ఊరగాయజాడీలు
5. వాణ్యానికి - నాజూకుకు పేరుగన్న పలువిధములగు పింగాణి సామానులు - ఆటవస్తువులు
6. యొక్కువ ఉష్ణోగ్రతకు పనికివచ్చు అన్ని రకములగు ఫైర్‌బ్రిక్సు.

✳

మున్నగునవన్నీ చేయుటలో మాయొక్క ప్రత్యేకతను గమనించండి

★★★★★★

మరియు : అందరికి అందుబాటుగా మందు ధరలతో అందించుచు ఆంధ్ర పరివారలు - ఆంధ్ర నిపుణులు - ఆంధ్ర పెట్టుబడితో నడుపబడుచు - అభివృద్ధిలో అభిమానాన్ని చూరగొన్న ఆంధ్ర సంస్థయని జ్ఞాపకముంచుకోండి—

తిక్కన...

(10 C పేజీ తరువాయి)

అని చెప్పడమే నా అభిప్రాయంకాని సంస్కృత భారతం మహాత్మ్యాన్ని కాదనడం ఎంత మాత్రం కాదు.

తిక్కన రచనారీతి

నన్నయ ఎంతటి కథకుడో తిక్కన అంత నాటకకర్త. అతని రచన ఎంత శ్రవ్యమో అంత దృశ్యము. ఎంత కావ్యమో అంత దర్శనీయం కూడా. తిక్కనలో సంభాషణా చాతుర్యం ఎక్కువ. కృత్యాదిని తిక్కన హరిహరనాథునితో మాట్లాడించినాడు. తానతనితో మాట్లాడినాడు. తిక్కన సృష్టించిన పాత్రలు మనకండ్లముందు ఆకారం ధరించి స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి. వాటి సంభాషణలవల్ల ఆ పాత్రల మనస్తత్వం బోధపడుతుంది. పాత్రల చిత్తవృత్తిని చెప్పడంలో అతనికి అతడేసాటి. పాత్రల అంతఃప్రవృత్తులను శీలస్వభావాదులను వ్యక్తీకరించడంలో అతడు చూపే నేర్పు అనన్యము. అతని రచన ఏవో కొన్ని సంఘటనల సమాహారం కాదు. సజీవపాత్రలను కొండనుండి తొలిచి ముందుంచినట్లు స్ఫురిస్తాయి.

తిక్కన ధర్మరాజు రాయబారం దగ్గరనుంచి మొదలుపెడితే యుద్ధం అయిపోయేదాక తన మార్గంలో వచ్చిన ఎగుడుదిగుడులకు చలించని ధీరోదాత్తుడు, నీతికోవిదుడు, మెత్తని పులి, పటిష్ఠచిత్తుడు. ప్రజలమన్ననకోసం, ప్రజల సానుభూతికోసం ఎట్టికష్టాలైనా అనుభవించినవాడు. ధర్మం తెలిసినవాడు. ఎప్పుడూ మారనివాడు. చలించనివాడు. నిర్వ్యాజదీక్షకు. మహోద్రేకంతో ముందుకుదూకుతున్న సోదరులకు హైడ్రాలిక్ బ్రేక్సు వేస్తూ జాగ్రత్తగా నడుపుకువచ్చినాడు. ధర్మరాజు ఆజ్ఞను ఎవ్వరూ జవదాటరు. కొడుకులంతా చనిపోయి, నిస్సహాయులైన గాంధారీ ధృతరాష్ట్రులను తన స్వంతతల్లిదండ్రులవలె చూచుకున్నాడు. తనను గౌరవించనమాటంటె వారిని గౌరవించడాన్ని ఎక్కువ హర్షించేవాడు. వారికి ఎట్టి లోటూరానీయలేదు. ధృతరాష్ట్రుడు అరణ్యానికి వెళతానంటాడు. "తల్లి, తండ్రి, గురువు, దైవం అన్నీ నీవే, నీవు అరణ్యానికిపోతే నేను రాజ్యం ఏలుతూ సకలభోగాలు అనుభవిస్తూ ఇక్కడ వుండగలనా! నేనూ నీవెంటవస్తాను" అంటాడు. అతని పితృసేవాభావం అనన్యమైనది. ఇక అతని ఆకారం చూదాం.

ధర్మరాజు:

'జంబూనదీప్రాయుచందంబు వర్ణంబు కలిగిన వలుచని గనపమేను, ఉవిదక్షత్వ సమున్నత ఘోణంబు నిడుదలైన విశాలనేత్రములును, కంఠరవంబు లేఖయునొప్పు చూడ్కికి వింతయు బ్రేగైన యతడు ధర్మతనయుడు.'

పచ్చని బంగారు రంగులో శరీరం, పొడవైన ముక్కు, విశాలమైన కండ్లు, సింహంలా అనిపిస్తాడు ధర్మరాజు. గొప్ప శాంతి, విరాగి. తమ్ములు, భార్య చనిపోయినా వెనుతిరిగి చూడకుండా పరలోకంవైపు నడచిపోతున్నట్టు మనకళ్లముందు సాక్షాత్కరిస్తాడు.

కొడుకునుమించిన తల్లి కుంతి:- తనకు తన కుమారులకు అనేక కష్టాలకు కారణమైన తన బావ ధృతరాష్ట్రున్ని అతనిభార్య గాంధారిని యుద్ధానంతరము తనయింట ఉంచుకుని వారిని కాపాడిన గృహిణి. వారు తపస్సుకై అరణ్యానికిపోవడానికి ఉద్యుక్తులైతే ఆ కళ్లులేని వార్ధకులకు సహాయంగావుండడానికి తానూ వెళుతుంది. విజయలక్ష్మితో సకలభోగాలతో తులతూగుతున్న కుమారులను కోడండ్లను చూచుకుంటూ సుఖంగావుండడానికి సమ్మతించదు. ఆ కండ్లులేని ముసలివాండ్లవెంట అరణ్యానికివెళ్లి తపస్సుచేసుకుంటుంది. ఆత్మశాంతికై ఉపవాసం చేస్తుంది. అప్పుడు అరణ్యంలో దావాగ్ని చుట్టుముట్టుతుంది.

ఆ మహానలంలోపడి ఆ ఉపవాసజీవులు మువ్వురూ చనిపోతారు. పోవద్దని తన అయిదుగురు కొడుకులు ఎంత బ్రతిమాలినా వినకుండా అంధులతో అరణ్యానికి వచ్చింది, అంధులకోసం ప్రాణం బలిపెట్టింది. ఆమె త్యాగశీలత, దీక్ష, సహనం, వజ్రసంకల్పం మరువరానివి.

అర్జునుడు:- తిక్కన అర్జునుణ్ణి చూస్తుంటే మన శ్రద్ధాని జ్ఞప్తికి వస్తాడు. కాల పరిభావాన్ని చక్కగా సత్తరిగినవాడు. ప్రతిభాశాలి. మహావీరుడు. అతనిలో వీరరసం ఎంతగా పొంగి పొరలుతుంటుందో అంతగా శాంతరసంకూడా పొంగి పొరలుతుంటుంది. శత్రువునైనా కష్టపెట్టడానికి సంకోచిస్తాడు. శత్రుక్షయం జరుగుతున్నా సంతోషించలేడు. పరిగడా నిర్వేదపడతాడు. ఎదుటివాడి క్షేమంకోసం తాను ఓడిపోవడానికి, అస్త్రసన్యాసం చేయడానికి, సమస్తం కోల్పోవడానికి సిద్ధపడతాడు. అట్టివాడయ్యును రణరంగంలో యుద్ధానికే పూనుకుంటే కురుక్షేత్ర సంగ్రామానికి ఏకైక నాయకుడైనాడు.

ఆయత బాహులును పెడదలైన
సమున్నత వక్షముల సరో
జాయత లోచనంబులు
ప్రసన్న ముఖంబు, ఉదాత్తరేఖయును,
కాయజు కేళి సేయువన,
కోశమ మీరుసనంగ విభ్రమ
శ్రీయును పెంపుసంగలవాడు అర్జునుడు.

అతడెంత సూర్యుడో అంత మేఘుడు. ఎంత వీరుడో అంత శాంతుడు.

ఇక భీముడు

విటభ్రూకుటి ఘోర ఫాలతలిత
స్వేదోద్భటుండుగా చల
ద్విక్పృత్తోష్ఠద్వయుడుగా ప్రముగ్ధన దశనావిర్భావ
సంభావితాంగ కుడుగా
చిత్తవిద్రావ్య లోచనాల
సమగ్ర క్రోధ జేగుండునై
ఒక విధ్వంసకరుడయ్యెదన్నిలిచె కుంభద్మాకృతి
విస్ఫూర్తిలోనా.

భీముడు మనకళ్లముందు నిలిచినాడు. ధీరోద్ధతుడు, దాపరికము లేనివాడు, కుట్రలు తెలియనివాడు, నిర్మలమనస్కుడు, ఎవడు చెప్పినా వినడు. ఒక ధర్మరాజుఆజ్ఞను మాత్రమే ధిక్కరించుటకు వెనకాడుతాడు. అతడు ఎలా వుంటాడంటే

'విహరింప మానవాకృతి సహితంబుగ మహికి నర్థి జనుదెంచిన పద్మహితుడో, హిమకరుడో, శచీప్రహ మేధయో'—అన్నట్లుంటాడు. అతని అలఘుభుజవిపుల వక్షస్థల రేఖాకాంతి అందరినీ పరవశత్వం పొందిస్తుంది.

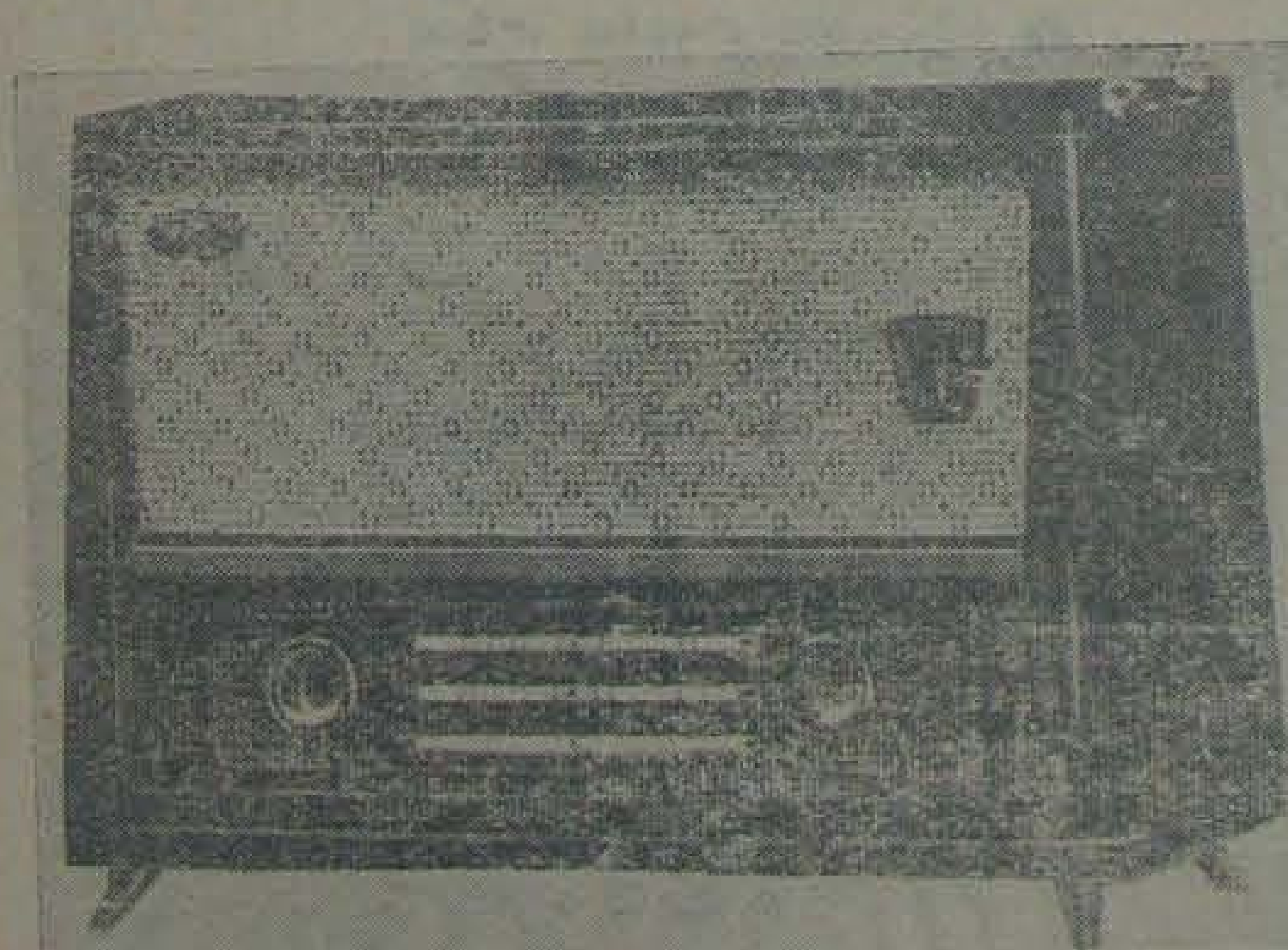
ద్రౌపది:

'లోహిణీయొండె నొండెను నరుంధతిగాక మనుష్యజాతియె యీ హరిణాక్షి?' అన్నట్లుంటుంది.

పదతలంబు కెంపు పరగినతలము
కుంకుమలిప్తమైన చందముపహించు
అంగంబు మను కాంతి యదరిన గోదలు
శేదులు వాణివయు విధమునొంద
కనుగవ మెఱుంగుల గదిరిన ముందర
పుష్పోపహారంబు పోలుపుదాల్ప
జేవలికపృపర్యాన మీదు నీల దుకూలంబు
మేల్కట్టు కొమరుపడయ
ద్రౌపది నొప్పినకతన

ఇంటకొత్త యొప్పెసగిందంటాడు తిక్కన.

నీలోత్పలచ్ఛాయబోలు మైచాయయు
నవపద్మదళముల జవదు మెఱుగు కనుదోయి
మధ్యాత్యమానను ప్రకాశించు ప్రాయంబు
నత్యభిరామమూర్తి
అలవడ నైరొప్ప సుకులితసంపద
చందంబు దోపించు దాని గౌరవంబును
గలుగు నిత్యనితి పొందాలి.

జీ. ఇ. సి. రేడియో
6 వాల్వులు, దర : రు. 395 లు
ఆథరైజుడు డీలర్లు:
కృష్ణా & కో.,
ట్రంకురోడ్డు : : నెల్లూరు

వసంత లక్ష్మి

శ్రీ సురభి నరసింహము

★

వెలసెను వాసంతలక్ష్మి
విలసిల నుద్యానతరులు
చివురులతో, పూవులతో
తావులు వెలువెదజల్లగ || వె||

కొమ్మ కొమ్మ చివురుమేసి
కోయిల గానమ్ము సేయ,
పూవు పూవు మధువుత్రాగి
తుమ్మెద రాగమ్ము తీయ || వె||

జగమునందు సొగసునింప
రాగమ్ములు మనసులనింప,
చేమ, పులుపు, తీపు, పగరు,
మనలకోరి చవులుగూర్ప || వె||

కొల్ల కొల్ల భావలతలు
పల్లవింప హృదయవనిని
మల్లె, జాజి, పూలువిరిసి
మరులుగొల్పి జగమునందు || వె||

చిందులాడు కలకలలు
పసిమి చివురు మిలమిలలు
మలయానిలు వీవెనలను
మధురిమలుగ మురిసియాడ || వె||

జగము చిత్రశాలకాగ
జనులు పాత్రధరులుకాగ
నవవత్సర నాటకమున
నాట్యమాడు నర్తకిగా || వె||

రంగురంగు ముగ్గులతో
రంగారిన ముంగిళ్లను,
రాగరంజితాత్మయగుచు
సింగారపు వరుసలతో || వె||

ఆటుపాటువులందు మిగుల
చేమనొంద పాటలతో,
పురములందు, తరువులందు
పాలుపొంగెడి తీరులతో || వె||

వత్సరాది దినమునుండి
ఉత్సవములు వరలుచుండ
సంతసముల సమకూర్చగ
సౌందర్యపు లతికవోలె || వె||

కృష్ణుడు:

ప్రాణంబుతోకూడ రక్కసి చన్నుల
పాలుద్రావిన ప్రౌఢ బాలుడితడె
త్రైల్మడి చాటువు వితెరి లోకముల మె
చ్చించిన యా జగజెట్టి యితడె
మర్త్యభర్తుల కంసు దునిమి యాతని తండ్రి
పట్టంబుగట్టిన ప్రభువితండె
సత్యభామకు పారిజాతంబు పైగల
కోర్కెతీర్చిన రసికుండితండె
వెన్నలను గోపికా చిత్తవృత్తములను
దొరసి ప్రుచ్చిలకేర్చిన హరి ఇతండె
భక్తతతి లోభాగముల తన సుధగ చరణ
సరసిజామోదమునసార్చు చతురుడితడె.

ధృతరాష్ట్రుడు సంజయుణ్ణి కౌరవసేనకు పాండవసేనకు గల తేడా అడిగితే అతడు చెబుతాడు.

ఆసేనకు నీసేనకు
వాసియడిగెదేవు సన్ను పసు దేవసూనుం
డాసేనగలడు తిత్సయు
నీ సేనం బ్రాపుమాన్ నశేష్యో నాకున్.

—కొరవ 17 వ పేజీలో

తిక్కన...

(16.వ పేజీ తరువాయి)

వాసుదేవుఁ జెట్టివాడని యుడిగకెవ్వని చెప్పెద-
జగముల నన్నిటిం దన వ
శంబుగఁ జేసినవిభు భంగముగ
బగయ లలాటలోచనుడు
వాశంగ పేర్చినయట్టి ధాను, కొ
క్కు గడియలోన గర్వమడ
గం బరిమార్చు మహేంద్ర కల్పకం
బు కిరములీల దెచ్చె వారి
భూరి పరాక్రమ మహసిద్ధమే.
అధిక దుష్కరంబులైన కార్యంబులు
క్రీడవోలె జేయ జేసవుండు
వినుమంతేండు పార్థుడెవని యేకార్థుడై
యుండుఁ బూర్వభవ సఖుండు గాన.

పాండవులకు బలము సర్వంబు హరియు
ప్రార్థివముఖ్యా-
సకల సమస్తజగములు
ఒకడ జనార్దనుడు నిలిచి యొకటలరైనగ
సకలమున సారము
అతండొకడని సారంబరాల నత్యుత్కృష్టమగుగ
ఎక్కడ దండమను సత్యం
బెక్కడ ధర్మంబు వరకు నెక్కడ గలుగుగ
చక్కటి నిలుచుం గృష్ణుడుం
దక్కడ నతడున్న కడనయగు జయమధిపా

తిక్కన రచనలోని నాటకశిల్పం

తిక్కన పాత్రచిత్రణం దృష్ట్యా మనం ఒక్కొక్క పాత్రకు వేషం ధరింపించి నటింప చేయవచ్చును. నాటకీయతకు పాత్రచిత్రణతో పాటు సంభాషణా నైపుణి ముఖ్యం. నాటకంలో సంభాషణలే ప్రాణం. కవులు సాధారణంగా పురాణాలు రచించినప్పుడు 3rd person లో చెబుతారు. తిక్కన అలా కాదు. సంభాషణలతోనే కథను నిర్వహిస్తాడు. కనుకనే ఆయన రచనలో నాటక శిల్పం మెండుగా వుందని చెప్పడానికి అవకాశం అధికంగా వుంది.

కావ్యారంభంలోనే హరిహరనాథుడు తాను మాట్లాడుకోవడం విన్నాం. విరాట పర్వం హృదయాహ్లాదం కావడానికి సంభాషణా చాతురి ముఖ్య కారణంగా భావిస్తాను. విరాటపర్వం ఎంత పఠనీయంగా కనపడుతుందో అంత నాటకంకూడా. పాత్రపోషణం, సంభాషణా చాతురి ఇందులో ముఖ్యమైనవి. నాటకాల్లో పాత్రలు అభినయించవలసిన భావాలను నాటకకర్తలు జనాంతికంలో అని, ఆకర్ణించి అని, లజ్జను అభినయించి అని, ఉద్దేశ్యంలో అని బ్రాకెట్లలో రాస్తుంటారు.

"వారలను కలయంగనుంగొని, వారల వినుచుండ తత్పరిజనంబుతోడ అని"

"గాంధారి వినుచుండ పలుకును"

"గద్దద కంఠుండయి వారలతోడ నమను"

"ధర్మతనయు వదనంబు వీక్షించి పాంచాలిం జూచి పలికిన కుంతి పలుకులకు ధర్మనుతుండును భీముండును సిగ్గుపడ"

"అని సంజయు దిక్కు మొగంబై వారు విన నిట్టులనియె."

"అని చెప్పి చుట్టున్నవారలతో నిట్టులనియె" వంటివి.

ప్రశస్తమైన వ్యంగ్య చమత్కృతి

ముఖ్యంగా తిక్కన ప్రవేశపెట్టిన Dramatic Irony- వ్యంగ్యార్థ స్ఫురణ- ప్రశస్తమైనది. అసలు వ్యంగ్య చమత్కృతి అంటే ఏమిటో స్థూలంగా చెప్పాలంటే ఒకే వస్తువు యొక్క రెండు భిన్నరూపాలు పద్యంగానూ, తరువాతగాని స్ఫురించడం అంటేనే Irony. రంగస్థలంమీద జరిగే ఘటనకు రెండర్థాలు స్ఫురించడం, ఒకటి నాటక పాత్రలకు, రెండవది పఠితులకు. ఈ వైవిధ్యం ఎప్పుడు ఏర్పడుతుందంటే రెండో అర్థం పాత్రలు తమకు తెలియనట్లు నటించినప్పుడు. అదే సమయాన ప్రేక్షకులకు ఆ విశిష్టం తెలిసిపోవాలి. ఈ వ్యంగ్యం వాక్యగతంగా వుండవచ్చు, అభినయగతంగా ఉండవచ్చు. రెండూ కలసీ వుండవచ్చు. దీనికి ఉదాహరణగా షేక్స్పియర్ నాటకం Henry V లోని రెండవ అంకంలో రాజుకు వ్యతిరేకంగా కుట్రచేసిన వారు తమ కుట్ర లోకంలో ఎవ్వరికీ తెలియలేదన్నట్లు ప్రవర్తిస్తారు. కాని పఠితులకు అది ఇదివరకే తెలిసిపోతుంది. ఆ స్థితిలో కుట్రదారుల సంభాషణ, అభినయం చిత్రంగా వుంటుంది. వాళ్ళకు ఏగతి పట్టనుందోకూడా మనకు ముందే తెలిసిపోతుంది. జూలియస్ సీజర్ లోను Richard II లోను ఇట్టి వ్యంగ్యానికి ఎన్నో ఉదాహరణలు దొరుకుతాయి. ఒకానొక పాత్రయొక్క నిజమైన స్థితి మనకు తెలియదనుకొనే ఆపాత్ర పొరపాటు అభిప్రాయంవల్ల కలిగిన ఆ కని దృక్పథానికీ మన దృక్పథానికీ మధ్యగల వైవిధ్యం తెలియజేయడానికి Dialogue చాలా బాగా ఉపకరిస్తుంది. ఇలాంటి వ్యంగ్యం గ్రీకు నాటకాలలోను, షేక్స్పియరు నాటకాలలోనూ కొల్లగా వుంటుంది. As You Like It లోని నాయిక యువకుడి వేషంలో వుంటుంది. ఆవిడ స్త్రీ అని మనకు మొదటే నాటకకర్త తెలిసేటట్టు చేశాడు. కాని నాటకంలోని కొన్ని పాత్రలకు ఆ రహస్యం తెలియదు. అలాటిస్థితిలో ఆయువక వేషధారిణి ఆ పాత్రలతో సంభాషిస్తున్నప్పుడు మనలో కలిగే హాస్యం మధురంగా వుంటుంది. ఈ వ్యంగ్యం పెద్ద పెద్ద సంభాషణ లక్కరలేకుండా ఒక్క చిన్న మాటలో ఒక్క హావభావంలో గలగవచ్చుకూడా. తిక్కనలో ఈ వ్యంగ్యం ఎలా ప్రతిఫలించిందీ చూతాం.

విరాటపర్వంలో ధర్మరాజు సన్యాసి వేషంలో విరటునివద్దకు వస్తాడు. దూరంనుంచి విరాటరాజు అతన్ని చూస్తాడు. ఆశ్చర్యపడుతారు. జాము లెల్ల ఏలగజాలు తేజంగల ఈతడు సన్యాసి ఎందుకయినాడో అని వితర్కించుకుంటారు. కవి మనకు మొదటే చెప్పి ఉన్నాడు అతడు ధర్మరాజని. కాని విరటునికి తెలియదు.

ఇతడు రాజగు రాజమాత్రుండె
గాదు మూర్ధాభిషిక్త వర్గంబు తనదు
చరణ యుగ్మంబు కొలిపింపజాలు సార్వ
భౌముడనిశికి తగియెడు భంగివాడు.

అనుకుంటాడు విరటుడు.

నీవు ఎవ్వరు అని అడుగుతాడు విరటుడు.

అప్పుడు ధర్మరాజు తన సంగతి ఉన్నదున్నట్టు చెబుతాడు. కాని విరటునకు తాను ధర్మజుడని తెలియనీయడు.

ద్యూతక్రీడకు కొండొక
జేతుం గపటమున నోర్వని జనులుని నా
చేతి ధన మెల్లనోని పరి
భూతి యొనర్చిన విరక్తిపుట్టి వదలితిని.

అర్జుననిగూర్చి విరటుడు తన పక్కవాళ్లతో అంటాడు.

వనితా వేషము కట్టియున్నయదిగ, చె
ట్యాంగాడు వేషంబు కాదు.
ఎవ్వడేనొక జాత్యుజ్వలుండు శ్రీనార్ద మ
ట్లోకరం డాల్చి రూపు కావలయు.

ఇది నిజమైన రూపం కాదు, ఎవడో నాటకమాడడానికి వేసుకొన్న వేషంలావుంది అంటాడు. ఇతడు అర్జునుడని విరటునికి ఎక్కడ తెలిసిపోయిందో అని మనం భయపడుతాం.

ఇతడెవరో వేషం వేసుకుని వచ్చినట్టున్నాడేఅని విరటుడనుకుంటే అది బలపడేటట్టు "నగరులోదు నిపుణ నైపథ్య విధులకు నేర్తు
చతురతా విహీనములైన పాత్రములనైన
క్రమముసేయంగలు
నట్టువోజనై మెలగుదు" అంటాడు.

నాటకాలు ఆడించడం, నవ్వు అని అర్థం. ఈమాటల చివరకు మనకు మరీభయం వేస్తుంది, ఎక్కడ బయటపడతాడో అని. సరిగా అదే సమయానికి విరటుడు "నివర్ణమైన హృదయంబున గారవమొంద నైపుణంబున నచితంబుపై" అనిఅనడు. అంటే వీడునిజంగా పేడి ఏనా, దొంగాఅని ఎగాదిగా పరీక్షించిచూడడు. పొచ్చెములేదు. పరవాలేదనుకొని తరీయపేద నైగొనుటకు నిశ్చయిస్తాడు. అమ్మయ్య గండంగడచింది అనుకుంటాంమనం.

భీముడు తననుగురించిచెప్పతూ "దేవా వలలజాతివాడ" అంటాడు. వాయుతనూజుడు కదూ. మనకు తెలుస్తుంది. విరటుడు కనిపెడతాడేమో అనుకుంటాం. అతనుమానానికి తగ్గట్టు "ఎట్లుకూడ్రముగా నిమదలంపగవచ్చు? ధరణీధరణ క్షమమూర్తి నీవు" అంటాడు విరటుడు. భీముడు తనను గూర్చి చెప్పుకున్న మాటలు అబద్ధమనుకున్నాడాయేం విరటుడు? అనిపిస్తుంది మనకు. అతనిఅనుమానంపోయేట్టు భీముడు మోరకుచందమున మోమడ్డము కదలుస్తాడు. గజప్రవేశంఇస్తానంటే మూర్ఖుడిలా వద్దని మోము అడ్డంగా తిప్పడమేకాక

"నాకది యొల్లనేల వరనాథులకుం బ్రియమొందునట్లుగా శాకము సేయనేర్తు" అంటాడు. దానితో మనభయంపోతుంది. ఇలా కొల్లలుగా తిక్కనలో చూడవచ్చు.

వ్యంగ్యానికి ఉద్యోగపర్వంలో కొల్లలుగా ఉదాహరణలున్నాయి.

సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునిపక్షాన పాండవుల వద్దకు రాయబారం వెళ్ళుతాడు.

భీముడంటే బహుభయం ధృతరాష్ట్రుడికి. అతడంటే బహుకోపంకూడా. సంజయుడికి బోలెడు మాటలు చెబుతాడు కాని మీభాగం మీకు ఇస్తాం, ఇంక తగాదాలెందుకు అని మటుకు చెప్పడు.

సంజయుడు చాలా తెలివైనవాడు. ధృతరాష్ట్రుడు చెప్పినమాటలనే జాగ్రత్తగా అక్కడ అందిస్తాడు. భాగంమాట ఎత్తడు. పైగా ఏమంటాడంటే- మీరు ఇరుపక్షాలవారు బలవంతులు. కలహంవల్ల చాలా ప్రమాదం వాటిల్లుతుంది. మిమ్మల్ని వారు జయించలేరు, వారిని మీరూ జయించడం కష్టం- అంటాడు ధర్మరాజుతో.

యుద్ధనీతి స్తుతించినట్లే ఉన్న సంజయుని మాటల్లో కౌరవులపైపు మొగ్గువుంది. అది పైకి కనిపించదు. కాని ధర్మరాజు అది గమనించినాడు.

మను మమ్ము పొసగి పరపడి
అని వారలగెలువ నరిగియని పొత్తుగ చె
ప్పిన మాటకు నేనొడబడ
విను సంజయ పరుషవృత్తి విడువు పిదప.

అంటాడు ధర్మరాజు.

ఉత్తరగోగ్రహణంనాడు రావుడబ్బుతున్న కౌరవవీరులతో మాతో యుద్ధంచేయడం అంటే యేమిటో తెలుసు. మాతో పోరాటం వాళ్ళవల్లకాదని తెలుసు. ఇంకమళ్లీ యుద్ధం ఎలా వస్తుంది. అయితే ఒక పెద్దగా. ఆ పాశాల్లో దిక్కు మాకు ఇవ్వవలసిన భాగం ఎగవేయడానికి నిర్ణయించి యుద్ధానికి ఉపక్రమించవచ్చు. వాళ్లు మర్చిపోయారంటే గోగ్రహణంనాటి అర్జునుడు మళ్లీ వున్నాడు. అనాటి కవిత్వల పరిధిలో వాళ్లకళ్లకు చిక్కట్టు కలిగిస్తాయి.

దానాచార్య భీష్మాదుల చెవుల్లో గోగ్రహణంనాటి అశబ్దం గింగురుమంటూనే వుంటుంది. ఇక భీముడంటే వెర్రిభయం ధృతరాష్ట్రుడికి. అతడు ఉలికిపడేట్టు "భీము రాహుం దండంబు పేరక కురుపృథ్వీ జడియును రాదు ... " అన్నాడు. భీముని ధృతరాష్ట్రుడంటే తగనిమంట. యుద్ధమైపోయి కౌరవనాశనం జరిగాక గాంధారీ ధృతరాష్ట్రులు పాండవుల వంతల్లో వున్నప్పుడుకూడా యుద్ధానికి ధృతరాష్ట్రుడే కారణమని అతడే దుష్టుడని తలచి భీముడు దూరపోతాడు. కాని అన్నను జడిసి ఊరకుంటాడు. ధృతరాష్ట్రుడుకూడా భీముని పైగల ద్వేషంతో అతన్ని నిండిచేసి చేయడానికి కౌగిలించుకోవడం ఎరిగినదే. ఇలా ఎన్నైనా చూపించవచ్చును.

తిక్కన ఎంతనీరసమైన వస్తువులోనైన రసం కల్పించి పాఠకునికి ఆహ్లాదం కలిగిస్తాడు.

యుద్ధపట్టాలలోను, చక్కని ఉపమాద్య లంకారాలను ప్రయోగించి రసార్ద్రత కలిగిస్తాడు.

ఎట్టి నీరసమైన విషయంలోనైనా ప్రకృతిని ప్రవేశపెట్టి రమణీయతను సాధించడం తిక్కనకువచ్చు. ప్రకృతి విచిత్రమైనది.

(1958 నెల్లూరు కవిత్రయ వర్ధంతి ఉపన్యాసం)

గురజాల డి॥ము॥ కోర్టులో

O. S. 148 of 54 E. P. 374 of 55.

చిటిప్రోలు వెంకటకృష్ణయ్య—వాది.D. H. R

(1) జక్కి శెట్టి రంగనాయకులు (2) జక్కి శెట్టి రామయ్య —ప్రతివాదులు-J. D. Rs.

యీ పై నెంబరు అమలులో 2.వ ప్రతివాది J. D. R. కు ఎన్నిపర్యాయములు సేల్ నోటీసులు చేయించినప్పటికి, అతనికి జారీ కానందున, అతనికి సేల్ నోటీసు నిమిత్తము 21-4-59 తేదీకి పై కోర్టువారు వాయిదా వేసినారు. సదరు వాయిదారోజున పగలు 10 గంటలకు 2.వ ప్రతివాది స్వయముగాగాని, ప్లీడరుగారిద్వారాగాని పై కోర్టువారియెదుట హాజరై తనకుగల ఆక్షేపణలు తెలుపుకోవలెను.

—ఉదతా వెంకటేశ్వర్లు—వాదిఅడ్వకేటు.

విజయవాడ డి॥ము॥ కోర్టులో

O. S. 451 of 56. E. P. 83 of 57.

E. A. 514 of 58. E. A. 546 of 58.

గూడపాటి సీతారామయ్య —D. H. R.

బొమ్మసాని గంగయ్య (died) L R భార్య బొమ్మసాని సీతారామమ్మ

—4.వ ప్రతివాది-రెస్పాండెంటు.

యీ నెంబరు 1.వ ప్రతివాది చనిపోయినందున భార్యను L R 4.వ J. D R గా చేర్పించమనిన్ని, Upsetprice తగ్గించమనిన్ని పిటీషన్లు దాఖలుచేయగా సదరు రెండుపిటీషనులమీద బొమ్మసాని సీతారామమ్మకు నోటీసు నిమిత్తము 23-4-59 తేదీకి వాయిదా వేసియున్నారు. గాన సదరుతేది పగలు 10 గం॥ కు పై కోర్టువారి యెదుట హాజరై ఆక్షేపణ లున్నయెడల తెలుపుకోవలయును.

—దాసు అనిరుద్ధరావు - అడ్వకేటు.

కావలి తాలూకా గుడవల్లూరు పంచాయతీ కోర్టులో

సివిల్ నెం. 9/1958 సం.

శ్రీరాం నరిసయ్య —వాది.

నలగర్ల కొండయ్య—తండ్రి నాగయ్య—ప్రతివాది

వాది ప్రతివాదిమీద బాకీ రాబట్టు కొనుటకు పై కోర్టులో పై నెంబరున వేసిన దావా 25-4-59 తేది పగలు 11 గం॥ కు విచారించబడును. ఆక్షేపణలున్న తెలుపుకోవలెను.

—పాలిశెట్టి నాగేశ్వరయ్య—అధ్యక్షుడు.

*** తిక్కన లోకోక్తులు ***

(6-వ కేతగారివ)

యమున, తొంకు కావించెదా = ఆ బద్ధము చేసెను. సెలవు లేదు = న్యాయము లేదు - అని యిక్కడ అర్థము.

(ఈ వాక్యములు గ్రంథవక్రము ధ్వనింగనచ్చును కన్ను దనుకొన్నవి.)

(3) "దానవకులు నతము లా
దానవినుఖు లందరుఁబోవుటగ మనుజనులు వా
కా సెలవు సెలవులే దని
మానవపతి పలుక మౌని సముధురవచనుఁడై"

(అను. 4. 68)

ఇక్కడ, 'ఆ సెలవు సెలవులేదు' అనగా, ఆ చోటికి వచ్చుటకు నాకు అనుజ్ఞలేదని యర్థము.

(4) ఈ 'సెలవు లేదు' ను, ఎఱ్ఱాయు హరివంశమున వాడియున్నాడు.

"నీవు మా మగటిమి వినివిక్కనముగ
మెచ్చుటకై యును వచ్చెదు మీఁద నింక
నిత్య దూరిక వాగ్వాద మించుకయును
సెలవులేదు విచ్చేయుము సిద్ధవర్య"

(హ. భా. 130)

ఇక్కడ, 'సెలవులేదు = ప్రయోజనము లేదు' అని యర్థము.

చూచితిరా యెన్ని యర్థములో! ఈ యర్థములకు నిఘంటుకర్తలు నిర్ణయమెట్లు?

13. ముక్కారు

"వలవని వెలపుగట్టుకొని ముక్కారి వగచుచున్న వాడవు" (ఉద్యో. 2. 222)

'ముక్కారి' యనగా 'అజ్ఞానమును పొంది' యని యర్థమట! శబ్దరత్నాకరకారులు చెప్పినారు. చెప్పి, "ఇది యీ యుక్కచోటనే యున్నది" అన్నారు.

తిక్కన వాడిన పదము లకర్థము తెలిసికొనుట యెంతకష్టమో గమనించితిరా!

తిక్కన వాడిన లోకోక్తులలోను, జాతీయములలోను, అనేకము నేఁడు వ్యవహారమున లేవు. అందువలన వాటి సంప్రదాయార్థము బోధపడుట లేదు.

ఉదాహరణకు:-

1. 'కొట్టిన తిండికాఁడు'

"నిను కొడుకుగొన్న నేఁడుల
గాని కొట్టినతిండికాఁడు కుటిలుం డతఁ డా
జనపతి చందము ధర్మజ
నసమశీలంబు సెలఁగు దది యట్లుండెన్"

(ఉద్యో. 1-56)

'కొట్టినతిండికాఁడు' అనఁగా అర్థమేమి? సూర్యరాయనిఘంటువు, "తిండికాఁడు = ౧. తిండిపోతు, మిక్కిలితినువాడు. ౨. దురాశాపరుఁడు, లోభి" అని యర్థములు చెప్పి, ఈ పద్యము నే ఉదహరించినది.

ఆనిఘంటువు 'తిండికాఁడు' అను పదాని కర్థము చెప్పినది. దానికిముందున్న 'కొట్టిన' కర్థమేమో చెప్పలేదు.

కొట్టిన = కొట్టినట్టి అనుట కుదురదుగదా!

2. 'కాలుద్రోసిపోవు'

"ఇట్లు దౌరయును విజిగి కలనువాని కాలుద్రోసిపోవుటయు... సైన్యంబు లున్నవి యున్నచోటన తెరలి... కలవం బొదంగిన"

(విరా. 5-196)

కాలుద్రోసిపోవుట - అనగా అర్థమేమి?

3. 'పిల్లిపట్టిన యూరువు'

"నీవుఁ గొడుకు వారి సెటికేశ పటిచిరి
రదియు దాలు సుదిరమైన పాలు
కంచియుండు పిల్లి పట్టిన యూరువు
సేసియున్న నేల చెల్లసేర్చు"

(ఉద్యో. 2. 25)

ఇది పూర్వముద్రణముల పాఠము, "పిల్లిపట్టిన యూరువు సేసియున్న" అని (1917. సం.) వావిళ్ళ ప్రతిపాఠము.

'ఊరువు' అనుటయే సమంజసముగా నున్నది. 'ఊరు' వనగా మాంసము. ఆంధ్రనామ సంగ్రహములో,-

"పాల యూరు పెజది నంజుఁడు
పొల పన నివి పరఁగు మాంసమునకు"

(తిర్యగ్వర్గు. 19)

అని చెప్పబడియున్నది.

పిల్లిపట్టిన యూరువు చేసియున్నన్ = పిల్లి మాంసపు ముక్కను కాజేసి, మూలను జేరి మూలుగుచుండు విధముగా, మీరు రాజ్యభాగము కాజేసి, యీ విధముగా పేచీలు పెట్టుట సరికాదు. (ఏల చెల్లసేర్చున్ =) మీ యీ ఆటలిక చెల్లవు-అని పద్య భావము.

ఈ పిల్లి పట్టిన, యూరువు నే, (అనగా మాంసమునే), గౌరన తన హరిశ్చంద్రలో, ఇట్లు వాడినాడు.

"శకుబంధ భూర్తనక్షత్రకు నూరు
దొడుకుట పాశంబు; దుర్మార్గుఁ డితఁడు.
బల్లిదు చేతిలోఁ బడినధనంబు
పిల్లిపట్టిన దొబ్బ ప్రిదులకపోయు,...
నింకఁ గొలకు బుణ మేమిటఁ దీర్తు"

(హ. భా. 1310)

దొబ్బ = మాంసము.

'ఊరువు' అనునదే సాధుపాఠము. అందుకు గౌరన రచనయే ప్రమాణము. 'ఊలువు' అను పాఠమును గూర్చి, యీ నడుమ పత్రికలలో చర్చ జరిగినది. పండితు లెట్లు నిర్ణయించినారో నాకు తెలియదు. నాకు తోచిన విధము మనవి చేసినాను. 'ఊలువు' అనగా పాతివ్రత్యము. ఆ యర్థము సరిపడదని నా యభిప్రాయము. పండితులు విచారింతురుగాక.

4. 'పువ్వులకోలసాఁచు'

"పలువురు రాజులు దుసెమె
ఇల్లిదుఁ డాతఁడు పిన్నవాఁడే
యలుఁగులవాలు నేయ కెళ్ళి
యాతండు పువ్వులకోల సాఁచుకే"

(ద్రోణ. 2. 149)

"జనపతి పంపఁ గోవుఁడు
సంధికిఁబోయెదువప్డు నీవు చె
ప్పిన గరువంపు రాజసపు
పెట్టిదపుం దగుమాట లెల్ల నె
మ్మనమున నెట్టనగ నిలుపు
మా వగవం బనియేమి సంగరం
బునఁ బగవారు చేర్చి దారి
పువ్వుల పువ్వులకోల సాఁచుకే"

(సౌప్తి. 2. 90)

ఈ రెండు పద్యములలోను "పువ్వులకోలసాఁచుకే" అన్న మాటకు, (శత్రువులు, చావగొట్టక) పూలతో పూజిస్తారా! అన్నట్లు అర్థమగుచున్నది. కాని, అందలి 'కోల' యేమి? దానిని 'సాఁచుట' యేమి? నాకు తోచలేదు.

తిక్కనవచనలలో, ఇట్టి సందేహస్థానము లెన్నో యున్నవి. వాటి నన్నిటిని ఏరి, పరిశీలించి అర్థనిర్ణయము చేయవలసియున్నది. అట్టి పనికి పూనుకొనుటకర్హులు పండితులు. వారికి ప్రోత్సాహ మొసగవలసినవారు శ్రీమంతులు. భాషాభిమానులు నంతకర్తవ్యమెంచు శ్రీమంతులెందరో?

యడ్లపల్లి గోవిందుశెట్టి,

నెం 278 రు, స్టోరుహౌస్‌పేట,

~ నెల్లూరు ~

1. వ్యవసాయ సంబంధమైన పారలు, క్రరులు, గడ్డపారలు, బకెట్లు
2. సూపర్ ఫాస్ఫేట్ 16.18% N. Parrys 224 lbs.
   ,, ,, అల్వాయి 224 T.C
3. కాకినాడ జ్యూపిటర్సువారి బోనుమీల్ 224 lbs.
4. కాకినాడ జ్యూపిటర్సువారి ప్యాడీమిక్చర్ - కామధేనువు మార్కు 224 lbs.
5. Gri, Crushed Bon's Jelley sinews.
6. అమ్మోనియా మిక్చర్ పౌ. 160-26% N.
7. యూరియా 46% N. 112 పౌ.
8. ఆముదపు పిండి 160 పౌ. వేపపిండి - శనగపిండవగైరాలు.
9. ప్రశస్తమైన గైకీ కంపెనివారి పురుగులు - ముడతలు వగయిరాలకు మందులు.

బొల్లి ❖ సమస్త చర్మవ్యాధులు

తెల్లపొడ, స్పర్శజ్ఞానములేని మచ్చలు, సెగ, పవాయి మొదలగు సుఖవ్యాధులు, ఇంద్రియ స్ఖలనము, స్వప్నదోషము, స్త్రీల బుతుదోషములు, మూర్ఛ, మూలశంఖ, అజీర్ణము, మొండివ్రణములు, మొదలగు సమస్తవ్యాధులకు అమోఘమైన చికిత్స. 1920-లో స్థాపింపబడి 38 సం॥ల నుండి ఏకధాటిగా సేవచేయుచున్న ఏకైకకంపెనీ రెడ్డి అండ్ కో, యని తెలుసుకోండి. ఇతర నకిలు కంపెనీలనుచూచి మోసపోకండి. మా ఔషధములసేవించి శాశ్వత ఆరోగ్యమును బడయండి. మీ ప్రాణముతో చెలగాటమాడకండి. నేడే మా క్యాటలాగు కొరకు వ్రాసి తెప్పించుకోండి.

—— క్యాటలాగు - సలహా ఉచితం ——

రెడ్డి అండ్ కో., (రిజిస్టరు) గోపాలపురం

కూచ్చిగోదావరిజిల్లా-ఆంధ్రప్రదేశ్ — బ్రాంచిఆఫీస్: కాపువీధి-నెల్లూరు

వికారి పంచాంగం

(4-వ కేతగారివ)

మ్మలు, పాదవసు ముక్కు, ఏడు చేతులు, ఏడు ఆయుధములు, రెండు పాదములు, కల్లని విశ్వతాకారము, నూరు యోజనముల యెత్తు, పన్నెండు యోజనముల లావు, పంచివాహన మెక్కి ఉత్తర దిక్కున సంచరించును. తత్ఫలమ్: బ్రాహ్మణులకు వెర్ల, గోగ్రదం, యుద్ధం, స్త్రీలకు వెర్ల, అకలితియమ్, ధరలు పెరుగును, పశునాశయమ్ అశుభమ్. వృద్ధ్యయం, శుభమ్, ప్రభుత్వ కరిపాలకులకు పీడ, వర్షమధికము, ఉత్తర దిక్కున పోవుట శక్తికమునకు చెరుగు, అగ్నిమ్ జగదానందమ్.

చంద్ర గ్రహణమ్

16-9-1959 గ్రహస్తామయ దృశ్య దృశ్య చంద్రగ్రహణమ్.

వాస్తు కర్తరి

4-5-1959 మొదలు 28-5-1959 వరకు వాస్తు కర్తరి.

శుక్రమౌఢ్యము

27-8-59 మొదలు 6-9-59 వరకు పశ్చిమ శుక్రమౌఢ్యము.

గురుమౌఢ్యము

20-11-1959 మొదలు 20-12-59 వరకు పశ్చిమదిశ గురుమౌఢ్యము.

పుష్కరమ్

20-8-1959 భీమరథి పుష్కరప్రవేశమ్.

డీసెల్ లారీ అమ్మబడును

A. P. N. 1087 - ఫోర్డు - పెర్కిన్సు డీసెల్ ఇంజను బిగించబడినది. 1946 మాడల్ అమ్మబడును. లారీని దూరదోరు వారు కో-ఆపరేటివ్ పర్కూపావునర్ద చూచుకో వచ్చును. వివరాలు నావల్ల తెలిసికోవచ్చును.

యం. వి. రమణారెడ్డి,

ఇన్స్పెక్టరు.

ది న్యూ యిండియా అష్యూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

నెల్లూరు

బాపట్ల డి॥ ము॥ కోర్టులో

S. C. 543 of 54. E. P. 414 of 58.

పోకుపల్లి కోటయ్య —వాది.

షేకు మొహిద్దీనుసాహెబు, సాకేట - గద్దలూరు } —ప్రతివాది.

పై డిక్రీబాకీ రాబట్టుకొనుటకు ప్రతివాది స్థిరాస్తిని వేలంకోరగా ప్రతివాదికి వేలము నోటీసు పబ్‌సర్వీసుద్వారా జేయుప్రచురణకు 16-4-1959 తేదికి వాయిదా అయియున్నది. వాయిదా రోజున ప్రతివాదికిగల అక్షేపణలు తెలుపుకోవలయును.

—బూదరాజు లక్ష్మీనారాయణపంతులు, వాది అడ్వొకేటు.

విశాఖపట్నం డి॥ ము॥ కోర్టులో

S. C. 702 of 56. E. P. 1417 of 58

కోరుకొండ గంగయ్య —వాది.

కన్నంరెడ్డి శ్రీరాములు —ప్రతివాది.

యీ నెంబరువాదికి ప్రతివాదివల్ల రావలసిన డిక్రీబాకీకి గాను ప్రతివాదిని విశాఖపట్నం డి॥ అనకాపల్లి సబు రి. మంద్రిపాలెంలో వున్న నె 8 రు పట్టా జిరాయితీపల్లం యం 0-60 సెంట్లున్ను, నె 13 రు పట్టా జి. పల్లం యం 0-25 సెంట్లున్ను పై కోర్టువారియెదుట 3-6-1959 తేదిన వేలము వేయబడును. కిమ్మతు ఒక్కొక్క ప్రతి రూ. 200/- లు.

—గణపతిరాజు చంద్రశేఖరరాజు, వాది అడ్వొకేటు.

30 సంవత్సరాలుగా ప్రజలకు సేవజేస్తున్న సంస్థ

నజీరియా మోటారుసర్వీస్

★ ★ ★ ★

ఈ రవాణా సంస్థ నెల్లూరు - ఆత్మకూరురూట్‌లో ఒక బస్సుతో 1927-లో ప్రప్రథమంగా సొదాగర్ మహబూబ్‌ఖాన్‌సాహెబ్ గారిచే ప్రారంభించబడినది. తర్వాత 1934-లో 6 బస్సులతో "నెల్లూరు మోటర్ బస్ యూనియన్" సర్వీసులోచేరి అవిరామకృషి సల్పి ఆ సంస్థ అభివృద్ధికి పాటుబడ్డారు. పిమ్మట 1937-లో పై సంస్థనుండి విడిపోయి 'నజీరియా మోటార్‌సర్వీస్'పేర 9 బస్సులతో తిరుగా ప్రారంభించారు. రెండవప్రపంచ యుద్ధకాలంలో పెట్రోలు, పైర్లు, విడిభాగాలు దొరకని సమయంలోకూడ ప్రభుత్వ రేషనింగు నిబంధనలనుపాటిస్తూ 37 బస్సులను నడుపుతూ, ప్రజల, ప్రయాణికుల మన్ననలను, అదరాభిమానాలను పొందగలిగారు. మా కష్టాలలో దేవుడు, ప్రయాణీకులు తోడ్పడినందుకు మేము సదా కృతజ్ఞులము.

దేవునిదయవలన నేడు 75 రూట్‌బస్సులు - 12 స్పేర్‌బస్సులు - 12 లారీలను నిర్వహిస్తూ, 400 మందికిపైగా వర్కర్లతోటి, వారికి నెలకు రూ. 45 వేలు జీతాలు చెల్లిస్తూ, ఆంధ్రదేశంలోకంతటికీ గర్వింపదగిన గొప్ప రవాణాసంస్థగా 'నజీరియా మోటారుసర్వీసు' విరాజిల్లుటకు, సొదాగర్ మహబూబ్‌ఖాన్‌గారి దక్షత - నిర్విరామ కృషియే కారణమనుటలో అతిశయోక్తిలేదు. సరికొత్త యంత్రాలతో - ప్రభుత్వంచేత గుర్తించబడిన పక్కా వర్క్‌షాపునుకూడా యీ సంస్థ నిర్వహించుతుండడం విశేషం.

ప్రయాణీకులకు సౌకర్యం - గౌరవమర్యాదలు, మా సర్వీస్ ఆశయములు. గుంటూరు, కడప, చిత్తూరు, చెంగల్పట్టు - నెల్లూరు పరిసర జిల్లాలలో ఈ సర్వీసు బస్సులు సమర్థనీయంగా నిర్వహించబడుతూ, ప్రయాణీకులకు అన్నివిధముల సంతృప్తిని కలిగిస్తున్నవి. ప్రయాణ బడలిక లేకుండా యెక్కువ దూరము ప్రయాణము చేయుటకు రబ్బరుదిండ్లసీట్లు వగైరా సౌకర్యములతోటి ఈ సర్వీసుకు చెందిన సరికొత్త "ఫార్గో" "లేల్యాండు" బస్సులు అన్నిరూట్లలో నడుస్తున్నవి.

విద్యార్థుల యాత్రికుల సౌకర్యార్థం వినోద విహార యాత్రలకు - కోరిన వెంటనే ప్రయాణవసతి కలిగించుట - నజీరియా సర్వీసు ప్రత్యేకతలలో నొకటి.

యిప్పటివరకు ప్రజలు - ప్రయాణీకులు మా కొసగిన సహకారానికి వారికి మా కృతజ్ఞతాభివందనాలు. ముమ్ముందుకూడ వారినుండి అట్టి సహకారమునే ఆశిస్తూ - యీ సంస్థకు ప్రజలు - ప్రయాణికులు తగు ప్రోత్సాహం యివ్వవలసినదిగా ప్రార్థిస్తున్నాము.

* * * *

ఉగాది శుభసమయమున మా అభిమానులైన ప్రయాణీక ప్రజలకు యివే మాశుభాకాంక్షలు.

—నజీరియా మోటారు సర్వీస్,
పెండాదీది - నెల్లూరు.

ఫోన్ :: 51.

KIRLOSKAR
BRUSH MOTORS
& PUMPING SETS

FROM 3 H. P. TO 40 H. P.

Kirloskar / Petter Oil Engines
&
Kirloskar Pumps of all sizes.

* * * *

UNITED SALES CORPORATION
RANGANAYAKULAPET
NELLORE.

వ్యవసాయదారులందరికి
ఒక సంతోషకరమైనవార్త!

పశుసంపద సహాయముతో

ఒక కొత్తపద్ధతిలో
బాగుగా వ్యవసాయముచేయుటకు
యూనివర్సల్

ఒటో-ప్లవు

మరియు

ఉపకరణాములు

ఇప్పుడు ప్రవేశపెట్టబడుతున్నవి.

Agents:

D. S. AUTOMOBILES
RANGANAYAKULAPET
NELLORE.

ప్రతి ఉగాదికి
మా ప్రత్యేకతను గమనించండి !

మా అభిమానులగు మీకందరకు నూతనవత్సర సందర్భమున
అభివందనము లర్పించుచున్నాము.

రాయవరపు శంకరయ్య అండ్ సన్స్

CLOTH MERCHANTS

ట్రంకురోడ్డు నెల్లూరు.

Edited, Printed and Published by N. Sree Ramamurthy at the Zamin Ryot Press, 170, Thipparajuvari Street, Nellore.